

ORTAÖĞRETİM
GÖRSEL SANATLAR DERSİ
11
ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI

YAZARLAR

Nuriye SEMİZ
Oya BÜYÜKKARABACAK
Şenay YAKAR
Yeşim Güzin ÇAKAN

DEVLET KİTAPLARI
BİRİNCİ BASKI

....., 2020

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI: 7214
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....: 1328

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Dil Uzmanı
Dr. Şenol KORKMAZ

Program Geliştirme Uzmanı
Saniye ÇOBAN

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Nevzat AKBABA

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı
Şebnem EMİL

Görsel Tasarım Uzmanı
Yeşim Güzin ÇAKAN

ISBN 978-975-11-5204-6

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.06.2018 gün ve 12434676 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün gün ve sayılı yazısı ile birinci defa adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım:
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

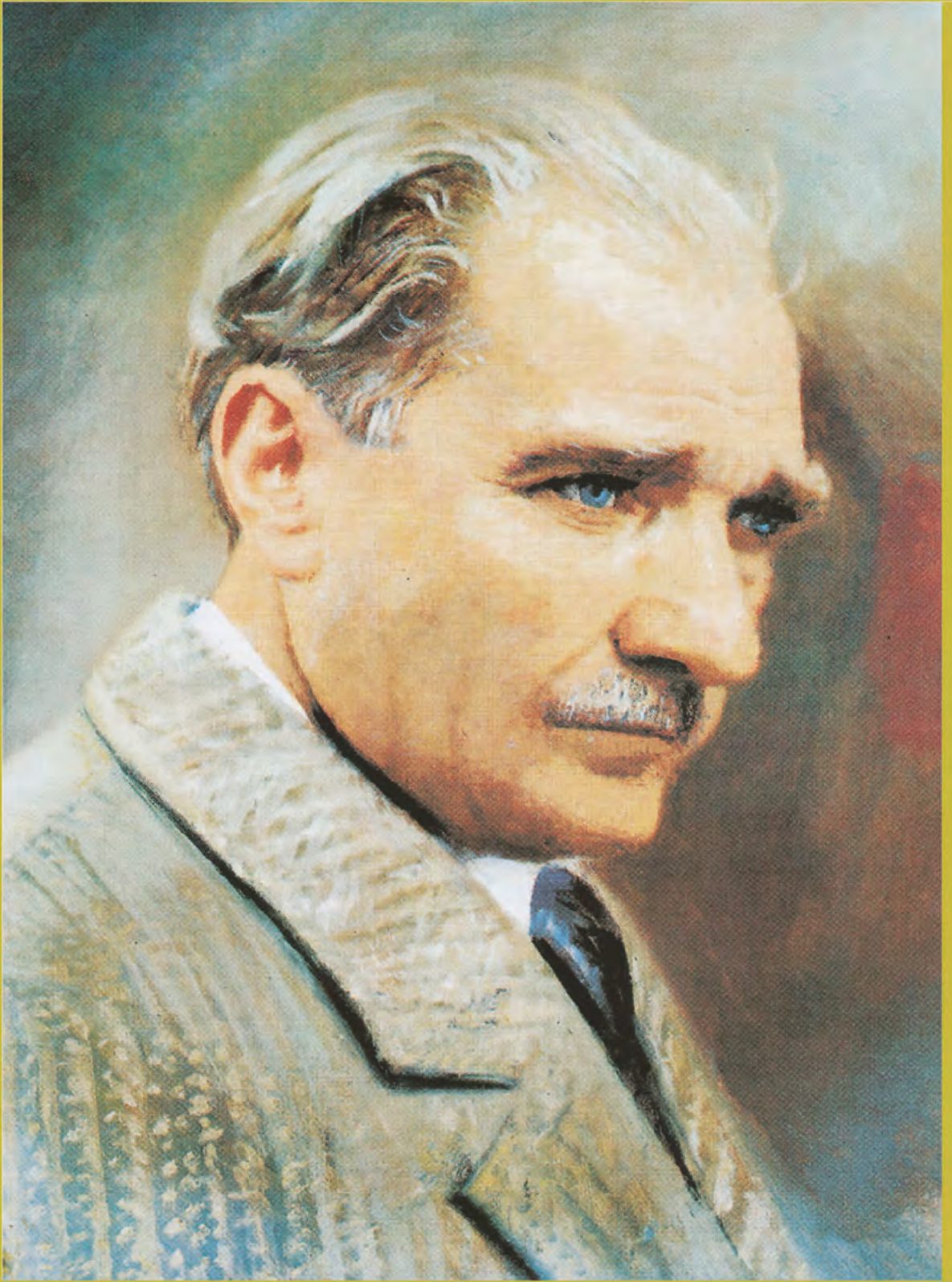
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

1 MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	11
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	11
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	11
1.2.1. DEĞERLERİMİZ	12
1.2.2. YETKİNLİKLER	12
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	13
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	14
1.5. SONUÇ	15
2 ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI	15
2.1. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI	15
2.2. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ALANA ÖZGÜ BECERİLER	16
2.3. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	16
2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU	17
3 ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	17
3.1. KAZANIMLARIN YAPISI	17
3.2. SINIF DÜZEYİNE GÖRE ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	18
11.1. ÖĞRENME ALANI: SANAT ELEŞTİRİSİ VE ESTETİK	20
11.1. SANAT ELEŞTİRİSİ VE ESTETİK ÖĞRENME ALANI AMAÇLARI	21
11.1.1. Batı Resim Sanatına Genel Bakış	22
Ders İşleniş Örneği	22
Ölçme Değerlendirme Çalışmaları	30
11.1.2. Modern Sanat Akımları	34
Ders İşleniş Örneği	34
Ölçme Değerlendirme Çalışmaları	42
11.1.3. Geleneksel Türk Sanatları II	44
Ders İşleniş Örneği	44
Ölçme Değerlendirme Çalışmaları	53

İÇİNDEKİLER

11.2. ÖĞRENME ALANI: KÜLTÜREL MİRAS	54
11.2. KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRENME ALANI AMAÇLARI	55
11.2.1. Müzelerde İnceleme ve Uygulama III	56
Ders İşleniş Örneği	56
Ölçme Değerlendirme Çalışmaları	62
11.3. ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	66
11.3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME ÖĞRENME ALANI AMAÇLARI	67
11.3.1. Desen Çalışmaları III	68
Ders İşleniş Örneği	68
Ölçme Değerlendirme Çalışmaları	84
11.3.2. Grafik Sanatlar	88
Ders İşleniş Örneği	88
Ölçme Değerlendirme Çalışmaları	96
11.3.3. Özgün Baskı Resim Çalışmalar	98
Ders İşleniş Örneği	98
Ölçme Değerlendirme Çalışmaları	110
11.3.4. Renkli Resim Uygulamaları III	112
Ders İşleniş Örneği	112
Ölçme Değerlendirme Çalışmaları	125
EKLER	128
SÖZLÜK	138
KAYNAKÇA	140

Öğrenme alanı

Öğrenme alanı kazanımları ve alt kazanımlar

Öğrenme alanı içeriğine Genel Ağ üzerinden hızlı erişim kare kodu

Ders işleniş örneği

1.1. GÖRSEL VE İZLENİMLERİN TANITILMASI II

İLERİLENDİRİCİ ÖĞRETİM

ÖĞRENME ALANI

KAZANIMLAR

1.1.1. 1.1.1. Genel Tasarım

1.1.1.1. Genel Tasarım

1.1.1.2. Genel Tasarım

1.1.1.3. Genel Tasarım

1.1.1.4. Genel Tasarım

1.1.1.5. Genel Tasarım

1.1.1.6. Genel Tasarım

1.1.1.7. Genel Tasarım

1.1.1.8. Genel Tasarım

1.1.1.9. Genel Tasarım

1.1.1.10. Genel Tasarım

1.1.1.11. Genel Tasarım

1.1.1.12. Genel Tasarım

1.1.1.13. Genel Tasarım

1.1.1.14. Genel Tasarım

1.1.1.15. Genel Tasarım

1.1.1.16. Genel Tasarım

1.1.1.17. Genel Tasarım

1.1.1.18. Genel Tasarım

1.1.1.19. Genel Tasarım

1.1.1.20. Genel Tasarım

Genel Ağ üzerinden konunun ek bilgi ve görüntüleri-ne ulaşılmasını sağlayan adresleri gösteren bölüm

Genel Ağ üzerinden konunun ek bilgi ve görüntüleri-ne ulaşılmasını sağlayan adresleri gösteren bölüm

1.1.1.1. Genel Tasarım

1.1.1.2. Genel Tasarım

1.1.1.3. Genel Tasarım

1.1.1.4. Genel Tasarım

1.1.1.5. Genel Tasarım

1.1.1.6. Genel Tasarım

1.1.1.7. Genel Tasarım

1.1.1.8. Genel Tasarım

1.1.1.9. Genel Tasarım

1.1.1.10. Genel Tasarım

1.1.1.11. Genel Tasarım

1.1.1.12. Genel Tasarım

1.1.1.13. Genel Tasarım

1.1.1.14. Genel Tasarım

1.1.1.15. Genel Tasarım

1.1.1.16. Genel Tasarım

1.1.1.17. Genel Tasarım

1.1.1.18. Genel Tasarım

1.1.1.19. Genel Tasarım

1.1.1.20. Genel Tasarım

Genel Ağ üzerinden konunun ek bilgi ve görüntüleri-ne ulaşılmasını sağlayan adresleri gösteren bölüm

1.1.1.1. Genel Tasarım

1.1.1.2. Genel Tasarım

1.1.1.3. Genel Tasarım

1.1.1.4. Genel Tasarım

1.1.1.5. Genel Tasarım

1.1.1.6. Genel Tasarım

1.1.1.7. Genel Tasarım

1.1.1.8. Genel Tasarım

1.1.1.9. Genel Tasarım

1.1.1.10. Genel Tasarım

1.1.1.11. Genel Tasarım

1.1.1.12. Genel Tasarım

1.1.1.13. Genel Tasarım

1.1.1.14. Genel Tasarım

1.1.1.15. Genel Tasarım

1.1.1.16. Genel Tasarım

1.1.1.17. Genel Tasarım

1.1.1.18. Genel Tasarım

1.1.1.19. Genel Tasarım

1.1.1.20. Genel Tasarım

Konu işlemlerinde kullanılmak üzere hazırlanan ölçme ve değerlendirme formları örnekleri

Konu işlemlerinde kullanılmak üzere hazırlanan ölçme ve değerlendirme formları boş örnekleri "Ekler" bölümünde yer almaktadır.

Grup etki değerlendirme formu, öğrencilerin grup çalışmalarını değerlendirme ve feedback almak amacıyla hazırlanmıştır.

Öğretmen Bilgi Formu

Konu: _____

Öğretmen Adı: _____

Sınıf: _____

Öğrenci Sayısı: _____

ÖLÇÜTLER	Ölçme Ölçütü	Değerlendirme Ölçütü	Ortalama Değer
Maddeleri: Özetli Kitabı ile ilgili konuları ve konuları öğrenen öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			
1. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			
2. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			
3. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			
4. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			

Öğrenci Bilgi Formu: Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.

Grup etki değerlendirme formu, öğrencilerin grup çalışmalarını değerlendirme ve feedback almak amacıyla hazırlanmıştır.

Öğretmen Bilgi Formu

Konu: _____

Öğretmen Adı: _____

Sınıf: _____

Öğrenci Sayısı: _____

ÖLÇÜTLER	Ölçme Ölçütü	Değerlendirme Ölçütü	Ortalama Değer
Maddeleri: Özetli Kitabı ile ilgili konuları ve konuları öğrenen öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			
1. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			
2. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			
3. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			
4. Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.			

Öğrenci Bilgi Formu: Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.

Konu işlemlerinde kullanılmak üzere hazırlanan dilekçe, ön test, son test örnekleri "Ekler" bölümünde yer almaktadır.

Görsel Müzik İlerleme Bilgi Formu Dilekçe Örneği:

Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.

Öğretmen Adı: _____

Sınıf: _____

Öğrenci Sayısı: _____

Karar Bilgi Formu Dilekçe Örneği:

Öğrencilerin öğrenme durumlarını değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır.

Öğretmen Adı: _____

Sınıf: _____

Öğrenci Sayısı: _____

11.3. GÖRSSEL SANATLAR KÜLTÜRÜ

11.3.1. MÜZİKLE İZLENİM VE UYGULAMA

1. Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir?

2. Müzik ne tür sesler? Müzik nedir? Müzik nedir?

3. Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir?

4. Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir?

11.3.2. GÖRSSEL SANATLAR KÜLTÜRÜ

11.3.2.1. MÜZİKLE İZLENİM VE UYGULAMA

1. Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir?

2. Müzik ne tür sesler? Müzik nedir? Müzik nedir?

3. Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir?

4. Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir? Müzik nedir?

1 MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevî değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak.
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevî değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevî kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde

öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.
2. Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.
3. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir. Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla do-

ğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4. Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
5. Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
6. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.
7. İnişiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.
8. Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemini takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı,

kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.

2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu za-

manlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

1.5. SONUÇ

Elimizdeki programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçtiğimiz üzerine bilgi vermek de yerinde olacaktır. Bu bağlamda:

- Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,
- Yurt içinde ve yurt dışında eğitim öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- Başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükûmet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,
- İllerden gelen her bir branşla ilgili zümre raporları incelenmiş,
- Branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,
- Eğitim fakültelerimizin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiş,
- Bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir.

Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla topyekûn geçilecek ve sonrasında yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre yine gerekli güncellemeler yapılacaktır. Böylelikle programlarımızın gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmış olacaktır.

2 ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

2.1. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI

Kültürel kimliğinin yapılandırılması, sanatın insan hayatında anlam oluşturması, bilgiyi sorgulayan özgün ve özgür düşünen bireylerin yetişmesinde Görsel Sanatlar dersi, hayati önem taşımaktadır. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin; sanatı evrensel değerler doğrultusunda öğrenmiş, üreten ve izleyen, kendi toplumunun kültürel değerlerini benimsemiş, farklı toplumların kültürel değerlerine saygı duyan, ileriki hayatlarında da sanatı anlayan ve anlamlandıran bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

1. Sanat hakkında bilgi sahibi olması,
2. Sanat uygulamaları hakkında bilgi sahibi olması,
3. Geleneksel ve çağdaş malzemeleri kullanarak özgün ürünler oluşturması,
4. Sanatın elemanlarını, prensiplerini kavraması ve bunları çalışmalarında kullanması,
5. Sanat eğitimi uygulamaları yoluyla estetik duyarlılık kazanması,
6. Gözlem yaparak gerçekleştireceği çalışmalar doğrultusunda görsel algısını geliştirmesi,
7. Hayal gücünü çalışmalarına yansıtması,

8. Görsel Sanatlar ile ilgili temel terim, teknik ve yöntemleri kullanma becerileri kazanması,
9. Duygu, düşünce ve izlenimlerini özgün sanatsal tasarımlara dönüştürerek kendisini sanat yolu ile ifade etmesi,
10. Sanatın insanlık tarihine katkılarını bilen, evrensel düşünceye sahip bir birey olarak toplumların gelişiminde güzel sanatların yerini ve önemini kavraması,
11. Farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin bilinciyle yenilikleri takip etmesi ve sanatsal çalışmalarında teknolojik olanaklardan yararlanması,
12. Sanat yapıtlarını, betimleme, çözümlenme, yorumlama, yargılama yöntemleri ile inceleyerek değerlendirmesi,
13. Doğayı seven, çevreye duyarlı, insan haklarına saygılı, milli ve manevi değerleri evrensel bir bakış açısı ile değerlendirebilen bir kişiliğe sahip olması,
14. İş sağlığı ve güvenliğine yönelik önlemler alınmasının önemini kavranması amaçlanmaktadır.

2.2. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ALANA ÖZGÜ BECERİLER

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin Görsel Sanatlar alanındaki güncel gelişmeleri takip etmesi ve bu amaçla görsel sanatlarla ilgili konferans, açık oturum ve seminer gibi etkinliklere izleyici olarak katılması; kültürel çeşitliliğe saygı duyması; başkaları ile iletişimde Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanarak yapıcı diyaloglar kurması; doğayı seven ve yaşadığı çevreye duyarlı olması; girişimcilik becerisi geliştirebileceği kültür ve sanat etkinliklerine (sergi, müze gezisi gibi) katılması gibi sosyal yeterlilik ve becerilerinin geliştirilmesinin yanında, aşağıda verilen yeterlilik ve becerileri edinmeleri de öğrencilerin sanat eserlerine farklı açıdan bakmalarına duygu, düşünce ve izlenimlerini özgün sanatsal tasarımlara dönüştürmelerine katkı sağlayacaktır.

Algılama	Analiz Etme
Bilişim Teknolojilerini Kullanma	Değerlendirme
Çok Yönlü Düşünme	Eleştirel Düşünme
El-Göz-Beyin Koordinasyonunu Sağlama	Estetik Duyarlılık
Görsel Okuryazarlık	Kültürel Miras
Sanatsal Etik	Öz Farkındalık
Tasarım	Medya Okuryazarlığı
Gözlem Yapma	Malzeme Kullanma
Sentez	Yaratıcı Düşünme

2.3. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Görsel sanatlarda biçimlendirme ve sanat kültürü çalışmaları ayrı ayrı çalışmalar olarak verilebileceği gibi aynı anda da verilebilir.
2. Öğrencilerin sanatı seven; millî ve manevi değerleri, evrensel kültürel değerleri anlayabilen; kendi yetenekleri ve becerileri doğrultusunda çalışmalar yapan; özgün, özgür düşünen ve bu düşüncelerini çalışmalarına yansıtan davranışları kazanmalarına yönelik etkinliklere önem verilmelidir.
3. Görsel Sanatlar dersi, sanatın doğasında var olan özelliğinden dolayı, yaparak ve keşfederek öğrenmeyi teşvik etmektedir. Program, öğretmene önemli ölçüde esneklik sağlamanın yanı sıra iyi planlanmış aktiviteleri de gerekli kılmaktadır. Bu aktiviteler planlanırken öğrenci merkezli bir yaklaşım ile öğrencinin özgürlüğü, özgünlüğü ve keşfederek öğrenme imkânı kısıtlanmamalıdır.

4. Tuval resmi, heykel, grafik tasarım gibi uygulamalarla ileri seviyede ürün oluşturmak isteyen öğrencilere yardımcı olunmalı, ancak her öğrenciden böyle bir çalışma yapması beklenmemelidir. Uygulamalı çalışmaların yanı sıra millî ve evrensel kültürler, bu kültürlerdeki sanatsal çalışmalar, Türk ve yabancı sanatçılar ve bu sanatçıların eserleri incelenerek öğrencilerin farklı bakış açıları ve görüşleri ortaya koyması da hedeflenmelidir.
5. “Sanat Eleştirisi ve Estetik” ile “Kültürel Miras” öğrenme alanında geçmiş ve günümüz sanat anlayışı belli düzeyde incelenecektir. Sanatın tarihsel perspektifinde, 21. yüzyılın değişen değerleri dikkate alınarak başta kendi kültür ve sanatımız olmak üzere, diğer ülkeleri de kapsayacak bir bakış açısıyla verilmelidir. Bu bağlamda geleneksel sanatlarımızın da öğrenciler tarafından tanınıp bilinmesi önemlidir.
6. Kazanımların nitelikleri göz önünde bulundurulduğunda, bilişim teknolojileri araçları belirli kazanımların daha etkili bir biçimde öğrenilmesine katkı sağlayacaktır. Dersin işlenişinde görsel-işitsel iletişim araçları ile bilişim teknolojilerinin kullanımına önem verilmelidir. Teknik araç gereç kullanımında bütünlük ve esneklik sağlanmalı, internetin güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Ayrıca siber güvenlik kuralları öğrencilere aktarılmalı, bilişim teknolojilerinin etkin ve güvenli şekilde kullanılmasının gerekliliği vurgulanmalıdır.

2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

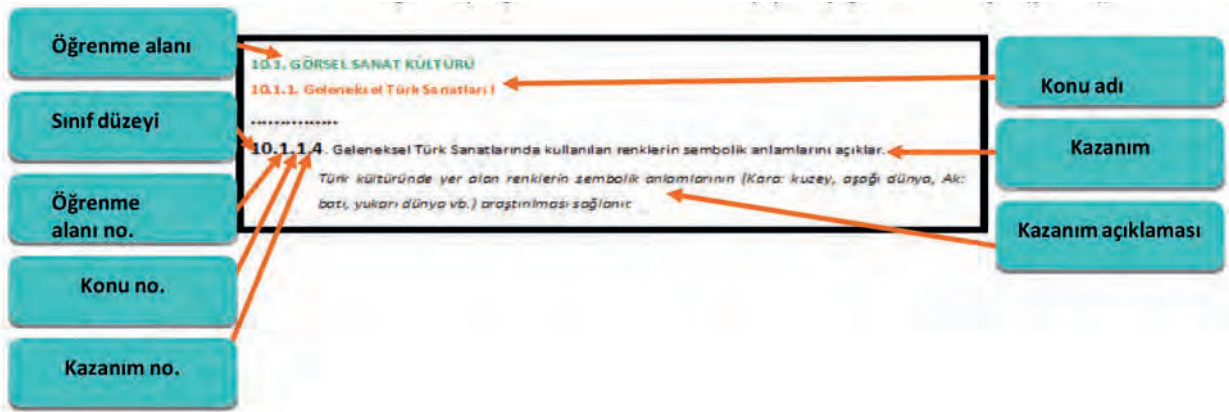
ÖĞRENME ALANI	KAZANIM SAYISI	DERS SAATİ	ORAN (%)
SANAT ELEŞTİRİSİ VE ESTETİK	5	8	11
KÜLTÜREL MİRAS	3	4	6
GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	12	60	83
TOPLAM	20	72	100

3 ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

9, 10, 11 ve 12. sınıflar için geliştirilen Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı’nda öğrenme alanı temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda; 9, 10, 11. ve 12. sınıf düzeyinde Sanat Eleştirisi ve Estetik, Kültürel Miras ile Görsel Sanatlarda Biçimlendirme adı altında üç öğrenme alanı yer almaktadır. Bu üç öğrenme alanı kapsamında teorik bilgilere ve uygulamaya ilişkin çalışmalara yer verilmiştir.

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Görsel Sanatlar dersi öğretim programının kazanımlarının yapısı aşağıda belirtilmiştir (Şekil 1);

Şekil 1. Kazanımların Yapısı

3.2. SINIF DÜZEYİNE GÖRE ÖĞRENME ALANI, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

11.1. SANAT ELEŞTRİSİ VE ESTETİK

11.1.1. Batı Resim Sanatına Genel Bakış

11.1.1.1. Modernizm öncesi Batı resim sanatının gelişimini açıklar.

- Gotik dönemin daha çok mimaride gelişme gösterdiği vurgulanır.
- Rönesans dönemi resminin özellikleri üzerinde durulur. Dönemin önde gelen ressamlarından Leonardo da Vinci, Michelangelo ve Raffaello Sanzio'nun eserlerinin incelenmesi sağlanır.
- Barok dönemi resminin özellikleri üzerinde durulur. Dönemin önde gelen ressamlarından Rembrandt, Rubens ve Diego Velazquez'in eserlerinin incelenmesi sağlanır.
- Neoklasik dönem resminin özellikleri üzerinde durulur. Dönemin en önemli temsilcilerinden Jacques Louis David'in eserlerinin incelenmesi sağlanır.
- Romantizm sanat akımının, bazı kaynaklarda modernizmin başlangıcı bazı kaynaklarda ise modern dönem öncesine ait olduğu belirtilerek kısaca akımın özellikleri üzerinde durulur. Akımın önde gelen temsilcilerinden William Turner'ın eser örneklerine yer verilir.

11.1.2. Modern Sanat Akımları

11.1.2.1. Modern sanat akımlarının ortaya çıkış nedenlerini açıklar.

11.1.2.2. Modern sanat akımlarının özelliklerini örneklerle açıklar.

Fovizm, empresyonizm, kübizm, fütürizm, dadaizm, sürrealizm, soyut sanat ve soyut ekspresyonizmin öz ve biçimsel özellikleri örnekler üzerinden açıklanır.

11.1.2.3. Modern sanat akımlarının temsilcilerini tanır.

- Andre Derain, Earnst Ludvig Kirshner, Pablo Picasso, Giacoma Balla, Hans Arp, Salvador Dali, Vassily Kandinsky, Jackson Pollock.
- Türk Dili ve Edebiyatı Dersi ile ilişkilendirilir.

11.1.3. Geleneksel Türk Sanatları II

11.1.3.1. Geleneksel Türk sanatlarının öz ve biçim özelliklerinden yararlanan Batılı sanatçıları ve eserlerini tanır.

Geleneksel Türk sanatlarından hat, minyatür, ebru, halı, kilim sanatının; Rudolph Ernst, Gustav Klimt, Henry Matisse, Paul Klee, Wassily Kandinsky, Piet Mondrian ve Jackson Pollock'un eserleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesi sağlanır.

11.2. KÜLTÜREL MİRAS

11.2.1. Müzelerde İnceleme ve Uygulama III

11.2.1.1. Atatürk'ün müzelerimizin kurulmasındaki katkılarını açıklar.

11.2.1.2. Müzelerin eğitimsel işlevlerini analiz eder.

- Müze eğitimin yalnızca müze ziyaretinden ibaret olmadığı vurgulanarak ziyaret öncesinde müze ve müzede sergilenen eserler/koleksiyonlar hakkında bilgi edinmeyi, ziyaret sırasında nesne, eser ve koleksiyonların dikkatle incelenmesini, onlara has özelliklerin belirlenmesini ve benzer nitelikte nesne veya eserlerin üretimine yönelik çalışmaları içeren çeşitli etkinlikler ile ziyaret sonrasında müzede kazanılan bilgi ve tecrübelerin derslerle ve gerçek yaşamla ilişkilendirilmesine yönelik faaliyetleri kapsadığı belirtilir.
- Çevresel imkânlar dâhilinde müze eğitim faaliyetleri düzenlenir ya da sınıf ortamında sanal müze ziyareti yapmaları sağlanır.

11.2.1.3. Müze ve sanat galerilerindeki eserlerden faydalanarak özgün çalışmalar yapar.

11.3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

11.3.1. Desen Çalışmaları III

- 11.3.1.1. Portrenin özelliklerini açıklar.
- 11.3.1.2. Karakteristik özellikleri vurgulayarak portre çizer.
- 11.3.1.3. Portre çizimlerinde ölçü ve oranı kullanır.

11.3.2. Grafik Sanatlar

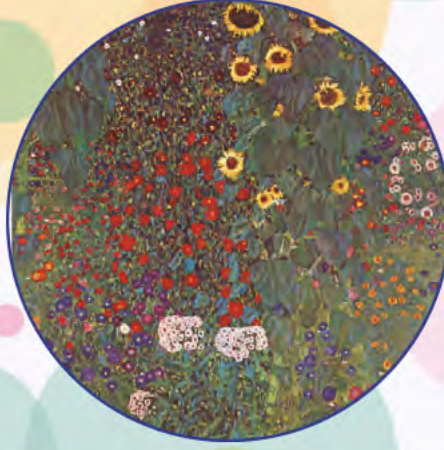
- 11.3.2.1. Grafik sanatların çeşitlerini açıklar.
- 11.3.2.2. Grafik tasarımların günlük hayattaki etkilerini açıklar.
- 11.3.2.3. Tanıtım amaçlı grafik uygulamaları yapar.
Grafik tasarım çalışmalarında, okulun imkânları doğrultusunda bilgisayar kullanımı da teşvik edilmelidir.

11.3.3. Özgün Baskı Resim Çalışmaları

- 11.3.3.1. Özgün baskı resim tekniklerini tanır.
- 11.3.3.2. Özgün baskı resim malzemelerini tanır.
- 11.3.3.3. Özgün baskı resim tekniklerini çalışmalarında uygular.
Okulun imkânları doğrultusunda ağaç baskı gibi geleneksel baskı tekniklerinin yanı sıra kolay biçimlendirilen çeşitli hazır malzemeler de kullanılabilir.

11.3.4. Renkli Resim Uygulamaları III

- 11.3.4.1. Akrilik boya resim tekniğinde kullanılan araç gereçleri tanır.
- 11.3.4.2. Çalışmalarında akrilik boya tekniğini uygular.
- 11.3.4.3. Akrilik boya tekniği ile geleneksel Türk minyatür sanatının renk ve biçim özelliklerinden yararlanarak özgün çalışmalar yapar.

1. ÖĞRENME ALANI: SANAT ELEŞTİRİSİ VE ESTETİK

1.1. Batı Resim Sanatına Genel Bakış

1.1.1. Modernizm Öncesi Batı resim sanatının gelişimini açıklar.

1.2. Modern Sanat Akımları

1.2.1. Modern sanat akımlarının ortaya çıkış nedenlerini açıklar.

1.2.2. Modern sanat akımlarının özelliklerini örneklerle açıklar.

1.2.3. Modern sanat akımlarının temsilcilerini tanıır.

1.3. Geleneksel Türk Sanatları II

1.3.1. Geleneksel Türk sanatlarının öz ve biçim özelliklerinden yararlanan Batılı sanatçıları ve eserlerini tanıır.

11.1. SANAT ELEŞTİRİSİ VE ESTETİK ÖĞRENME ALANI AMAÇLARI

Hayatımızın her alanında bir karşılığı olan görsel sanatlar; günümüz teknolojilerindeki gelişmelerle önemini artırmış ve görsel okur yazarlık, eleştirel ve çok yönlü düşünme becerilerinin geliştirilmesini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda 11. sınıf “Sanat Eleştirisi ve Estetik Öğrenme Alanı”nın kapsamı Batı Resim Sanatına Genel Bakış, Modern Sanat Akımları, Geleneksel Türk Sanatları II konuları olarak belirlenmiştir.

Batı Resim Sanatına Genel Bakış ve Modern Sanat Akımları konuları ile öğrencilerin; Batı sanatının gelişimi hakkında bilgi sahibi olması, sanatın insanlık tarihine katkılarını bilmesi, evrensel düşünceye sahip bir birey olarak toplumların gelişiminde güzel sanatların yerini ve önemini kavraması amaçlanmıştır.

Modern Dönem sanatçılarının geleneksel Türk sanatlarının etkilerinin gözlemlendiği eserlerinin anlatıldığı Geleneksel Türk Sanatları II konusunda öğrencilerin sanat yapıtlarını inceleyerek değerlendirmesi, millî ve manevî değerleri evrensel bir bakış açısı ile değerlendirebilen bir kişiliğe sahip olması amaçlanmıştır.

1.1. BATI RESİM SANATINA GENEL BAKIŞ

DERS İŞLENİŞ ÖRNEĞİ

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 11
ÖĞRENME ALANI	: 1. SANAT ELEŞTİRİSİ VE ESTETİK
KAZANIMLAR	: 1.1.1 Modernizm Öncesi Batı resim sanatının gelişimini açıklar.
SÜRE	: 2 ders saati
ARAÇ VE GEREÇ	: Bilgisayar, projeksiyon, etkileşimli tahta, konuya ait tıpkıbasım görsel ve dokümanlar
YÖNTEM VE TEKNİK	: Grup çalışması, araştırma, soru-cevap, tartışma
KAYNAKLAR	: Adnan Turani, <i>Dünya Sanat Tarihi</i> ; MEB MEGEP Genel Ağ sayfası

DERSE HAZIRLIK

- Öğrenciler, Modernizm öncesi Batı resim sanatının gelişimini araştırmak üzere gruplara ayrılır. Bir önceki derste her grubun aşağıdaki dönemlerden birini seçmeleri sağlanır.
 - a) Gotik Dönem
 - b) Rönesans Dönemi resmi
 - c) Barok Dönemi resmi
 - ç) Neoklasik Dönem resmi
 - d) Romantizm sanat akımı
- Her gruptan sorumlu olduğu dönemle ilgili belirtilen özellikler kapsamında (Öğretim Programı kazanım açıklamaları 11.1.1. a, b, c, ç, d) kitaplar, sanal müzeler, sanatçı siteleri vb. kaynaklardan araştırma yaparak sunum hazırlamaları istenir.
- Öğretmen, yapılacak sunum için içerik ve görseller üzerinde, öğrencilere rehberlik yapar.
- Bilişim teknolojileri araçları, bazı kazanımların daha etkili bir biçimde öğrenilmesine katkı sağlayacağından dersin işlenişinde görsel-ışitsel iletişim araçları ile bilişim teknolojilerinin (bilgisayar, tablet, etkileşimli tahta, EBA vb.) kullanımı için güvenlik konusunda gerekli uyarılar yapılarak tedbirler alınır.

ETKİNLİK SÜRECİ

- Sınıf, öğrencilerin gruplar hâlinde oturacakları şekilde düzenlenir.
- Konu ile ilgili öğrenci ve öğretmen tarafından sınıfa veya atölyeye getirilen röprodüksiyonlar, doküman ve dergiler incelenir ve Modernizm öncesi Batı resim sanatı hakkında kısa soru cevaplarla açıklamalar yapılır.
- Öğrenci grupları araştırma konusu olarak seçtikleri dönemleri serbest sunum teknikleriyle (powerpoint, video, etkileşimli tahta, EBA bağlantılı belgeler) sınıf veya atölye ortamında sunarlar.
- Öğrenciler seçilen dönem sanatçılarının eserlerini sunum sırasında incelerler.
- Etkinlik sürecinde konunun vurgulanması gereken bölümlerinde öğrencinin görüş ve yorumlarının aktarılması sağlanır.

Modernizm öncesi Batı resim sanatının gelişimi eser örnekleri ile açıklanır.

- **Gotik** sanatın 12. yüzyılda dinî bir etki altında gelişerek yükselişini en çok mimari eserlerde gösterdiği görseller üzerinden açıklanır (Görsel 1.1, 1.2).
- Mimaride eserlerde dikkati çeken önemli özelliklerin; dikey çizgilerin hâkim olduğu göğe doğru yükselen bir stilin ön plana çıkması, binaların sivri çatı ve kuleleriyle uzunlamasına büyümesi ve süslemelerin abartılı boyutlara ulaşması olduğu vurgulanır.

Binalara yerleştirilen heykel ve kabartmalar, vitraylar, duvar resimleri dinî konulardan seçilmiştir. Yapının yüceliği ve büyüklüğü dönemin Avrupa Orta Çağ felsefesi ile ilgilidir. Bu yapıların en başında katedraller gelmektedir. Gotik Dönemi en iyi temsil eden örnek Fransa'daki Chartres (Şartır) ve Notre-Dame (Notr

Görsel 1.1: Notre Dame (Notr Dam) Katedrali,
1163-1345, Paris

Görsel 1.2: Chartres (Şartır) Katedrali,
1193-1250, Fransa

Dam) Katedralleridir. Resim ise el yazması kitapların süslemesinde ve Gotik binaların vitraylarında yer almıştır.

- **Rönesans Dönemi** resim özelliklerini tespit etmek için öğrencilerin sunum sırasında **Leonardo da Vinci**'nin (Leonardo da Vinci, 1452-1519) Mona Lisa (Mona Liza) ve Son Akşam Yemeği adlı eserleri perspektif, ışık-gölge, üçgen kompozisyon açısından incelemeleri sağlanır (Görsel 1.3).

Rönesans Dönemi'nde Leonardo da Vinci geleneksel tekniklerin (fresko ve mozaik) dışına çıkarak duvar resimlerinde yağlı boya kullanmıştır (Görsel 1.4). Yağlı boyanın kullanılmasıyla resimler hem renk hem

Görsel 1.3: Mona Lisa, Leonardo da Vinci, 1503,
Louvre (Luvr) Müzesi, Paris

Görsel 1.4: Güzel Ferronière (Ferroniere),
Leonardo da Vinci, 1490-1496,
Louvre Müzesi, Paris

konu yönünden güçlenip zenginleşmiştir. Leonardo da Vinci resimlerinde ağırlıklı olarak ışık-gölge ve yüz ifadelerine önem vermiş, ışık ve gölgeler arasında yaptığı yumuşak geçişlerle sfumato (sufumato, dumanlı) tekniğini ilk kez uygulamıştır.

Eserlerinde figürlerin mekâna genellikle üçgen kompozisyonu vurgulayacak biçimde geometrik hesaplamalarla yerleştirildiği (Görsel 1.5), ayrıca doğaya uygunluk ve güzelliğin ön planda tutulduğu görülür.

Görsel 1.5: Son Akşam Yemeği, Leonardo da Vinci, 1495-1498, Santa Maria delle Grazie Kilise freski, Vatikan

- **Michelangelo Buonarroti'nin** (Mikelanj Buonarroti, 1475-1564) Sistine Şapeli'nde bulunan fresklerinden bazı bölümler gösterilerek incelenir (Görsel 1.6).

Michelangelo serlerinde Antik Çağ modellerinden etkilenerek çalışmış, figürlerinde heykeltarihi yanını ortaya çıkaran abartmalara gitmiştir. Âdem, Havva ve Nuh Tufanı'yla ilgili konulardan esinlenerek dokuz panodan oluşan Sistine Şapeli (1542-1545) tavan ve duvar fresklerini dört yılda tamamlamıştır.

Görsel 1.6: Jeremiah (Yeremya), Michelangelo Buonarroti, 1542-1545, Sistine Şapeli, Vatikan

- **Raffaello Sanzio'nun** (Rafael Sanzio, 1483-1520) Vatikan duvar resimleri arasında "Atina Okulu" adıyla bilinen kompozisyonu, sunum sırasında öğrenciler tarafından incelenir ve bu konuda öğrencilere düşünceleri sorulur.
- Bu yapıtta klasik resim sanatının en belirgin ve ideal perspektifinin kullanıldığı vurgulanır (Görsel 1.7).

Raffaello'nun İlk Çağ'ın anıtsal mimarisi önünde bir yanda idealist Platon, öte yanda realist Aristo'yu resimlediği yapıtında Euclid'ten (Öklit) Diegones'e (Diejen) kadar pek çok İlk Çağ felsefecisi ve matematikçisi yer almıştır.

Görsele 1.7: Atina Okulu, 1509-1511, Raffaello Sanzio, Vatikan

- Barok Dönemi ressamlarından Rembrandt Harmenszoon van Rijn (Rembrandt Harmenszoon van Rijn, 1606-1669), Peter Paul Rubens (Pitir Pol Rubens, 1577-1640) ve Diego Velázquez'in (Diego Velasquez, 1599- 1660) resimleri incelenir.

Rönesans sonrasında ortaya çıkan Barok sanat, bir üslubun devamı olarak Rönesans resmindeki figürlerin klasik duruşuna karşın, duyguları da işin içine katarak gerçeğe biraz daha yaklaşmıştır (Görsel 1.8). Figürler telaşlıdır, yüzlerinden bütün hisleri okunur, eserlerde bütünden çok detaylara önem verildiği görülür. Işık ile gölge kontrast hâindedir, resimlerde öyküleme düşüncesi ile çalışılan hareketli figürler; süslü saraylar içinde, evde, tabiatta çok yönlü kompozisyonlar hâlinde bulunur (Görsel 1.9, 1.10, 1.11). Duygusal, dramatik sahneler resimde ön plana çıkmıştır. Figürler, âdeta tiyatro sahnesindeymiş gibi izlenebilir. Resimlerde en çok kırmızı, kahverengi ve bu renklerin tonları kullanılmıştır. Manzara resmi ve natüromort Barok Dönem resim sanatında ilk kez konu olarak yer almıştır. Enteriyörde (iç mekân) ayrıntılar da işlenmiştir.

Görsel 1.8: Genç Kız Portresi, Peter Paul Rubens, 1615-16, Liechtenstein (Lihtenştayn) Müzesi, Viyana

Görsel 1.9: Yumurta Pişiren Yaşlı Kadın, Diego Velazquez, 1618, İngiltere Ulusal Galerisi

Görsel 1.10: Nedimeler, Diego Velazquez, 1656, Prado Müzesi, Madrid

Görsel 1.11: Kumaşçılar Loncası, Rembrandt Harmenszoon van Rijn, 1661, Rijk Müzesi, Amsterdam

Görsel 1.12: Napolyon'un Geçişi, Jacques Louis David, 1784, Louvre Müzesi, Paris

Görsel 1.13: Horasların Yemini, Jacques Louis David, 1784, Louvre Müzesi, Paris

- Neoklasik Dönem'in ressamı Jacques Louis David'in (Jak Lui David, 1748-1825) eserleri incelenir.
- Cesaret, onur, sadakat gibi erdemlerin konu olarak ele alındığı Neoklasik Dönem'de; bireylerden beklenen vatandaşlık görevleri, coşkulu yurtseverlik, toplumsal birlik ve bağlılığı sembolize eden resim örnekleri incelenirken öğrencilerin görüşlerini aktarmalarına fırsat verilir (Görsel 1.12, 1.13).

Neoklasik Dönem resmi 18. yüzyılın ilk yarısında, Barok Dönem'in sonlarında görülen abartılı süslemeciliğe tepki olarak doğmuştur. Neoklasik Dönem resimlerinde kahramanlık, cesaret, vatan sevgisi, fedakârlık gibi duygular ön plana çıkmıştır. Bu dönem ressamı Antik Çağ'ın teknik ve konularını yeniden yorumlayıp resimlerine aktarmışlardır.

- Romantizm sanat akımının sanatçılarından William Turner'ın (Vilyım Törnır, 1599-1660) "Denizde Kar Fırtınası" ve "Köle Gemisi" adlı eserleri sunum sırasında incelenerek öğrencilerin eserleri yorumlamalarına fırsat verilir (Görsel 1.14, 1.15).

Romantizm sanat akımı 19. yüzyıl başında akılcılığa ve neoklasik akıma tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bazı kaynaklarda modernizmin başlangıcı bazı kaynaklarda ise Modern Dönem öncesi sayılır. Genellikle manzara ve toplumsal konuları ele alan bu grubun ressamlarının kişisel duygu ve hayalleri de resmin oluşmasında etkili olmuştur. Romantizm akımı resimlerinde desenin değil, rengin ön planda olduğu görülür.

Görsel 1.14: Denizde Kar Fırtınası, William Turner, 1842, Ulusal Galerî, Londra

Görsel 1.15: Köle Gemisi, William Turner, 1840, Boston Güzel Sanatlar Müzesi

- Aşağıda verilen Genel Ağ linklerinden “Batı Resim Sanatına Genel Bakış” konusu ile ilgili video-lara ulaşabilirsiniz.

Barok Dönemi resmi ile ilgili

<http://www.eba.gov.tr/video/izle/9437564f2de33e67b4957b3bdd2be1b1f011f2d09c001>

<https://tr.khanacademy.org/humanities/ap-art-history/early-europe-and-colonial-americas/reformation-counter-reformation/v/vel-zquez-las-meninas-c-1656>

Romantizm sanat akımı resmi ile ilgili

<https://tr.khanacademy.org/humanities/ap-art-history/late-europe-and-americas/enlightenment-revolution/v/turner-slave-ship-slavers-throwing-overboard-the-dead-and-dying-typhoon-coming-on-1840>

AÇIKLAMALAR

1. İçeriği aynı kalmak koşuluyla örnek ders planı, biçimsel olarak değiştirilebilir.
2. Bu ders planı, ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak daha fazla ders saati için de yapılabilir.
3. Bu plan dersin kapsamı, MEB’in Genel Amaçları ve ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınmak kaydıyla öğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin seviyeleri ve zevkleri, okulun ve çevrenin kaynakları göz önünde bulundurularak her ders için yeniden yapılandırılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Aşağıdaki değerlendirme sorularının olduğu form çoğaltılıp öğrencilere dağıtılır ve öğrencilerin soruları cevaplamaları istenir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

Adı-Soyadı	:
Sınıfı	:
Numarası	:

Aşağıdaki metinden yararlanarak 1, 2, 3 ve 4. soruları cevaplayınız.

“...Onu kartpostallarda, hatta afişlerde görmeye o denli alıştık ki, Ona etten ve kandan oluşan bir kadını resmeden gerçek bir insanın yapıtı olarak yeni bir gözle bakmak çok zor. Tabloya baktığımızda bizi hemen dipdiri canlılığı etkiliyor. Sanki gerçekten bize bakıyor, gerçekten düşünüyor gibi. Yapıtın Louvre'daki gerçeği karşısında edindiğimiz bu izlenimi tablonun fotoğrafları karşısında bile duyabiliriz. Bizimle alay ediyor gibidir kimi zaman, kimi zaman gülümsemesinde bir hüznün gölgesini yakalar gibi oluyoruz. Ama Leonardo bu büyük gizemli etkiyi nasıl ve hangi araçlarla elde etti? Bu büyük doğa gözlemcisi, insan gözünün mekanizmasını kendinden öncekilerden çok daha iyi biliyordu. Kenar çizgileri eğer katıca çizilmeyip biçim, sanki gölgede kayboluyormuşçasına biraz belirsiz bırakılırsa her türlü katılık izlenimi yok olacaktır. İşte Leonardo'nun sfumato (giderek erime) adı verilen ünlü buluşu budur. Giderek kaybolan kenar çizgisi ve yumuşak renklerin birbiri içinde eriyerek kaybolması.

Bir insan yüzü çizmek veya karalamak girişiminde bulunan herkes, şunu bilir ki bizim ifade dediğimiz şey ağzın ve gözlerin köşelerinde gizlidir. Leonardo'nun özellikle belirsiz bıraktığı yerler bunlardır. O yüzden biz bu eserdeki yüzün ruh durumundan emin değiliz. Tabloyu dikkatle gözlemlersek iki yarısının birbiriyle simetrik olmadığını görürüz. Yüzde de iki yan uyum içinde değil. Leonardo bu yapıtında fırçasını sürdürdüğü renklere yaşam veren sihiri yakalamıştı”.

(E. H. Gombrich, *Sanatın Öyküsü*, 2004, s.227'den kısaltılarak verilmiştir.)

1. Yukarıdaki metinde sözü edilen tablonun adını ve yapıldığı dönemi yazınız.

.....

.....

2. Rönesans Dönemi'nde sanatçıların resimde katı kurallardan sıyrılıp yeni arayışlara girmelerinin nedenleri neler olabilir (Sosyal bilimler derslerinde edindiğiniz ön bilgilerle cevaplayınız)?

.....

.....

.....

.....

3. Leonardo da Vinci'nin resimlerinde ilk kez uyguladığı tekniği kısaca tanıtırız. Sanatçının diğer eserlerinden iki tanesinin adlarını yazınız.

.....

.....

4. Leonardo da Vinci'nin yüzyıllar sonra bile çağının büyük ustası olarak tanınmasının nedenleri neler olabilir? Düşüncelerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

Bu form "Modernizm Öncesi Batı Resim Sanatı" konusu içinde yer alan Dönemi resim sanatı bölümünü hazırlayan grubun çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun sunduğu dönem ya da sanat akımının adı	:
Grubun bulunduğu sınıf	:
Grup üyelerinin adı-soyadı-numarası	:
	:
	:
	:
	:
	:
	:
	:

ÖLÇÜTLER	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
Grup üyelerinin birbirlerinin düşüncelerini dinlemesi			
Grup üyelerinin birbirine saygı göstermesi			
Grubun kendi içindeki çatışmaları grup içinde çözmesi			
Grup üyelerinin görüşlerini rahatlıkla ifade etmesi			
Grup üyelerinin bilgileri birbirleriyle paylaşması			
Grubun samimi, rahat ve dostça bir hava oluşturması			
Grup üyelerinin birbirini takdir etmesi			
Grup üyelerinin birbirinin hakkını koruması			
Grubun ortak kullanılan araçlara dikkat etmesi ve onlardan kendilerini sorumlu hissetmesi			

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme sonunda iki kez "Bazen" ya da bir kez "Hiçbir Zaman" işaretlediyseniz grubun bu ölçütleri tekrar kazanması için yardımcı olmalısınız.

Öğrencilerin Sanat Eleştirisi ve Estetik öğrenme alanının, “Batı Resim Sanatına Genel Bakış” konusu ile ilgili göstermiş oldukları performans düzeyi aşağıdaki formda yer alan ölçütlere göre değerlendirilir.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Adı-Soyadı	:
Sınıfı	:
Numarası	:

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		Çok iyi	iyi	Orta	Kabul	Çok zayıf
		5	4	3	2	1
1	Yazılı ve görsel materyal araştırmaya istekli oluşu	✓				
2	Araştırdığı görsel materyallerin Modernizm öncesi Batı resim sanatının gelişimi ile bağlantılı ve kolayca anlaşılır olması		✓			
3	Araştırdığı materyallerden gerekli bilgileri Rönesans Dönemi resim sanatı sunusu için hazır hâle getirmesi	✓				
4	Yazılı ve görsel sunumunun Rönesans resim sanatıyla bağlantılı olması		✓			
5 adlı eseri Rönesans resminin özelliklerine göre yorumlayabilmesi	✓				
6	Döneme ilişkin estetik yargıya varabilmesi ve bunun sınıfla tartışabilmesi	✓				
7	Eğlenceli ve esprili tekniklerle sunuma dikkati arttırması	✓				
8	Video/slayt/film hazırlama tekniklerinde etik anlayışla hareket etmesi	✓				
9	Düzgün ifade kullanması ve bu ifadenin anlaşılabilir olması	✓				
TOPLAM		35	8			
GENEL TOPLAM		43				

$$\frac{45}{100} = \frac{43}{X}$$

$$X = \frac{100 \times 43}{45} = 95,5 = 96 \text{ puan alabilir.}$$

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme sonunda 31 ve 31'in altında puan alan her bir öğrenciye ilgili öğrenmeleri, tekrar etmeleri yönünde dönüt verilmelidir.

NOT: Bu form ve formda yer alan ölçütler örnek olarak hazırlanmıştır. Ders işleyiş şekline, sınıf mevcuduna, verilen süreye vb. koşullara bağlı olarak form ve ölçütler yeniden düzenlenebilir.

Grup öz değerlendirme formu, öğrencilerin grup çalışmaları sürecinde ait oldukları grubu değerlendirmeleri amacıyla hazırlanmıştır.

GRUP ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form, grup çalışma sürecinde grubunuzu değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneği işaretleyiniz. 1, 2, 3 ve 4. alanlarla ilgili yorumlarınızı noktalı yerlere yazınız.

Grup adı	:
Adı-Soyadı	:
Sınıfı	:
Numarası	:

ÖLÇÜTLER	Daha iyi yapabildik.	Yeterince iyi yaptık.	Çok iyi yaptık.
Modernizm öncesi Batı resim sanatının gelişimi konusunda planlama ve araştırma yaptık.			
Birbirimizin fikirlerini ve tavsiyelerini dinledik.			
Problemlerimizi beraber çözdük.			
1. Grubumuzdaki en büyük problem (sıkıntı) şuydu:			
2. Grubumuzun araştırma konusu olarak aldığı “..... Dönemi Resim Sanatı” konusunda en iyi olduğu bölüm:			
3. Grubumuz “..... Dönemi Resim Sanatı” araştırması ve sunumunda şunları daha iyi yapabildi:			
4. Grubumuz “..... Dönemi Resim Sanatı” konusu içinde yer alan şu bölüm ile ilgili daha fazla bilgi öğrenmek istiyor:			

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler veya İleri Düzeyde Öğrenme Hızına Sahip Olan Öğrenciler için Ek Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri

Öğrenme güçlüğü olan ve hızlı öğrenen öğrencilerin öğrenme grafikleri dikkate alınarak öğrenciler motive edilir. Çalışma sürecinde öğrencilerin performansları kendi içlerinde değerlendirilir.

1.2. MODERN SANAT AKIMLARI

DERS İŞLENİŞ ÖRNEĞİ

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 11
ÖĞRENME ALANI	: 1. SANAT ELEŞTİRİSİ VE ESTETİK
KAZANIMLAR	:1.2.1. Modern sanat akımlarının ortaya çıkış nedenlerini açıklar. 1.2.2. Modern sanat akımlarının özelliklerini örneklerle açıklar. 1.2.3. Modern sanat akımlarının temsilcilerini tanır.
SÜRE	: 4 ders saati
ARAÇ VE GEREÇ	: Etkileşimli tahta ya da projeksiyon, kaynak kitaplar
YÖNTEM VE TEKNİK	: Anlatım, araştırma
KAYNAKLAR	: Norbert Lynton (Norbirt Lintın), <i>Modern Sanatın Öyküsü</i> ; Ahu Antmen, <i>Sanatçı lardan Yazılar ve Açıklamalarla 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar</i> ; Osman Erden, <i>Modern Sanat Hakkında Bilmeniz Gereken Her Şey</i> ; Ernst H. Gombrich (Ernst Gombrih), <i>Sanatın Öyküsü</i>

DERSE HAZIRLIK

- Derste kullanılacak görseller, Genel Ağ kullanılarak anlatım sırasına uygun bir şekilde sunu programıyla hazırlanır.
- Öğrencilerden modernizmin geliştiği 1863-1945 yılları arasında dünyada gerçekleşen önemli siyasi, bilimsel, teknolojik olayları araştırmaları; olayların gerçekleştiği yılları kronolojik sıraya göre yazarak derse hazırlıklı gelmeleri istenir.

ETKİNLİK SÜRECİ

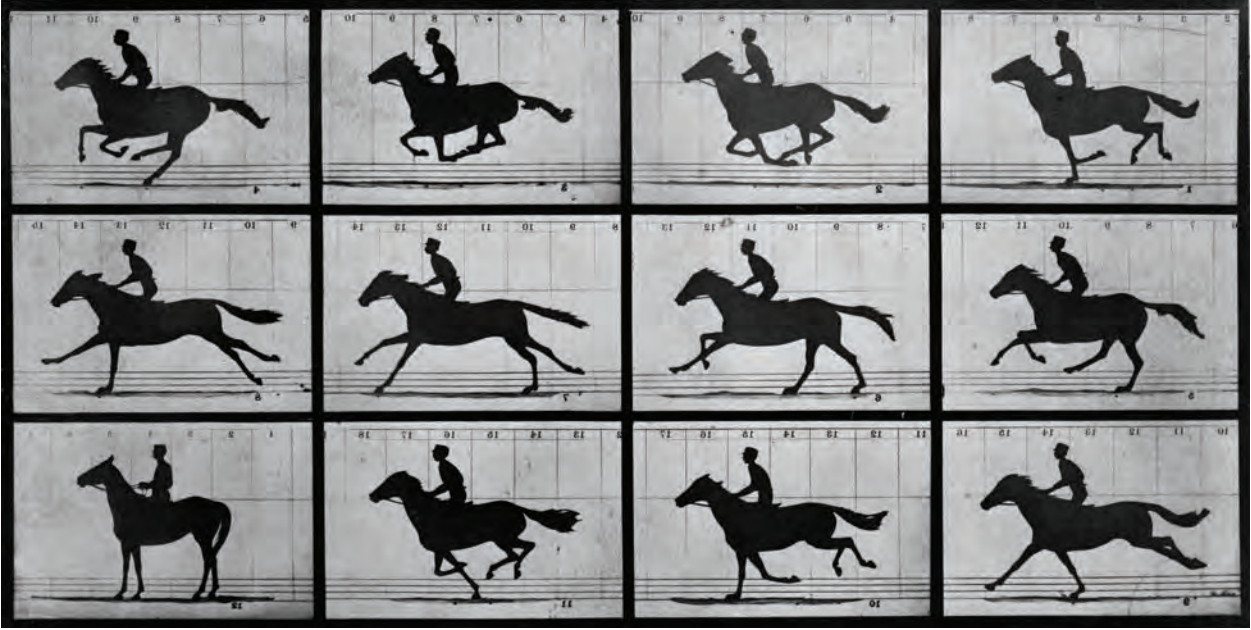
- Öğrencilere verilen araştırmanın sonuçlarına göre olayları tarih sırasına göre tahtaya yazmaları istenir ve akımlar anlatılırken bazı sanat eserleri bu tarihte olayların karşısına yazılarak Modern Dönemi gösteren bir tarih şeridi oluşturulur.

Teknolojik gelişmelerin modern sanata etkileri anlatılır.

- Modernizm sürecinde ortaya çıkan bu olayların kendinden önceki dönemlere göre daha hızlı gerçekleştiği belirtilerek Théodoré Géricault'nun (Teodor Jeriko, 1791-1824) 1821'de yaptığı "Epsom At Yarışları" (Görsel 1.16) resmi ile fotoğraf makinesinin geliştiği bir döneme rastlayan Eadweard Muybridge'in (Edvird Mubric, 1830-1904) 1872'de seri olarak çektiği "Dörtnala Koşan Atlar" (Görsel 1.17) fotoğrafları gösterilir.
- Öğrencilerden resimdeki ve seri olarak çekilmiş fotoğraflardaki atların bacak hareketlerini karşılaştırmaları istenir.
- "Bu fotoğrafları görmüş olsaydı Géricault bu resmi böyle yapar mıydı?"; "Bu olaydan ressamlar nasıl etkilenmiş olabilir?" soruları yöneltilir.

Görsel 1.16: Epsom At Yarışları,
Theodoré Gericault,
1821, Louvre Müzesi,
Paris

Görsel 1.17: Dörtnala Koşan Atlar, Eadweard Muybridge, 1872, Morse's (Morsuz) Galeri, San Francisco

Fotoğraf makinesinin yakalamış olduğu “gerçeklik” meselesi sanatçıları özellikle de ressamı sanatla ilgili yeni sorgulamalara yöneltmiştir. Teknoloji ve bilimdeki gelişmeler geleneksel olan her şeyin sorgulanmasına ve yeni arayışlara yol açmış ilerlemeci düşünce biçimi döneme hakim olmuştur. Bu anlayışla Modern Dönem’de kısa sürede pek çok sanat akımı ortaya çıkmıştır.

Sanayileşme ve dünya savaşlarının modern sanata etkileri anlatılır.

- Sanayileşmeye bağlı olarak öne çıkan büyük şehirlerin, dünya savaşlarının da etkisiyle dünyanın çeşitli yerlerinden sanatçıları bir araya getirdiği ve önceki dönemlerden farklı, dinamik bir sanat ortamı yarattığı belirtilir. Bu sürecin edebiyatçıları ressamı yan yana getirdiği ve birbirlerini etkiledikleri söylenir. Öğrencilerden, modern sanat akımları anlatılırken bildikleri edebiyatçıları ve akımların edebiyattaki karşılıklarını ifade ederek derse katılmaları istenir.

Modern sanat akımları eser örnekleri üzerinden açıklanarak temsilcileri tanıtılır.

- **Empresyonizmin** öncülerinden **Claude Monet**’nin (Klod Mone, 1840-1926) “İzlenim: Gündoğumu” (Görsel 1.18) adlı resmi gösterilerek öğrencilerden incelemeleri istenir.

1725 yılından itibaren Paris’te düzenlenen “Salon Sergileri”ne kabul edilmeyen bir grup sanatçı 1874 yılında bir araya gelerek alternatif bir sergi düzenler. Bu sergideki “İzlenim” adlı tabloyu gören bir eleştirmen yorumlarında resmin bitmemişlik etkisi veren özelliği üzerinde durur. Bunun üzerine akımın adı izlenimcilik olarak kalır. Gün ışığının günün değişik saatlerinde nesnelere yansıyan renklerin değişimleri ile ilgilenmiş ve atölye dışında manzara karşısında çalışma yapmayı prensip olarak benimsemişlerdir. Işığın değişen etkisini yakalamak için

Görsel 1.18: İzlenim, Claude Monet, 1874, Marmottan Monet (Marmotan Mone) Müzesi, Paris

Görsel 1.19 Collioure'de Botlar, Andre Derain, 1905, Metropolitan Müzesi, New York

Görsel 1.20: Ağaçlar, Andre Derain, 1906, Albright-Knox (Albrayt-Noks) Sanat Galerisi, New York

hızlı çalışmak ve fırça darbelerinin etkilerini kullanmak zorunda kalmışlardır. Aynı manzarayı sürekli çalıştıkları görülmüştür.

Dünya ve Türk edebiyatındaki temsilcileri: Arthur Rimbaud (Artur Rimbau, 1854-1891), Paul Verlaine (Pöl Verlen, 1895-1952), Ahmet Haşim'dir (1884-1933).

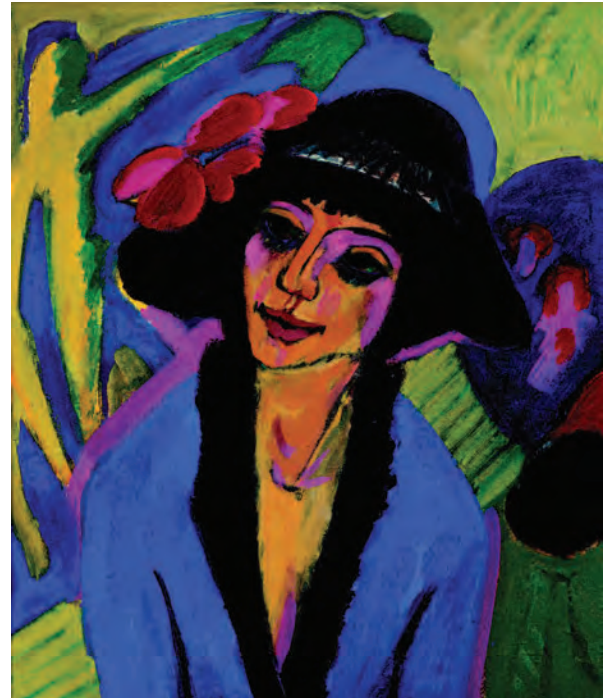
- **Fovizmin** önemli sanatçılarından **André Derain**'nin (Andre Döra, 1880-1954) "Collioure'de (Kolür'de) Botlar" ve "Ağaçlar" (Görsel 1.19, 1.20) resimleri gösterilerek öğrencilerden bu resimleri özellikle renkleri açısından incelemeleri istenir.

Fovistler; salt izlenim yerine duyguların da resme yansıtılmasını, daha parlak renkler kullanmayı, kaba fırça vuruşlarını benimsemişlerdir. Temsilcileri Henri Matisse (Anri Matis, 1869-1954), André Derain'dir. Kullandıkları çok parlak renkleri nedeniyle sanat eleştirmenleri tarafından vahşi hayvan anlamına gelen "les fauves" (le föv) olarak adlandırılmışlardır.

- **Ekspresyonizm** (dışavurumculuk) temsilcilerinden **Ernst Ludwig Kirchner**'nin (Enst Ludvig Krihna, 1880-1938) "Gerda'nın Portresi" (Görsel 1.21) adlı resminin öğrencilerden özellikle duyguların ifade edilişi açısından incelemeleri istenir.

Ekspresyonizm Almanya'da ortaya çıkmıştır. Geleneksel akademik eğitime, izlenimciliğe tepki göstermiş; biçimlerden çok duyguların ifade edilmesini ön planda tutmuşlardır. Duyguyu verebilmek için biçimleri bozmaktan çekinmemişlerdir. Kirchner, "geçmişle gelecek arasında köprü kurmak" amacıyla Almanca köprü anlamına gelen "Die Brücke" (Di Brücke) adlı grubu kurmuştur. Bu grup, ekspresyonizmin gelişmesinde etkili olmuştur. Çalışmalarında, yaşamlarında özgürlük ve bağımsızlık istemişlerdir.

- Kirchner, 1933'te Naziler tarafından "dejenere ressam" olarak ilan edilerek 600'den fazla çalışması yok edilmiş ve evi kapatılmıştır. Bu olaydan yola çıkarak farklı kültürlerle, inanışlara, saygı göstermemiz gerektiği belirtilir.

Görsel 1.21: Gerda'nın Portresi, Ernst Ludwig Kirchner, 1914, Von Der Heydt (Fon Dea Hayt) Müzesi, Wuppertal-Elberfeld

Görsel 1.22: Guernica, Pablo Picasso, 1937, Reina Sofia (Reyna Sofya) Ulusal Sanat Müzesi, Madrid

- **Kübizm**'in öncüsü olan **Pablo Picasso**'nun (Pablo Pikaso, 1881-1973) savaşın yarattığı yıkımı çarpıcı bir şekilde verdiği "Guernica" (Gernika) (Görsel 1.22) adlı resmi gösterilir. Büyük boyutlu eserin çok sayıda eskizden yararlanarak ortaya çıktığı ifade edilir ve eser incelenir.
- Figürlerin geometrik formlara dönüştürülmüş hâllerine dikkat çekilerek öğrencilere resimde neler gördükleri sorulur.

Picasso, İkinci Dünya Savaşı sırasında ülkesinde yaşanan acılara duyarsız kalamamış ve İspanya'da bir kasaba olan Guernica'da gördüklerini yaptığı yüzlerce eskizle paylaşmıştır.

Çalışkanlığıyla Guinness Rekorlar Kitabı'na giren Picasso kolaj tekniğini geliştirmiştir. Kübist ressamlar empresyonist bir ressam olan Paul Cézanne'ın (Pol Sezan, 1839-1906) resimlerindeki geometrik formlardan etkilenmişlerdir. Perspektif kavramını sorgulamışlardır.

Kübizm analitik ve sentetik olarak iki döneme ayrılır. Analitik Dönem'de konular portre ve natüremortla sınırlandırılmış olup nesnelere parçalanmış yüzeyler hâlinde yansıtılmıştır. Bunlar Cézanne'ın son dönem resimlerini çağırır. Sentetik Dönem'de ise kolaj tekniği ön plana çıkmış; resimler assemblaja (hazır nesnelere kullanımı) yakın üç boyutlu bir hâl almıştır (Görsel 1.23). Akımın diğer temsilcisi George Braque'tır (Jorj Brak, 1882-1963).

Görsel 1.23: Masada Keman ve Müzik Tablası, Georges Braque, 1913, Metropolitan Müzesi, New York

Görsel 1.24: Tasmalı Bir Köpeğin Dinamizmi, Giacomo Balla, 1912, Albright-Knox Sanat Galerisi, New York

- **Fütürizmin öncüsü Giacomo Balla'nın** (Ciakomo Balla, 1871-1958), bir köpeğin çok sayıdaki hareketini yansıtan "Tasmalı Bir Köpeğin Dinamizmi" (Görsel 1.24) adlı resmi gösterilerek fütürizmin hareket, değişim, hız gibi kavramlarla ilişkili olduğu belirtilir. Öğrencilere "Fotoğraf makinesiyle böyle bir görüntü oluşturmak mümkün müdür?" diye sorularak fütüristlerin teknolojik gelişmelerden nasıl etkilendiklerine vurgu yapılır.

Gelecekçilik anlamına gelen fütürizm, İtalya'da özellikle teknolojik gelişmelere, makineleşmeye yönelik hayranlıktan doğmuştur. Resimde ve heykelerde "hareketli dinamizm duygusu"nu yakalamaya çalışmışlardır. Akımın diğer önemli isimleri: Umberto Boccioni (Umberto Bocconi, 1882-1916), Gino Severini'dir (Cino Severini, 1883-1966).

Fütürizmin dünya ve Türk edebiyatındaki temsilcileri: Filippo Tommaso Marinetti (Filipo Tommaso Marinetti, 1876-1944), Vladimir Mayakovski (Viladimir Mayakovski, 1893-1930) ve Nazım Hikmet'dir (1902-1963).

- **Dadaizmin önemli isimlerinden biri olan Hans Arp'ın** (Hanz Arp, 1886-1966) "Yıldız" (Görsel 1.25) adlı heykelinin görseli yansıtılarak hem heykeltıraş hem ressam hem de şair olduğu belirtilir. Eserin yalın, mat görüntüsü üzerinde durulur.

Dadaizm, Birinci Dünya Savaşı sırasında Zürih'te toplanan sanatçılar öncülüğünde oluşmuştur. Savaşın yarattığı "her şeyin anlamsızlığı" düşüncesiyle oluşan sanat karşıtı hareketleri içinde barındırır. Geleneksel sanat anlayışını yıkmak isteyen bu sanatçılar; sanat eseri olarak hazır nesnelere sergilemişler, anlamsız şiirler yayınlamışlar, kabare türünde gösterilerle kendilerini ifade etmişlerdir. Diğer önemli temsilcileri: Marcel Duchamp (Marsel Düşan, 1887-1968), Francis Picabia'dır (Frans Pikabya, 1879-1953).

Görsel 1.25: Yıldız, Hans Arp, 1939, Kröller-Müller (Krölle-Müller) Müzesi, Otterlo

Görsel 1.26: Yokolan Voltaire Büstü, Salvador Dali, 1941, Dali Müzesi, St. Petersburg, Florida

- **Sürrealizmin** en önemli temsilcilerinden olan **Salvador Dali**'nin (Salvador Dali, 1904-1989) "Yok Olan Voltaire (Volter) Büstü" (Görsel 1.26) adlı resmi yansıtılarak öğrencilerden resimde gördükleri şeyleri tarif etmeleri istenir. Resimdeki iki farklı görüntünün birbiriyle karşılaştırılmasına dikkat çekilir.

Sürrealistler; akılcılığı sorgulamış, psikanalist Sigmund Freud'un (1856-1939) düşüncelerinden etkilenerek bilinçaltının resimlerini yapmaya çalışmışlardır. Gerçekte varolan nesnelere, figürleri gerçekte olamayacakları biçimlere sokarak bir rüya hissi yaşatmaya çalışırlar.

Sürrealizmin diğer temsilcileri: Resim ve heykel alanında Joan Miró (Cuan Miro, 1893-1983), René Magritte (Röne Magrit, 1898-1967) ve Max Ernst'dir (Maks Ernst, 1891-1976) (Görsel,1.27).

- Öğrencilere sürrealist edebiyatçıların bilinçaltını eserlerine nasıl yansıttıkları sorulur.

Dünya ve Türk edebiyatındaki temsilcileri: Andre Breton (Andre Breton, 1896-1966), Louis Aragon (Lui Aragon, 1897-1982), Dylan Thomas (Dilin Tomas, 1914-1953), Paul Eluard (Pol Eluar, 1895-1952), Orhan Veli Kanık (1914-1950), Sezai Karakoç (1933), Cemal Süreya (1931-1990), İlhan Berk (1918-2008), Turgut Uyar (1927-1985) ve Ece Ayhan Çağlar'dır (1931-2002).

Görsel 1.27: Su Perisi Echo (Eko), Max Ernst, 1936, MOMA, New York

- **Soyut sanatın** öncüsü Rus ressam ve sanat kuramcısı **Wassily Kandinsky**'nin (Vasili Kındinski, 1866-1944) "Kompozisyon VIII" (Görsel 1.28) ve "Yay ve Ok" (Görsel 1.29) adlı eserleri gösterilir. Resimlerle ilgili öğrencilere "Bu eserlerde ne görüyorsunuz?" sorusu yöneltilerek resimlerin üzerindeki şekillere dikkat çekilir. Soyut resmin kendisinden başka bir şey yansıtmaya çalışmadığı sadece renk ve biçimlerin özgün bir şekilde düzenlenerek duyguların aktarılması olduğu anlatılır.
- **Soyut ekspresyonizm**, Amerika'da ortaya çıkan ilk sanat akımıdır. Akımın en önemli temsilcisi olan **Jackson Pollock**'ın (Ceksın Polık, 1912-1956) "Bir (Numara:31)" (Görsel 1.30) adlı çalışması yansıtılarak tablonun ölçülerinin 269.5x530.8 cm olduğu vurgulanır.

Görsel 1.29: Yay ve Ok , Wassily Kandinsky, 1923,

Soyut ekspresyonistler, resim yapma yöntemi olarak soyut sanatçıların; içerik olarak sürrealistlerin bilinçaltı yaklaşımlarını benimsemişlerdir. Pollock, resimlerini yere serdiği tuval bezi üzerine doğal hareketleri ile damlatma yöntemini kullanarak yapmıştır. Bu yöntem tamamen doğaçlama bir yöntemdir.

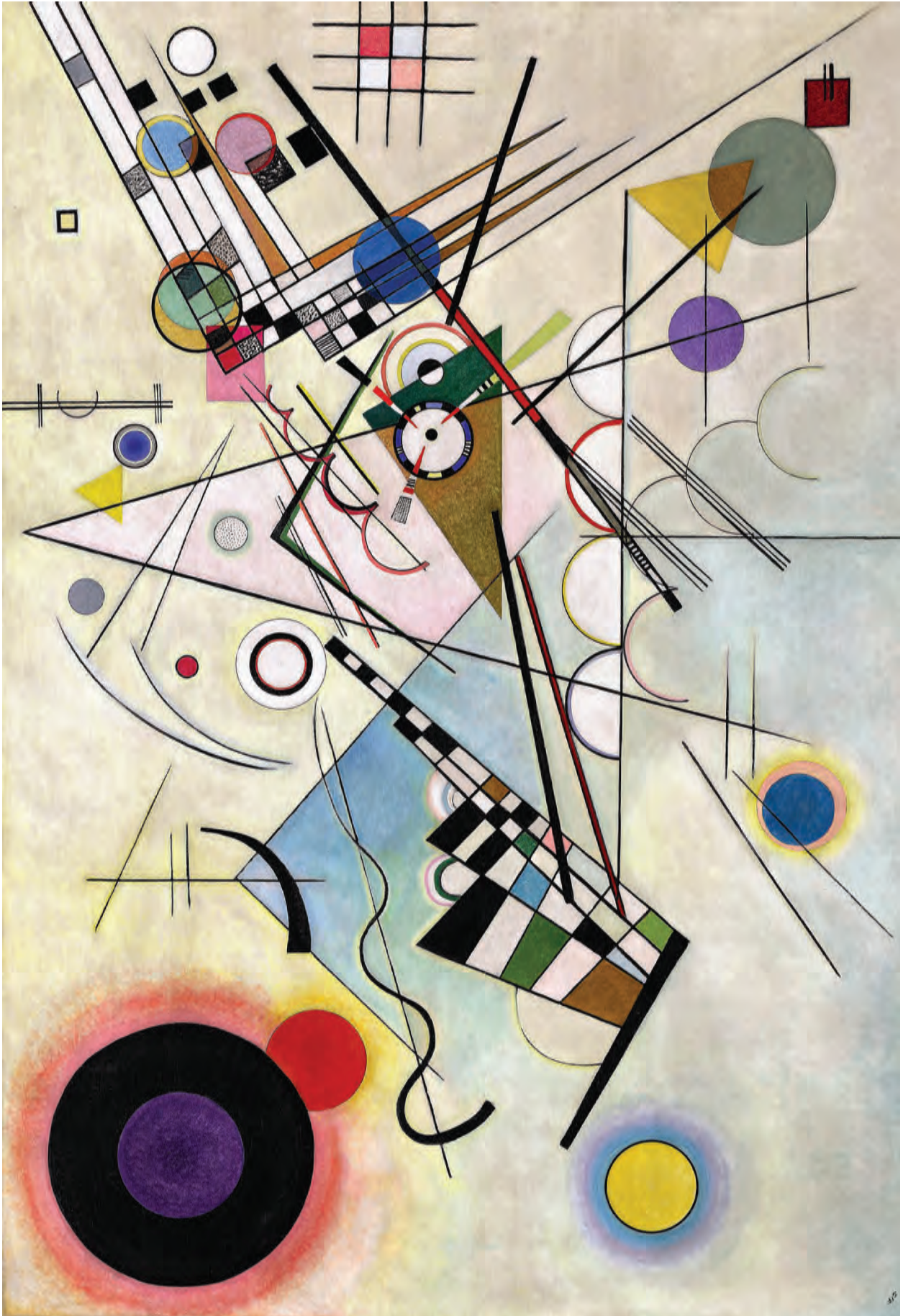
- Öğrencilere, "Böyle bir eseri yapan mı izleyen mi olmak isterdiniz isterdiniz?" sorusu yöneltilerek konuyla ilgili kendilerini ifade etmeleri sağlanır.

Görsel 1.30: Bir (Numara 31), Jackson Pollock, 1950, Modern Sanat Müzesi (MOMA), New York

AÇIKLAMALAR

1. İçeriği aynı kalmak koşuluyla örnek ders planı, biçimsel olarak değiştirilebilir.
2. Bu ders planı, ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak daha fazla ders saati için de yapılabilir.
3. Bu plan dersin kapsamı, MEB'in Genel Amaçları ve ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınmak kaydıyla öğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin seviyeleri ve zevkleri, okulun ve çevrenin kaynakları göz önünde bulundurularak her ders için yeniden yapılandırılabilir.

Görsel 1.28: Kompozitsiyon VIII, Wassily Kandinsky, 1913, Hermitage Müzesi, Saint Petersburg

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Aşağıdaki değerlendirme sorularının olduğu form çoğaltılıp öğrencilere dağıtılır ve öğrencilerin soruları cevaplamaları istenir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

Adı-Soyadı	:
Sınıfı	:
Numarası	:

“Picasso: Fotoğraf yoluyla anlattıklarınıza şöyle bir bakarsanız, bundan böyle artık resmin konusu olmayan şeylerin farkına varırsınız. Kameranın son derece açık seçik bir şekilde görüntülediği nesnelere ressam niçin kopya etmeyi sürdürsün ki? Bu, saçma olurdu, değil mi? Geldiği yer açısından fotoğraf, edebiyatın, anlatının hatta konunun boyunduruğundan kurtarmıştır resmi. Ne olursa olsun, belli konular artık fotoğrafın kendi alanına ait olmuştur. Hal böyle olunca, ressamlar yeni kazanılmış bu özgürlüğün tadını çıkarmamalı mı, bu özgürlüğü kullanarak başka şeyler yapmamalı mı?”(1)

1. Yukarıdaki metne göre Picasso, fotoğrafın resim sanatına etkilerini nasıl yorumlamıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Picasso'nun bu düşünceleri kendi sanatına nasıl yansımıştır, açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Modern sanat akımlarının ortaya çıkmasında ve gelişmesinde etkili olan diğer olaylar nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

4. Modern sanat akımlarının edebiyat ve resim sanatına yansımalarını düşünerek edebiyat ve resim sanatı arasında nasıl bir ilişki vardır, açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

“Kendinizi, zihninizin kendisi üzerinde yoğunlaşmasını olanaklı kılacak kadar uygun bir konumda yerleştirdikten sonra, yazma malzemelerinin getirtilmesini sağlayın. Olabildiğince pasif veya alıcı bir ruh haline girmeye çalışın. Dehanızı, yeteneklerinizi ve başka herkesin yeteneklerini unutun. Kendi kendinize sürekli edebiyatın her şeye çıkan en kederli yollardan biri olduğunu hatırlatın. Çabuk şekilde önceden tasarlanmış herhangi bir konu olmaksızın, yazdıklarınızı hatırlamayacak ve yazmış olduklarınızı yeniden okumanın baştan çıkarıcılığına kapılmayacak kadar hızlı yazın. İlk cümle kendiliğinden gelecektir; gerçek o denli zorlayıcıdır ki geçen her saniyede yalnızca duyulabilmek için feryat eden ve bilincimiz tarafından bilinmeyen bir cümle bulunmaktadır.”(2)

5. Yukarıdaki metin bilinçaltının edebi bir metne yansıtılmasının anlatıldığı bir manifestodan alıntılanmıştır. Benzer bir yöntemi resim alanında hangi sanatçılar nasıl uygulamışlardır?

.....
.....
.....
.....

6. Yukarıdaki metne dayanarak empresyonistlerle sürrealist ressamların tutumlarını karşılaştırınız.

.....
.....
.....
.....

7. Aşağıdaki akım, sanatçı ve kavramları örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. Fovizm	a) Jackson Pollock	A) Şekiller ve renkler
2. Ekspresyonizm	b) Pablo Picasso	B) Damlatma
3. Kübizm	c) Salvador Dali	C) Hazır nesnelere
4. Fütürizm	ç) Andre Derain	Ç) Bilinçaltı
5. Dadaizm	d) Wassily Kandinsky	D) Geometrik formlar
6. Sürrealizm	e) Ernst Ludwig Kirchner	E) Duygular
7. Soyut Sanat	f) Giacoma Balla	F) Parlak renkler
8. Soyut Ekspresyonizm	g) Hans Arp	G) Hareket

8. Modern sanat akımlarının hangisinin sanatçısı olmak isterdiniz? Neden?

.....
.....
.....
.....

Cevap Anahtarı: 1-ç-F 2-e-E 3-b-D 4-f-G 5-g-C 6-c-Ç 7-d-A 8-a-B

(1) Dore Ashton (Dor Aştın), *Picasso Konuşuyor*, 2001, sf. 127

(2) André Breton, *Birinci Sürrealist Manifesto*, 2003, sf. 38-39

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler veya İleri Düzeyde Öğrenme Hızına Sahip Olan Öğrenciler için Ek Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri

Öğrenme güçlüğü olan ve hızlı öğrenen öğrencilerin öğrenme grafikleri dikkate alınarak öğrenciler motive edilir. Çalışma sürecinde öğrencilerin performansları kendi içlerinde değerlendirilir.

1.3. GELENEKSEL TÜRK SANATLARI II

DERS İŞLENİŞ ÖRNEĞİ

DERS : GÖRSEL SANATLAR

SINIF : 11

ÖĞRENME ALANI : 1. SANAT ELEŞTİRİSİ VE ESTETİK

KAZANIMLAR : 1.3.1. Geleneksel Türk sanatlarının öz ve biçim özelliklerinden yararlanan Batılı sanatçıları ve eserlerini tanır.

SÜRE : 2 ders saati

ARAÇ VE GEREÇ : Konu ile ilgili görseller, etkileşimli tahta, bilgisayar, projeksiyon, VCD, DVD, makas, yapıştırıcı, karton, renkli boya kalemi

YÖNTEM VE TEKNİK : Araştırma, soru-cevap, uygulama

KAYNAKLAR : F. Başar, Y. Tiryaki, *Türk Ebru Sanatı*; Yrd. Doç.Dr. Erol Kılıç, *Çağdaş Resim Sanatının Oluşmasında Doğu ve İslam Sanatlarının Etkisi*, EBA, Genel Ağ

DERSE HAZIRLIK

- Öğrencilerden Rudolph Ernst (Rudolf Enst, 1854-1932), Gustav Klimt (Gustav Kilit, 1862-1918), Henry Matisse, Paul Klee (Pol Kile, 1879-1940), Wassily Kandinsky, Piet Mondrian (Pit Mondriyan, 1872-1944), Jackson Pollock ve eserlerini araştırmaları istenir.
- Araştırdıkları sanatçılardan birini ve sanatçının eserlerini tanıtıcı afiş çalışması yapacakları söylenerek öğrenciler konu hakkında bilgilendirilir.
- Öğrencilerden uygulama için araştırdıkları konu ile ilgili görselleri, makas, yapıştırıcı, renkli boya kalemleri, karton vb. araçları getirmeleri istenir.

ETKİNLİK SÜRECİ

Geleneksel Türk sanatları, eser örnekleri üzerinden öz ve biçim özellikleri açısından açıklanır.

- Geleneksel Türk sanatlarından; hat, minyatür, ebru, halı, kilim sanatları ile ilgili örnekler gösterilir (Görsel 1.31, 1.32, 1.33, 1.34, 1.35). 10. sınıf "Geleneksel Türk Sanatları I" konusunda öğrendikleri bilgileri hatırlatıcı sorular sorulur. Bu sanatların öz ve biçim özellikleri örnekler üzerinden konuşularak öğrenme ve öğretme süreci başlatılır.
- Geleneksel Türk sanatları ile ilgili görseller işaret edilerek şu sorular yöneltilir:
 1. Geleneksel Türk sanatlarından hangilerini görüyorsunuz?
 2. Hangi renkler kullanılmıştır ve ne tür renklere ağırlık verilmiştir?
 3. Derinlik ya da perspektif kullanılmış mıdır?
 4. Gördüğümüz eserlerde kullanılan motiflerin bir anlamı var mıdır?
 5. Bu eserlerin konusu nedir?
 6. Bunları diğer sanatlardan ayıran özellikler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Görsel 1.31: Bindirilmiş Mehter, *Surname-i Vehbi*, Levni, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi

Görsel 1.32: Menekşe Ebru, Mustafa Esad Düzgünman

Görsel 1.33: Hat, Fevzi Günüş, Selam

Batılı sanatçıların Doğu sanatından etkilenme süreci anlatılır.

Dünyadaki değişimlerden etkilenerek geleneksel resim kurallarını yıkan ve yenilik peşinde koşan Batılı sanatçılar için 20. yy. başlarında Batı'da açılan "Doğu ve İslam Sanatları Sergileri", ilham kaynağı ve yol gösterici olmuştur.

Doğu sanatında ise İslam düşüncesinde tasvir niteliğindeki resmin yasaklanması sebebiyle taklitten kaçınan sanatçılar nesnelere yansırken stilizasyon (Nesnelerin karakteristik özelliklerini kaybetmeden en yalın biçimlerle betimleme) kullanmayı tercih etmişlerdir. Stilizasyona bağlı olarak sanatçılar hacimlendirme ve perspektif kullanmaktan kaçınmışlar, renkli alanlarda rengin tek tonunu uygulamışlardır.

Doğu sanatının özellikle soyut ifade biçiminden etkilenen modern sanat akımlarının önemli ressamlarından Rudolph Ernst, Gustav Klimt, Henry Matisse, Paul Klee, Wassily Kandinsky, Piet Mondrian ve Jackson Pollock gibi sanatçıların ortaya koydukları eserlerde hat, minyatür, ebru ve halı-kilim sanatlarına özgü biçimler dikkat çekmektedir.

Görsel 1.34: Geleneksel Türk kilimi

Görsel 1.35: Geleneksel Türk halısı

Geleneksel Türk sanatlarından etkilenen Batılı sanatçılar ve eserleri tanıtılır.

- **Rudolph Ernst**'in Doğu yaşamına ait sahneleri ve nesnelere yansıttığı eserleri gösterilir (Görsel 1.36, 1.37, 1.38, 1.39).
- Eserlerde görülen mekanlara ve nesnelere dikkat çekilerek öğrencilerden resimleri içerik bakımından incelemeleri istenir.
- Geleneksel Türk sanatlarının bu resimlere ne şekilde yansıtılmış olduğu sorulur.

Ernst'in resme olan ilgisi İtalyan klasik ressamların eserlerinden etkilenmesiyle başlar. 15 yaşındayken Viyana Güzel Sanatlar Akademisi'ne girer ve kısa zamanda oryantalist bir ressam olarak adından söz ettirir. Konu olarak Doğu yaşamına özgü geleneksel meslekleri; Osmanlı'da günlük ev hayatı ve harem sahnelerini; cami iç mekânlarını seçmiştir.

Görsel 1.36: *Tarama*, Rudolph Ernst, Avusturya

Görsel 1.37: *Çiçekçi*, Rudolph Ernst, Avusturya

Görsel 1.38: *Parfüm Üreticileri*, Rudolph Ernst, Avusturya

Görsel 1.39: Tef, Bıçak, Çini ve Kupalı Natürmort, Rudolph Ernst, Avusturya

- **Gustav Klimt**'in "Adele Bloch Bauer'in (Adel Bloş Baver) Portresi II" ve "Ayçiçekleri Tarlası" adlı eserleri gösterilir (Görsel 1.40, 1.41). Özellikle kadın portrelerinin arka planında kullandığı minyatüre benzer motiflere dikkat çekilir.

Genç yaşlarda simbolizm ve art nouveau (art növu) akımlarından etkilenen Klimt, 1897'de bir grup sanatçı ile birlikte Viyana Secession (Seseşın) Grubu'nu kurmuştur. Bu grup art nouveau akımının Viyana'da yayılmasında etkili olmuştur.

Mozaik ve fresko gibi değişik teknikleri kullanan Klimt, dekoratif özelliklerin ağır bastığı duvar panoları yapmıştır. Özellikle figüratif resimlerinde minyatürde olduğu gibi figürler üst üste verilmiş, mekânda derinlikten çok dokusal yapı ön planda tutulmuştur. Eserlerinde kadın temasının ağırlıkta olduğu görülür.

Görsel 1.40: Adele Bloch Bauer'in Portresi II, Gustav Klimt, 1912, MoMA, New York

Görsel 1.41: Ayçiçekleri Tarlası, Gustav Klimt, 1905-1906, Avusturya Belvedere Galerisi, Viyana

Görsel 1.42: Zorah (Melez Kız), Henri Matisse

Görsel 1.43: Şapkalı Kadın, Henri Matisse, 1905, San Francisco (San Fransızko) Modern Sanatlar Müzesi

- **Henri Matisse**'in "Melek Kız" ve "Şapkalı Kadın" adlı eserleri (Görsel 1.42, 1.43) gösterilir. Renklerin karıştırılmadan kullanılmasına bağlı olarak parlak gözükmesi; derinlik ve hacimselliğin sınırlı düzeyde verilmiş olması bakımından minyatür etkilerinin gözlemlendiği belirtilir.

Henri Matisse fovizm akımının öncülerindedir. Fovist sanatçılar çalışmalarında boyaları tüpten çıktığı şekliyle karıştırmadan net ve canlı renkler şeklinde kullanmışlar, nesnelere üzerindeki ışığın etkisiyle oluşan renk tonlarını yansıtmamışlardır. Eserlerde yakınlık, uzaklık algısı sınırlı şekilde verilmiş ve kontür kullanılmıştır.

- **Paul Klee**'nin eserlerinden örnekler gösterilerek eserlerinin konusu ve eserlerinde kullanılan renkler ve biçimler üzerinde durulur(Görsel 1.44, 1.45). Bu eserlerin hangi geleneksel Türk sanatlarını çağrıştırdığı sorulur.

Klee bir akıma bağlı kalmadan bazen soyut bazen de figüratif çalışmalar yapmıştır. Sanatçı çağdaş ressamlar arasında en yaratıcı ve üretken sanatçılardan biridir. 8000 kadar eserinde çok değişik üslup arayışları gözlenir. Bazı yapıtlarındaki denetimsiz ve içgüdüsel gibi görünen unsurlar gerçeküstücülerden biri sayılmasına yol açmıştır.

Görsel 1.44: Kale ve Güneş, Paul Klee, 1928, San Francisco Modern Sanatlar Müzesi

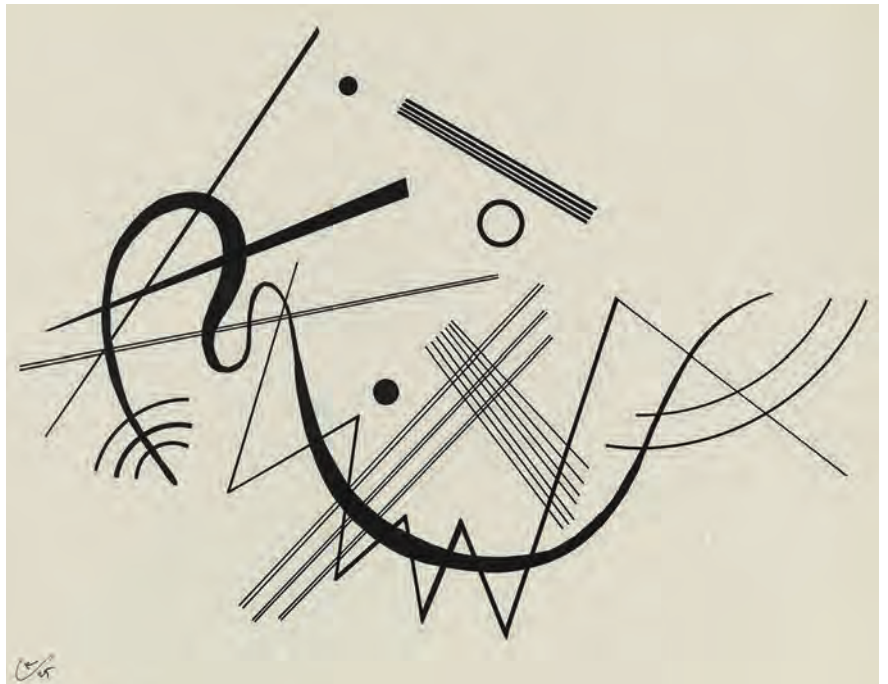
Görsel 1.45: Unsula Dulcama (Unsula Dulcama), Paul Klee

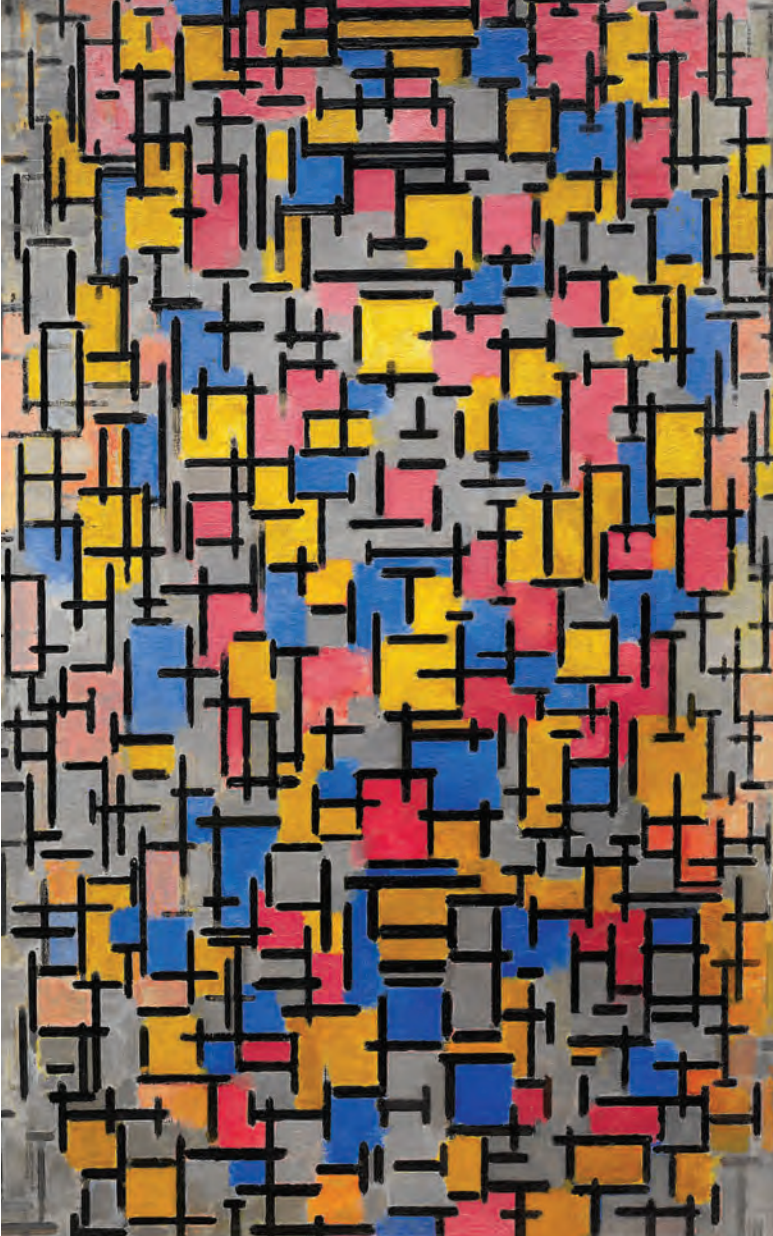
Görsele 1.46: Diyagram, Wassily Kandinsky

- Soyut sanat akımının öncüsü ressam **Wassily Kandinsky**'nin eserleri yansıtılarak renkler ve şekillere dikkat çekilir. Her şeklin ve çizginin ayrı bir anlamı olduğunu savunduğu üzerinde durulur (Görsele 1.46, 1.47). Hangi geleneksel Türk sanatını çağrıştırdığı sorularak öğrencilerin konu ile ilgili kendilerini ifade etmeleri sağlanır.

Önce hukuk eğitimi alan Kandinsky akademiye yazılarak sanat eğitimi de almıştır. Sanatçı önceleri izlenimci daha sonra da fovist eğilimli manzaralar yapar. 1926 yılında sanatçının “Düzlemde Nokta ve Çizgi” adlı kitabı yayınlanmıştır. Eserlerinde hesaplı bir ritme uyarak tuvale dağıtılmış hayalî figürlerle bağdaşan renklerin ve biçimlerin, her türlü düşünce ve duyguyu dile getirebileceğini göstermek istemiştir.

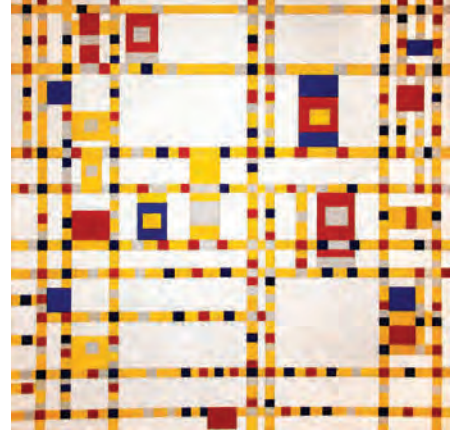
Görsele 1.47: Diyagram, Wassily Kandinsky

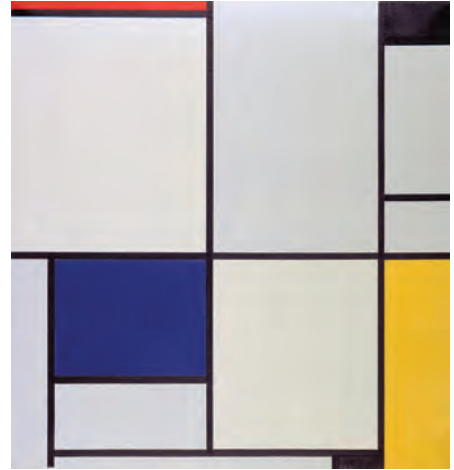
Görsele 1.48: Kompozisyon, Piet Mondrian, TÜY., 120x75 cm, 1916, Solomon R. Guggenheim Müzesi, New York

- **Piet Mondrian**'ın kırmızı, sarı ve mavi renklerini kullanarak oluşturduğu kompozisyonlarını yansıtan eserlerinden örnekler gösterilir (Görsele 1.48, 1.49, 1.50, 1.51). Az sayıda öğeyle çok sayıda farklı eser üretilmiş olmasına dikkat çekilerek öğrencilerden bu eserleri yorumlamaları istenir.

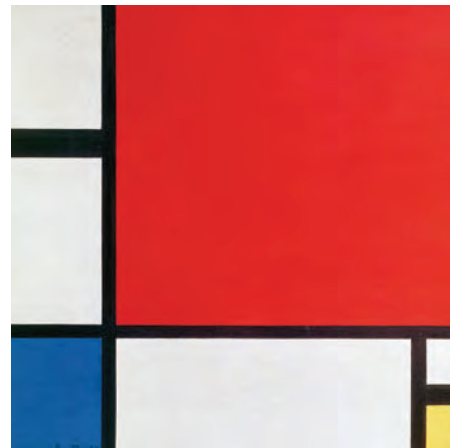
Mondrian kendi terimi olan “neo-plastisizm” akımının öncüsüdür. “De Stijl” olarak da adlandırılan bu akıma dahil olan sanatçılar eserlerinde sadece dik açılı alanları kullanmışlardır. Kompozisyonlarında üç temel renk olan sarı, kırmızı ve maviye ağırlık vermişlerdir.

Görsele 1.49: Broadway Boogie Woogie (Brodney Bugi Vugi), Piet Mondrian, TÜY., 120x120 cm, 1943, MoMA, New York

Görsele 1.50: Tablo I, Piet Mondrian, TÜY., 103x100 cm, 1921, Gemeentemuseum, Lahey

Görsele 1.51: Kırmızı, Mavi ve Sarılı Kompozisyon II, Piet Mondrian, TÜY., 46x46 cm, 1930, Kunsthause (Kunsthauz) Müzesi, Zürih

Görsel 1.52: Gümüş Üzerine Siyah, Beyaz, Sarı ve Kırmızı, Jackson Pollock, 1948, Modern Sanat Müzesi, Paris

- Soyut dışavurumcu akımın en önemli temsilcilerinden olan **Jackson Pollock**'ın "Gümüş Üzerine Siyah, Beyaz, Sarı ve Kırmızı" (Görsel 1.52) adlı eseri gösterilerek bilinçaltının modern sanatın çok önemli bir yaratma alanı olduğu belirtilir. Öğrencilere bu resmin yapılış yöntemi ile ilgili fikirleri sorularak ebru tekniği ile olan ilişkisi vurgulanır.

Soyut dışavurumcu sanatçı genellikle büyük boyutlu tuvalerin üzerine boyaları damlatma, fırlatma, kazıma gibi farklı yöntemleri kullanarak yüzeysel, soyut biçimlerle eserler üretmiştir. Dripping (driping, akıtma) tekniği olarak adlandırılan bu teknik kimi zaman akışkan maddeyle yapılmış bir resmi, bir çubuk yardımıyla tuval üzerinde şekillendirerek kimi zaman da yere konulmuş bir tuval üzerine doğrudan bir kaptan boya damlatılması şeklinde yapılır. Pollock, eserlerinin konularını önceleri primitif ve antik mitolojiden seçerken asıl çıkışını 1947-1951 yılları arasında gerçekleştirmiş olduğu özgün tarzını yansıtan bu teknik ile yapmıştır.

Konu ile ilgili afiş çalışması yaptırılır.

- Öğrencilerden getirdikleri malzemeleri kullanarak seçtikleri sanatçı ve sanatçının eserlerini tanıtıcı afiş çalışması yapmaları istenir.
- Afişte sanatçının adının büyük puntolarla yer alması ve okunur olması gerektiği vurgulanır.
- Görsellerin ve yazıların dengeli bir şekilde karton yüzeyine yerleştirilmesinin önemli olduğu söylenir.
- Tamamlanan çalışmalar sergilenir.

AÇIKLAMALAR

1. İçeriği aynı kalmak koşuluyla örnek ders planı, biçimsel olarak değiştirilebilir.
2. Bu ders planı, ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak daha fazla ders saati için de yapılabilir.
3. Bu plan dersin kapsamı, MEB'in Genel Amaçları ve ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınmak kaydıyla öğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin seviyeleri ve zevkleri, okulun ve çevrenin kaynakları göz önünde bulundurularak her ders için yeniden yapılandırılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Bu ölçek Geleneksel Türk Sanatları II konusuyla ilgili öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarını ölçmek için hazırlanmıştır.

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

ÖLÇÜTLER		Konuya ilişkin özgün yaklaşımlar ve yaratıcılık	Kompozisyon	Tekniğe uygunluk	Temiz ve düzenli çalışma	Süreyi iyi kullanma	Toplam puan
	Öğrencinin Adı ve Soyadı	30	35	15	10	10	100
1							
2							
3							
4							
...							

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler veya İleri Düzeyde Öğrenme Hızına Sahip Olan Öğrenciler için Ek Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri

Öğrenme güçlüğü olan ve hızlı öğrenen öğrencilerin öğrenme grafikleri dikkate alınarak öğrenciler motive edilir. Çalışma sürecinde öğrencilerin performansları kendi içlerinde değerlendirilir.

2. ÖĞRENME ALANI: KÜLTÜREL MİRAS

2.1. Müzelerde İnceleme ve Uygulama III

- 2.1.1. Atatürk'ün müzelerimizin kurulmasındaki katkılarını açıklar.
- 2.1.2. Müzelerin eğitimsel işlevlerini analiz eder.
- 2.1.3. Müze ve sanat galerilerindeki eserlerden faydalanarak özgün çalışmalar yapar.

11.2 KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRENME ALANI AMAÇLARI

Geçmiş ile günümüz ve kültürler arasında sağlam bağların kurulmasına aracılık eden ve önemi giderek artan müzeler, sanat eğitiminde temel eğitim kurumları olarak yerini almıştır. Kültürel, sanatsal, bilimsel ve sosyal alanlarla ilgili nesnelere korunduğu mekânlar olarak müzeler öğrencilere görerek, yaşayarak, yaparak öğrenme imkânları sağlar. Kültürel Miras Öğrenme Alanı, müzelerin öğrencilere eğitim öğretim amaçlı nasıl kullanılabileceği konusunda rehberlik edecek kazanımlar içermektedir.

“Müzelerde İnceleme ve Uygulama III” konusu ile öğrencilerin, Atatürk’ün müzelerin kurulmasındaki katkıları ve müzelerin tarihin, kültürün aktarılmasındaki önemi hakkında bilgi sahibi olması; müze ortamını aktif kullanması; duygu, düşünce ve izlenimlerini hayal gücünü de kullanarak özgün tasarımlarla kendisini ifade etmesi amaçlanmıştır.

2.1. MÜZELERDE İNCELEME VE UYGULAMA III

DERS İŞLENİŞ ÖRNEĞİ

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 11
ÖĞRENME ALANI	: 2. KÜLTÜREL MİRAS
KAZANIMLAR	: 2.1.1. Atatürk'ün müzelerimizin kurulmasındaki katkılarını açıklar. 2.1.2. Müzelerin eğitimsel işlevlerini analiz eder. 2.1.3. Müze ve sanat galerilerindeki eserlerden faydalanarak özgün çalışmalar yapar.
SÜRE	: 4 ders saati
ARAÇ VE GEREÇ	: Resim kâğıdı veya karton, renkli kalemler, mürekkep, çizim araçları, boyalar, yapıştırıcı, makas, müze ile ilgili katalog, broşür ve kartpostallar
YÖNTEM VE TEKNİK	: Anlatım, araştırma, uygulama, gezi-gözlem
KAYNAKLAR	: Genel Ağ, anadolumedenyetimuzesi.gov.tr, edirnemuzesi.gov.tr, sanalmuze.org; Serap Buyurgan & Levent Mercin, <i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları</i>

DERSE HAZIRLIK

- Dersin başında ve sonunda öğrencilere uygulanmak üzere ön test ve son test (Ekler sf. 131) hazırlanarak öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.
- Öğrencilerden, Atatürk'ün müzecilik, sanat eserleri, tarihi eserler hakkındaki sözlerini ve Türkiye'deki müzelerin kurulmasındaki katkılarını; çevrelerinde bulunan tarihi yapıları, müzeleri, sanat galerilerini ve sanal müzeleri araştırarak yazılı ve görsel doküman toplamaları istenir.
- Müze gezisi için gerekli olan yazışmalar (veli izin belgesi, ilgili müzeye başvuru ve okul idaresine yönelik dilekçeler vb. Ekler sf. 132-133) yapılarak gezi planı (Ekler sf. 134) hazırlanır. Gidilecek müze ile ilgili öğrencilere verilmek üzere müze kat planları çoğaltılır.
- Okulda ve müzede yapılacak uygulamalar için gerekli olan araç-gereç ayrı ayrı söylenerek öğrencilerden hazırlıklı gelmeleri istenir.

ETKİNLİK SÜRECİ

Atatürk'ün müzeciliğe verdiği önemi gösteren bir sözü üzerinde konuşularak ülkemizde müzeciliğin gelişimi ile ilgili hatırlatmalar yapılır.

- Öğrencilere ön test yaptırılarak ders öncesi müze konusu ile ilgili bilgileri hatırlamaları sağlanır.
- Atatürk'ün *"Bir vatanın sahibi olmanın yolu, o topraklarda yaşanmış tarihî olayları bilmek, doğmuş uygarlıkları tanımak, sahip olmaktan geçer."* sözü tahtaya yazılarak öğrencilerden bu söz üzerine düşünmeleri istenir.
- Öğrencilere Atatürk'ün bu sözünü ne ifade etmeye çalıştığı sorulur. Müzecilik, tarih bilinci, tarihî eserlere sahip çıkma ile ilgili çıkarılması gereken mesajlar nelerdir ve gelecek nesillere düşen görevler nedir gibi sorular sorularak konunun önemi vurgulanır.
- Ülkemizde müzecilikle ilgili faaliyetlerin 19. yüzyılın ortalarında Osmanlı Dönemi'nde başladığı ve 1881'de Osman Hamdi Bey'in Müze-i Hümayun'un (İmparatorluk Müzesi) müdürü olmasıyla ilk müze binası olarak bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin inşa edildiği söylenir. Aralarında İskender Lahti gibi çok önemli eserlerin çıkarıldığı kazıların yapıldığı; bu eserlerin kayıt ve katalog işlemlerinin yapılarak Müze-i Hümayun'da sergilendiği anlatılır.

Cumhuriyet Dönemi'nde Atatürk'ün konuya verdiği önem nedeniyle önemli gelişmelerin olduğu vurgulanarak katkıları anlatılır.

9 Mayıs 1920'de çalışmaya başlayan ilk hükümet Atatürk'ün emri ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir Türk Asarı-ı Atika Müdürlüğü (Eski Eserler Müdürlüğü) kurmuştur. Bu müdürlük bir yıl sonra Hars Müdürlüğüne

Görsel 2.1: Atatürk müze ziyaretinde

(Kültür Müdürlüğü) dönüştürülerek müdürlüğün kadrosu ve görev alanları genişletilmiştir.

Savaş yıllarında İzmir Lisesi ambarlarında koruma altına alınan Sard Kazısı eserleri Büyük Taarruz'dan sonraki süreçte Amerikan Konsolosluğu tarafından New York'taki Metropolitan Müzesine kaçırılmıştır. Atatürk'ün isteği ile müzeler Müdürü Halil Ethem'in (Eldem) girişimleri sonucunda 56 sandık eserden 53'ü 1924 yılında Türkiye'ye iade edilmiştir.

1923'te Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa eğitim ve kültür konularında çalışmak üzere Atatürk tarafından görevlendirilmiş ve Heyet-i İlmiye'yi kurmuştur. Heyet, Ankara'da bir Milli Müze kurulmasını, Türk Etnografya Müzesi'nin açılmasını ve Asar-ı Atika Nizamnamesi'nin güncellenmesini ele almıştır.

Atatürk'ün terkedilmiş ve harabe durumdaki Topkapı Sarayı'nın onarılacak eşyalarının korunması, yerli, yabancı ziyaretçilere sergilenmesi ve müzeye dönüştürülmesi konusundaki düşüncelerinin etkisiyle Başbakan İsmet İnönü ve Milli Eğitim Bakanı Vasıf Çınar öncülüğünde Topkapı Sarayı'nın müzeleştirilmesi için Bakanlar Kurulu kararı alınmıştır.

Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılmasından sonra buralardaki kıymetli eşyalar Ankara'ya gönderilerek Cumhuriyet'in ilk müzesi olan Etnografya Müzesi oluşturulmuştur. Atatürk'ün isteği üzerine Konya'da bulunan Mevlana Türbesi ve Mevlevi Dergahı bu sürecin dışında tutularak içindeki eşyalarla birlikte müzeye dönüştürülmüş ve 1927 yılında Konya Asar-ı Atika Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.

Atatürk, çıktığı tüm yurt gezilerinde gittiği illerde bulunan tarihî eserleri, yapıları ve müzeleri ziyaret etmiş (Görsel 2.1); eksiklikler ve onarıma ihtiyacı olanlar konusunda ilgili kişileri, kurumları harekete geçirmiş; düzenlenmiş olan müzelerle ilgili memnuniyetini bildirmiştir.

Atatürk, 1931'de Başbakan İsmet İnönü'ye çektiği bir telgrafta Konya'daki Selçuklu ve Osmanlı dönemine ait medrese, camii, türbe gibi yapıların acilen onarılması ve ülkemizde bulunan eserlerin ortaya çıkarılması, tasnif ve muhafaza edilmesi için kendi arkeologlarımızın yetiştirilmesinin gerekliliğinden bahseder. Bunun

üzerine arkeoloji öğrenimi için öğrenciler gönderilmiş, Türk Tarih Kurumu kurulmuş ve Ankara’da ilk Tarih Kongresi gerçekleştirilmiştir.

Birinci Türk Tarih ve Dil Kongrelerinden sonra özellikle Hitit Medeniyeti kalıntılarına önem veren Atatürk bu konuyla ilgili yapılan tüm çalışmaları ve kazıları desteklemiş ve Ankara’da bir Hitit Müzesi kurulması emrini vermiştir. Ankara’daki Mahmut Paşa Bedesteni ve Kurşunlu Han’ın onarılarak bugünkü adıyla Anadolu Medeniyetler Müzesi olan müzenin Hitit Müzesi olarak açılması kararı alınmıştır.

İstanbul Dolmabahçe Sarayı Velihaht dairesinde oluşturulan Resim ve Heykel Müzesi 20 Eylül 1937’de Atatürk tarafından açılmıştır.

Hayatının her aşamasında tarihe, tarihî eserlere, müzelere, bunların korunup geliştirilmesine önem vermiş ve desteklemiş olan Atatürk, ölümünden Anıtkabir’e götürülünceye kadar geçen sürede çok yakından ilgilendiği Ankara Etnografya Müzesi’nde misafir edilmiştir.

Öğrencilere Atatürk’ün bir sözü ile ilgili yazı tasarımı çalışması yaptırılır.

- Öğrencilerden Atatürk’ün müzecilik, sanat eseri, tarihî eserlerle ilgili sözlerinden birini düzenleyerek tipografik çalışma yapmaları istenir.
- Tipografinin harf ve sembolleri boyut, font, boşluklar açısından düzenleyerek, şekillendirerek görsel bir tasarım oluşturmak olduğu anlatılır. Yazılı ifade ile ilgili tasarım yapılırken okunurluğun önemli olduğu belirtilir.
- Çalışmalar paspartu yapılarak sergilenir.

Müzelerin eğitimsel işlevi ile ilgili müze gezisi hazırlıkları ve planı yapılır.

- Öğrencilerden araştırmaları sonucunda çevrelerindeki tarihi yapı ve müzeler hakkında topladıkları bilgileri ve görselleri paylaşmaları istenir.
- Öğrencilere “Araştırdığınız müzeler arasında sanal müzesi olan var mı?” sorusu yöneltilerek sanal müzelerden haberdar olmaları sağlanır ve sanal müzelerle ilgili bilgi verilir.

Sanal müze, 1990’lı yıllarda teknolojik gelişimin hızıyla birlikte müzelerin iletişim sağlamaya yönelik olarak Genel Ağ’ı kullanmaya başlamaları ile ortaya çıkmış bir kavramdır. Ülkemiz ve ilimiz dışındaki müzeleri sanal ortamda ziyaret ederek teorik ve görsel bilgilere ulaşılabilir. Sanal müze, değişik medya olanaklarından yararlanılarak hazırlanmış sayısal nesnelere ve bunlara ait bilgileri barındıran kültürel ve sanal mekânlardır.

Sanal müzeler dünya çapında erişimi olanaklı kılmak amacıyla da fiziksel anlamda bir mekâna ihtiyaç duymayan yapılar şeklinde de tanımlanabilir.

- Öğrencilere hangi eser ya da müzeden etkilendikleri sorularak müze gezisine karar verilir.
- “Uluslararası Müzeler Günü” olarak kabul edilen 18 Mayıs gününün ülkemizde “Müzeler Haftası” olarak kutlandığı ve müzelerde eğitici etkinliklerin yapıldığı hatırlatılır.
- Müze ile görüşülerek tarih belirlenir.
- Gezi ile ilgili tüm işlemler 8 Haziran 2017 tarihli 30090 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’ne uygun olarak yapılır (Yönetmelik çerçevesinde doldurulması gereken tüm boş formlar Ekler bölümündedir). Bu yönetmeliğin üçüncü bölüm 10. maddesi’nde belirtilen “Veli İzin Belgesi (Ek-5)” öğrencilere dağıtılır, gezi öncesinde toplanarak gezi dosyasına konur. Okul yönetimi ile ulaşım araçlarını sağlayan firma arasında “Okul Gezileri Çerçeve Sözleşmesi (Ek-6)” düzenlenir.
- Yönetmeliğin ekler bölümünde yer alan “Gezi Planı (Ek-9)” doldurularak izin işlemleri başlatılır (Görsel 2.3). Yapılacak gezi için aynı yönetmeliğin dördüncü bölüm 13. maddesine göre il sınırları içindeyse eğitim kurumu müdürlüğünden il sınırları dışındaysa mülki idare amirliğinden izin alınır.
- Müze eğitiminin yalnızca müze ziyaretinden ibaret olmadığı vurgulanarak öğrencilerden ziyaret öncesinde gidilecek olan müze ve müzedeki eserler hakkında daha detaylı bilgi edinmeleri istenir). Müze gezisi sırasında yanlarında getirmeleri gereken ders araç ve gereci hatırlatılır.

GEZİ PLANI	
Eğitim Kurumunun Adı	
Gezi Tarihi	.../.../20....
Gezi Yeri	İstanbul Arkeoloji Müzeleri
Geziye Çıkış Saati	08.30
Geziden Dönüş Saati	12.30
Gezi Kafile Başkanı	
Takip Edilecek Yol-.....- Alemdar Cad. Gülhane, Fatih
Gezinin Amacı	Öğrencilerin İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve müzedeki önemli eserler hakkında bilgi edinmesi, eserleri incelemesi; etkilendiği eserlerden faydalanarak özgün çalışmalar yapabilmemesi; toplumsal kurallara uyması; birarada yaşama kültürü edinmesi; medeniyet tasavvuru oluşturması
Gezinin Konusu	Müzelerde İnceleme ve Uygulama III
Gezi için Öğrencilere Verilecek İnceleme Araştırma Görevi	İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve müzedeki önemli eserler hakkında araştırma yapma
Değerlendirme	Dereceli Puanlama Anahtarı

Görsel 2.2: MEB Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Ek-9'a göre düzenlenmiş İstanbul Arkeoloji Müzeleri gezi planı

Gezi planı çerçevesinde hareket edilerek müze ziyareti gerçekleştirilir.

- Yola çıkmadan önce geziye katılacak öğrencilerin listesi kontrol edilerek gelmemiş olanlar varsa tutanakla tespit edilir.
- Müze bahçesinde öğrencilere müzede gezerken uymaları gereken kurallar hatırlatılarak müze hakkında bilgi verilir.

İstanbul Arkeoloji Müzeleri; Arkeoloji Müzesi, Eski Şark Eserleri Müzesi ve Çinili Köşk Müzesi olmak üzere üç farklı yapıdan oluşmuştur.

Fatih Sultan Mehmed döneminde yapılmış olduğu düşünülen **Çinili Köşk**, Selçuklu mimarisinin özelliklerini taşıyan İstanbul'daki tek yapıdır. 1880'de İmparatorluk Müzesi olarak kullanılmış 1939'da içindeki eserler dağıtılarak bina Topkapı Sarayı Müzesi'ne devredilmiştir. Çinili Köşk 1981'de İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ne bağlanarak Osmanlı ve Selçuklu çini ve seramiklerinin sergilendiği bir müzeye dönüştürülmüştür.

1883'te Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi (Güzel Sanatlar Akademesi) olarak Osman Hamdi Bey tarafından inşa ettirilen **Eski Şark Eserleri Müzesi** uzun süre okul olarak kullanılmıştır. Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'nin Çağaloğlu'na taşınmasından sonra bina 1917-1919 arasında arkeoloji müzesi müdürü Halil Edhem Bey tarafından Yakın Doğu ülkelerine ait eserlerin sergilendiği bir müze hâline getirilmiştir. Bu müzede Yunan öncesi döneme ait Anadolu ve Mezopotamya eserleri ile İslamiyet öncesi döneme ait Mısır ve Arabistan yarımadası eserleri yer alır.

Görsel 2.3: İstanbul Arkeoloji Müzesi

1887-1888 yıllarında Osman Hamdi Bey önderliğinde yapılan Sidon Kral Nekropol'ü (Sayda, Lübnan) kazılarında İskender ve Tabnit Lahdi gibi önemli eserler çıkarılmış ve bu eserlerin sergilenebileceği bir müze binasına ihtiyaç duyulmuştur. Osman Hamdi Bey tarafından Çinili Köşk'ün karşısına dönemin ünlü mimarı Alexandre Vallaury'ye bir arkeoloji müzesi binası inşa ettirilmiştir. O dönemde müze binası olarak yapılmış dünyadaki ilk 8-10 müze arasında yer alan Müze-i Hümayun 13 Haziran 1891 tarihinde ziyarete açılmıştır. **İstanbul Arkeoloji Müzesi** olarak da 1993 yılında Avrupa'da yılın müzesi seçilmiştir. (Görsel 2.3)

- Öğrencilere müzenin bölümlerinin gösterildiği kat planları dağıtılarak hangi sırayla gezileceği açıklanır.
- Müze gezisi sırasında öğrencilerin ortaya çıkan ihtiyaçları ve karşılaştıkları sorunlar için öğretmenler ile kafile başkanını bilgilendirmeleri gerektiği konusunda uyarı yapılır.
- Öğrencilerden, gezi sırasında eserleri dikkatle incelemeleri ve eserlerin bilgilerini belirlemeleri istenir. Etkilendikleri eserlerle ilgili edindikleri bilgileri (ait oldukları dönem, kullanılan malzeme, kullanım amacı, yapan kişi, mitolojik hikaye vb.) not etmeleri ve biçimlerini eskiz defterlerine çizmeleri gerektiği söylenir.

Gezinin sonunda müze bahçesinde toplanılarak öğrencilerin müzelerin eğitimsel işlevlerini analiz etmeleri sağlanır.

- Öğrencilere en çok etkilendikleri bölüm ya da eserlerin hangileri olduğu, hangi özelliklerinden etkilendikleri sorulur. Öğrencilerden gezi ile ilgili gözlemlerini, ilginç buldukları şeyleri ve kendilerine kattıklarını paylaşmaları istenir.
- Öğrencilere "Farklı dönem ve farklı uygarlıklara ait gördüğünüz eser ve nesnelere günümüzle nasıl ilişkilendirirsiniz?" sorusu yöneltilerek geçmiş uygarlıkların günümüz dünyasının oluşmasındaki etkilerini düşünmeleri sağlanır.
- Öğrencilere son test formları dağıtılarak doldurmaları istenir. "Müzelerde İnceleme ve Uygulama III" konusu ile ilgili dersin başında yaptırılmış olan ön test ile müze gezisi bitiminde yaptırılan son test incelenerek öğrencilerin bu konuyla ilgili edindikleri kazanımlar tespit edilir. Fark edilen eksiklikler üzerinde durulur.

Görsel 2.4: Eduardo Estellez (Edvardö Eztelez)

Müzedeki eserlerden faydalanarak öğrencilere para tasarımı çalışması yaptırılır.

- Öğrencilerden müze gezisi sırasında etkilendikleri eser ya da nesnelere ilgili yazdıkları bilgi notlarını ve çizdikleri eskizleri paylaşmaları istenir. Bu bilgi ve çizimlerden yararlanarak eskiz defterlerine detaylarını çalışabilecekleri kadar büyüklükte para tasarımı yapacakları söylenir (Görsel 2.4, 2.5).
- Öğrencilere müzelerde gördükleri ile ilgili kompozisyon ve hikâye yazma; röprodüksiyon, seramik çalışması yapma; müzeyi tanıtan broşür ve afiş tasarlama; müzeyi tanıtan pano ve drama etkinlikleri hazırlama; bir konu üzerinden okul ya da sınıfta müze oluşturma gibi bireysel veya grup projeleri yaptırılabilir.
- Konuyla ilgili çıkan tüm ürünler 18 Mayıs'la başlayan Müzeler Haftası'nda sergilenir.

Görsel 2.5: Enciktat (Encikdat)

- Aşağıda verilen Genel Ağ linkinden “Müzelerde İnceleme ve Uygulama III” konusu ile ilgili videolara ulaşabilirsiniz.

Atatürk'ün Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin kurulmasındaki katkıları ile ilgili
<http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/TR,77767/tanitim-videosu.html>

AÇIKLAMALAR

1. İçeriği aynı kalmak koşuluyla örnek ders planı biçimsel olarak değiştirilebilir.
2. Bu ders planı, ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak daha fazla ders saati içinde de yapılabilir.
3. Bu plan dersin kapsamı, MEB'in Genel Amaçları ve ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınmak kaydıyla öğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin seviyeleri ve zevkleri, okulun ve çevrenin kaynakları göz önünde bulundurularak her ders için yeniden yapılandırılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Bu ölçek "Müzelerde İnceleme ve Uygulama III" konusuyla ilgili öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarını ölçmek için hazırlanmıştır.

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

	ÖLÇÜTLER	Konuya ilişkin özgün yaklaşımlar ve yaratıcılık	Kompozisyon	Tekniğe uygunluk	Temiz ve düzenli çalışma	Süreyi iyi kullanma	Toplam puan
	Öğrencinin Adı ve Soyadı	30	35	15	10	10	100
1							
2							
3							
4							
...							

ÖN TEST ÖRNEĞİ

1. Müze nedir? Daha önce müze gezdiniz mi? Gezdiğiniz müzelerin isimlerini yazar mısınız?

.....
.....
.....

2. Müzeler ne işe yarar? Müzeye eserler nereden gelir?

.....
.....
.....

3. Atatürk'ün Türkiye'deki müzelerin kurulmasındaki katkıları neler olabilir?

.....
.....
.....

4. Müzede eğitim nasıl olmalıdır? Siz nasıl bir etkinlik yapardınız?

.....
.....
.....

SON TEST ÖRNEĞİ

1. Müzede hangi eserler vardı? Müzedeki eserlerle film, müzik, edebiyat ve grafik gibi sanat dalları arasında nasıl bağlantı kurulabilir?

.....
.....
.....

2. Müzede en çok etkilendiğiniz eser hangisidir? Neden? Etkilendiğiniz eserlerle bilim, coğrafya, matematik ve çevre bilimi gibi diğer bilim alanlarıyla nasıl bağlantı kurulabilir?

.....
.....
.....

3. Sevdiğiniz eserde hangi teknikler kullanılmıştır (yağlıboya, lavi, oyma vb.)? Eserin içine zaman yolculuğu yaptığınızı düşündüğünüzde neler söyleyebilirsiniz?

.....
.....
.....

4. Sanal müzelerin kullanılmasının olumlu ve olumsuz etkilerine yönelik görüşleriniz nelerdir?

.....
.....
.....

Aşağıdaki değerlendirme sorularının olduğu form çoğaltılıp öğrencilere dağıtılır ve öğrencilerin soruları cevaplamaları istenir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

Adı-Soyadı	:
Sınıf	:
Numarası	:

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Osman Hamdi Bey önderliğinde kurulan “Müze-i Hümayun”un diğer adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstanbul Resim ve Heykel Müzesi
- B) İstanbul Arkeoloji Müzeleri
- C) Ayasofya Müzesi
- D) Pera Müzesi
- E) Topkapı Sarayı Müzesi

2. “Türkiye Cumhuriyeti’nin temeli kültürdür. Cumhuriyet, zengin Türk millî kültürünün üzerine kurulmuştur.” sözü kime aittir?

- A) Aristo
- B) Nazım Hikmet
- C) Mustafa Kemal Atatürk
- D) Sokrates
- E) Mehmet Akif Ersoy

3. Sanal müzelerin bağlı olduğu bakanlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kültür ve Turizm Bakanlığı
- B) Spor ve Gençlik Bakanlığı
- C) Milli Eğitim Bakanlığı
- D) Sağlık Bakanlığı
- E) Adalet Bakanlığı

4. Kültürel ya da tarihsel değeri olan nesnelerin toplanarak sergilendiği yerlere ne ad verilir?

- A) Depo
- B) Üniversite
- C) Okul
- D) Müze
- E) Arşiv

5. “Çinili Köşk” hangi müzenin bir bölümüdür?

- A) İstanbul Arkeoloji Müzeleri
- B) Rahmi Koç Müzesi
- C) İstanbul Modern Sanat Müzesi
- D) Topkapı Sarayı Müzesi
- E) Türk ve İslam Eserleri Müzesi

Cevap Anahtarı: 1-B 2-C 3-A 4-D 5-A

Öğrencilerin Kültürel Miras öğrenme alanının, “Müzelerde İnceleme ve Uygulama III” konusu ile ilgili göstermiş oldukları performans düzeyi aşağıdaki formda yer alan ölçütlere göre değerlendirilir.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Adı-Soyadı	:
Sınıf	:
Numarası	:

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		Çok iyi	İyi	Orta	Kabul	Çok zayıf
		5	4	3	2	1
1	Atatürk'ün müzelerimizin kurulmasındaki katkılarını araştırması	✓				
2	Müze gezisi öncesi müze ve müzede sergilenen eserler hakkında araştırma yapması		✓			
3	Müze gezisi sırasında kurallar uygun hareket etmesi	✓				
4	Müze gezisi sırasında etkilendikleri eser ya da nesnelere ilgili not almaları ve eskiz yapmaları		✓			
5	Müze gezisi sonrası gözlemlerini paylaşarak kendisini ifade etmesi	✓				
6	Müze gezisinin eğitimsel işlevlerini analiz etmesi	✓				
7	Etkilendiği eserlerden yola çıkarak özgün tasarımlar yapması			✓		
TOPLAM		20	8	3		
GENEL TOPLAM		31				

$$\frac{35}{100} = \frac{31}{X}$$

$$X = \frac{100 \times 31}{35} = 88,5 = 89 \text{ puan alabilir.}$$

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme sonunda 24 ve 24'ün altında puan alan her bir öğrenciye ilgili öğrenmeleri, tekrar etmeleri yönünde dönüt verilmelidir.

NOT: Bu form ve formda yer alan ölçütler örnek olarak hazırlanmıştır. Ders işleyiş şekline, sınıf mevcuduna, verilen süreye vb. koşullara bağlı olarak form ve ölçütler yeniden düzenlenebilir.

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler veya İleri Düzeyde Öğrenme Hızına Sahip Olan Öğrenciler için Ek Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri

Öğrenme güçlüğü olan ve hızlı öğrenen öğrencilerin öğrenme grafikleri dikkate alınarak öğrenciler motive edilir. Çalışma sürecinde öğrencilerin performansları kendi içlerinde değerlendirilir.

3.ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

3.1. Desen Çalışmaları III

- 3.1.1. Portrenin özelliklerini açıklar.
- 3.1.2. Karakteristik özellikleri vurgulayarak portre çizer.
- 3.1.3. Portre çizimlerinde ölçü ve oranı kullanır.

3.2. Grafik Sanatlar

- 3.2.1. Grafik sanatların çeşitlerini açıklar.
- 3.2.2. Grafik tasarımların günlük hayattaki etkilerini açıklar.
- 3.2.3. Tanıtım amaçlı grafik uygulamaları yapar.

3.3. Özgün Baskı Resim Çalışmaları

- 3.3.1. Özgün baskı resim tekniklerini tanır.
- 3.3.2. Özgün baskı resim malzemelerini tanır.
- 3.3.3. Özgün baskı resim tekniklerini çalışmalarında uygular.

3.4. Renkli Resim Uygulamaları III

- 3.4.1. Akrilik boya resim tekniğinde kullanılan araç gereçleri tanır.
- 3.4.2. Çalışmalarında akrilik boya tekniğini uygular.
- 3.4.3. Akrilik boya tekniği ile geleneksel Türk minyatür sanatının renk ve biçim özelliklerinden yararlanarak özgün çalışmalar yapar.

11. 3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME ÖĞRENME ALANI AMAÇLARI

Görsel sanatlar dersi sanatla olan ilişkisinden dolayı öğrencilere farklı disiplinlerden edindikleri becerileri özgün bakış açılarıyla yorumlayabilme imkânı sunan bir alandır. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanı ile öğrencilere özgün ve özgür düşüncelerini yansıtabilecekleri çalışmalara yer verilerek, yaparak ve keşfederek öğrenmenin olanakları gösterilmiştir.

“Desen Çalışmaları III” başlığı altında önemli bir resim türü olan portre konusuna ağırlık verilmiş öğrencilerin, portre hakkında bilgi sahibi olması; konuyla ilgili terimleri kullanabilmesi; sanatın elemanlarını, prensiplerini kavraması; gözlem yaparak gerçekleştireceği çalışmalar doğrultusunda görsel algısını geliştirmesi amaçlanmıştır.

“Grafik Sanatlar” konusunda öncelikli olarak bu sanatların günlük hayatımızda ne kadar önemli bir yere sahip olduğu gösterilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin grafik sanatların çeşitliliğini kavraması; konu ile ilgili terimler, yöntemler hakkında bilgi sahibi olması; değerlerin farkına varması; değerler konusunda oluşan duygu, düşünce ve izlenimlerini özgün grafiksel tasarımlara dönüştürerek sanat yoluyla ifade etmesi amaçlanmıştır.

“Özgün Baskı Resim Çalışmaları” konusunda öğrencilerin özgün baskı teknikleri ile ilgili temel terim, teknik ve yöntemleri hakkında bilgi sahibi olması; bunlardan geleneksel olanları kullanma becerisi kazanması; bu kazandığı becerisini duygu ve düşüncelerini ifade etmek ve hayal gücünü geliştirmek için kullanması amaçlanmıştır.

“Renkli Resim Uygulamaları III” konusu ile öğrencilerin akrilik boya tekniğinde kullanılan araç gereçleri tanıması; geleneksel Türk minyatür sanatı hakkında bilgi sahibi olması; çağdaş bir boyama tekniğiyle geleneksel bir sanat olan minyatürün biçim özelliklerinden yararlanarak özgün çalışmalar yapması; millî ve manevi değerleri evrensel bir bakış açısı ile değerlendirmesi amaçlanmıştır.

2.1. DESEN ÇALIŞMALARI III

DERS İŞLENİŞ ÖRNEĞİ

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 11
ÖĞRENME ALANI	: 3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME
KAZANIMLAR	: 3.1.1. Portrenin özelliklerini açıklar. 3.1.2. Karakteristik özelliklerini vurgulayarak portre çizer. 3.1.3. Portre çizimlerinde ölçü ve oranı kullanır.
SÜRE	: 16 ders saati
ARAÇ VE GEREÇ	: Resim kalemleri (B serisi), resim kâğıdı, dokulu kâğıt, karton, renkli kalemler, mürekkep, füzen, sulu boya, pastel, altlık, yumuşak silgi.
YÖNTEM VE TEKNİK	: Anlatım, araştırma, inceleme, uygulama.
KAYNAKLAR	: Genel Ağ, portre konulu çeşitli kitaplar, İlknur Bozkurt Dengiz & Deniz Çobankent, <i>Karakalem (Çizginin Yolculuğu)</i> ; G. Civardi, <i>Çizim Sanatı 1: Portre Çizimi (Yüz ve Figür Çizim Metodları)</i>

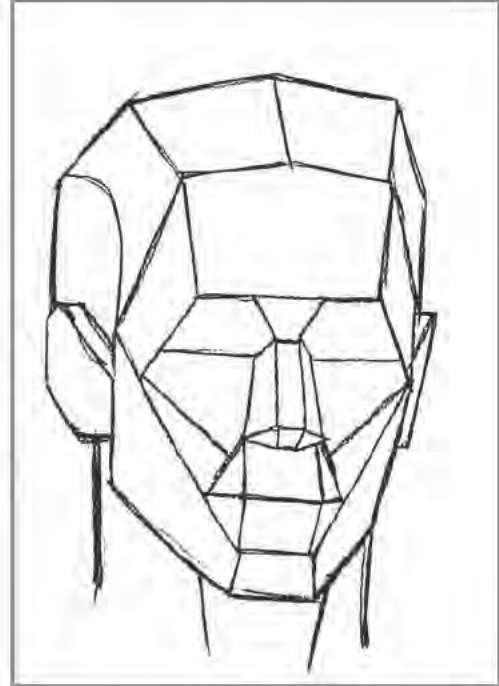
DERSE HAZIRLIK

- Bir hafta öncesinden öğrencilere, sanatçılara ait portre ve otoportre desenleri derlemeleri ve bunları incelemeleri söylenir.
- Öğrencilerin, resim defteri/resim kâğıdı, resim kalemleri (B serisi), pastel boya, füzen vb. malzemelerle gelmeleri istenir.
- Öğrencilerin, portrenin anatomik yapısını inceleyerek farklı bakış açılarından ölçü-oran kurallarına ve desen tekniğine uygun çizim yapabilmeleri için ortam sağlanır.
- Değerlendirme ölçeği hakkında bilgi verilir.

ETKİNLİK SÜRECİ

1. Etkinlik:

- Öğrencilerin ikili gruplar oluşturmaları sağlanır. Öğrencilere karşılıklı oturarak birbirlerinin yüz oranlarını dikkatle incelemeleri gerektiği söylenir.
- Öğrencilerden, birbirlerinin yüzlerini incelemeleri istenir.
 1. Göz yapınız nasıldır?
 2. Burnun yüzdeki yeri ve oranı nasıldır?
 3. Yüzünüzün anatomik yapısını, oranlarını ve kişisel farklılıklarınızı nasıl belirlersiniz?
- Öğrencilere yüzün anatomik yapısının hangi geometrik şekillere benzediği sorulur (Görsel 3.1). Öğrencilerin daha önce aldıkları desen bilgileri hatırlatılır.
- Desende başlıca temel unsurların oran-orantı, figür-mekân ilişkisi, anatomik yapı, derinlik, bütünlük, perspektif olduğu; kompozisyon öğelerinin de çizgi, yön, biçim, ölçü, aralık, doku, renk, değer, hareket, ışık-gölge olduğu söylenir.

Görsel 3.1: Yüzün geometrik yapısı

- Öğrencilerin derledikleri portre ve otoportreler sınıf içinde panolara asılır. Feyhaman Duran'ın Atatürk portresi eseri gösterilerek ışığın yüzde oluşturduğu leke değerleri, kaş ve saçlardaki dokusal yapı ve desen elemanlarının nasıl kullanıldığı (Görsel 3.2) incelenir. Sonuçları sınıf ortamında değerlendirilir.

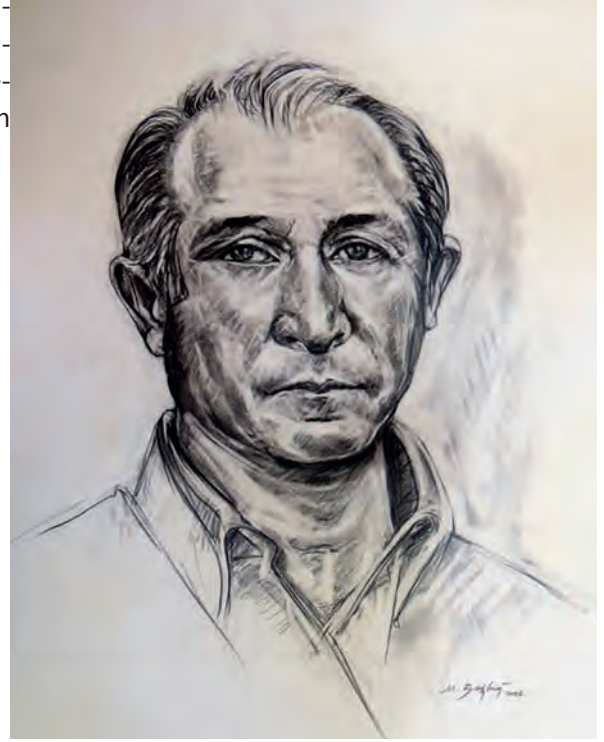
Görsel 3.2: Atatürk Portresi, Feyhaman Duran, 1937, İstanbul Üniversitesi Feyhaman Duran Koleksiyonu

2. Etkinlik

Genel Ağ'dan veya konu ile ilgili kitap ve dergilerden Mehmet Başbuğ'un Otoportresi (Görsel 3.3), Jan Simon Voddigel'in (Yan Saymın Vödıfön) Hendrik Voogd (Hendrik Vud) Portresi (Görsel 3.4), Alma Tadem'a'nın (Alma Tadema), Carel Vosmaer'in (Kärel Vasmaer) Portresi (Görsel 3.5) eser örnekleri gösterilerek öğrencilerle eserler incelenir. Öğrencilere desen ve portrenin tanımı, özellikleri anlatılarak öğrenme öğretme süreci başlatılır.

Desen: Resim sanatında kara kalem, füzün veya renkli kuru kalemlerle yüzey üzerine yapılan iki boyutlu biçimlemeleri içeren çalışmalara verilen isimdir. Resim sanatının temeli desendir. Desenin başlıca aracı çizgidir. Çizgi desende önemli bir değerdir. Çizgi çeşit bakımından ikiye ayrılır: düz ve eğri çizgi. Desen, düz ve eğri çizgilerin uyumlu bir şekilde kâğıt üstünde düzenlenmesidir. Kullanılan malzemeye göre farklı etkiler yaratır. Portre, bir resim türü olarak önemlidir. Verilen desen portre örnekleri, yüzün karmaşık tonal değerlerinin farklı çizim örnekleriyle nasıl yorumladıkları gösterilir.

- Öğrencilerin; derledikleri desen örneklerinde yüzün anatomik yapısını, kişilerin karakteristik özelliklerinin yüzeye nasıl aktarıldığını, desen elemanlarının nasıl kullanıldığını sınıf ortamında arkadaşlarıyla değerlendirmeleri sağlanır. Görselleri inceleme sonrası öğrencilere sorular yöneltilir:
 1. Desen elemanları kağıt üzerine aktarımda nasıl kullanılmış?
 2. Gözler başın neresinde yer alıyor?
 3. İki göz arası uzaklık ne kadardır?
 4. Ağız uzunluğu ne kadardır?
 5. Kulak ve burun oranları nasıldır?
- Sanatçıların aynaya bakarak yaptığı kendi portrelerine de **öz portre** ya da **otoportre** denildiği bilgisi verilir.

Görsel 3.3: Otoportre, Mehmet Başbuğ, 2006, Mehmet Başbuğ Koleksiyonu, Ankara

Görsel 3.4: Hendrik Voogd Portresi, Jan Simon Voddigel, 1830-1862, Rijks Müzesi, Hollanda

Görsel 3.5: Carel Vosmaer'in Portresi, Lourens Alma Tadema, 1871 Rijks Müzesi, Hollanda

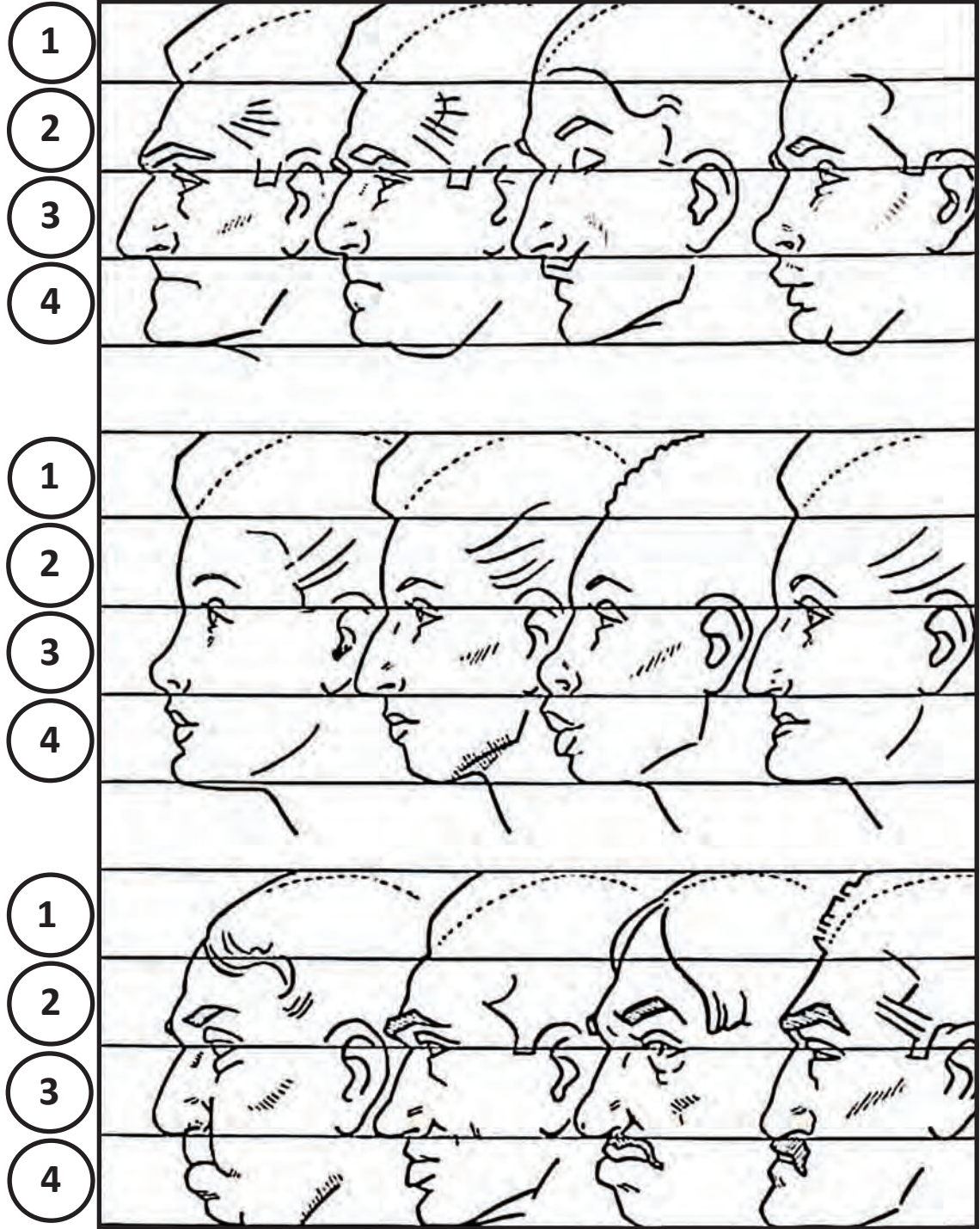
Portre çalışmalarında **ışığın önemi** vurgulanır. Işığın türü, şiddeti, açık-orta-koyu değerleri, hacim etkisi ve yönü yüzdeki anlamları değiştirir. Bu nedenle çalışmaya başlamadan önce konunun ne açıdan ele alınacağı belirlenerek ne tür ışığın kullanılacağına karar verilmesi gerektiği söylenir.

Rembrandt Harmenszoon van Rijn, portre çalışmalarına ağırlık vermiş sanatçılardan biridir. “Işığın ressamı” olarak tanınır. Sanatçı; yaşamı boyunca düzenli olarak ürettiği otoportre, grup portreleri, kendine özgü sanatsal teknikleri ve ışığı ustaca kullanmasıyla tanınmıştır (Görsel 3.6).

Görsel 3.6: Rembrandt'in Kendi Portresi, Rembrandt Harmenszoon van Rijn, 1661, Rijk Müzesi, Hollanda

Portre çalışmalarında, kişinin yüz ifadesinin, ayrıntılardan arındırılarak **karakteristik özelliklerinin** çalışma yüzeyine aktarılması amaçlanmalıdır. Her insanın yüz, burun, ağız, kaş, göz, saç biçimi ve duruşu, bakışları, ifadesi, giyim tarzı farklıdır. Çalışmalar yapılırken kişilerin bu farklılıklar göz önünde bulundurulmalı ve kişiye ait özellikler kâğıt yüzeyine aktarılmaya çalışılmalıdır (Görsel 3.7).

Görsel 3.7: Portrede karakteristik özellikler

Örneklere portrelerin çene ve alın genişlikleri farklıdır. Ancak hepsi kendi içinde ölçeklendirildiğinde saç, alın, burun ve çene mesafe oranlarının eşit olduğu görülür.

Her insanın yüzü temelde aynı elemanlardan oluşsa da burnu, kaşı, gözleri, saçları vb. birbirinden farklıdır. Bu farklılıklar yaşa ve cinsiyete göre de değişim gösterir. Aynı cinsten olan yaşlı bir insanla genç bir insanın ten, saç dokusu ve duruşu, ifadesi, bakışları farklılık gösterir (Görsel 3.8, 3.9, 3.10, 3.11).

Görsel 3.8: Hayal, Oya Büyükkarabacak, 2017, Özel Koleksiyon, İstanbul

Görsel 3.9: Yaşlı Bir Adamın Kafası, Leonardo da Vinci, 1490, Güzel Sanatlar Müzesi, Boston

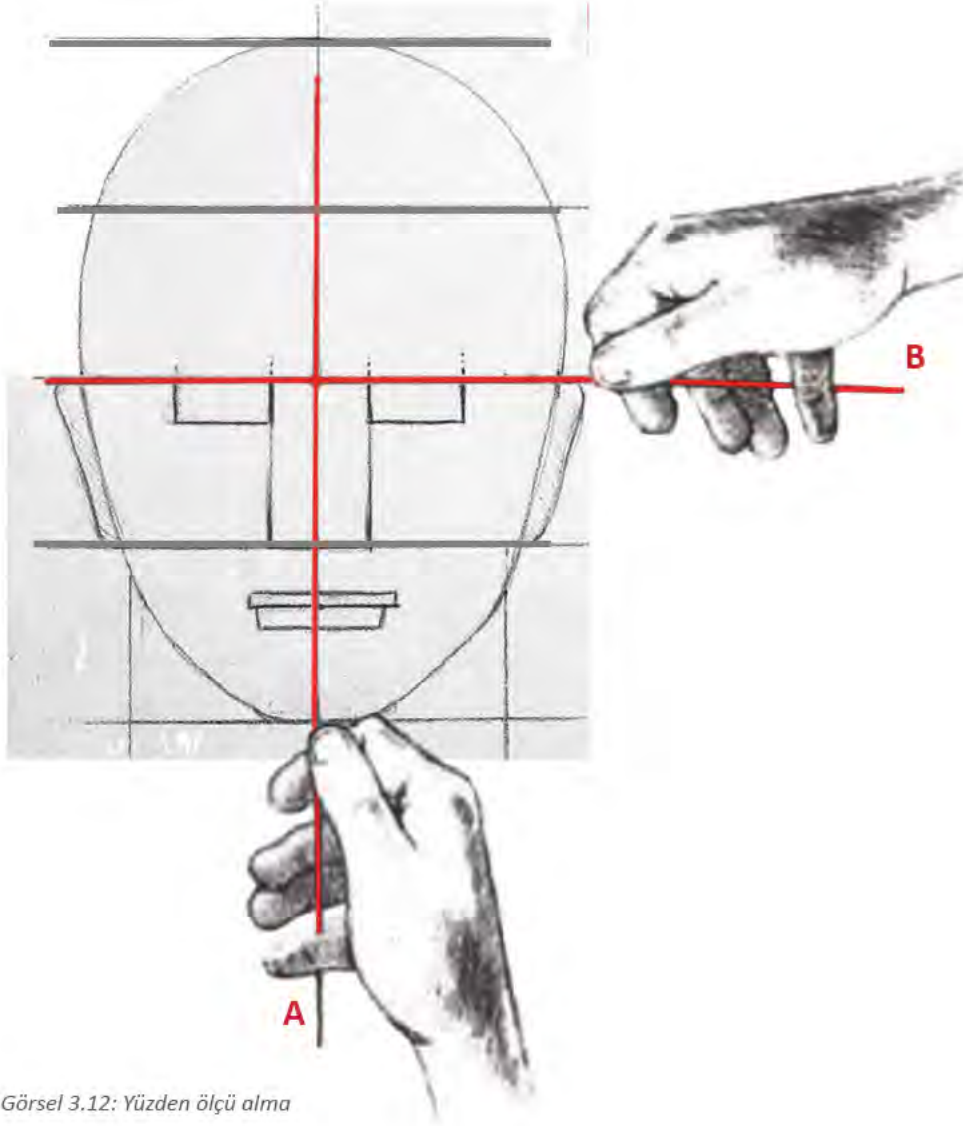
Görsel 3.10: Desen, İsmail Avcı, 1966, Özel Koleksiyon, İstanbul

Görsel 3.11: Portre, Vincent van Gogh (Vinsint fan Goh), 1888, Van Gogh Galerisi, Los Angeles (Los Encılıs), California (Kaliforniya)

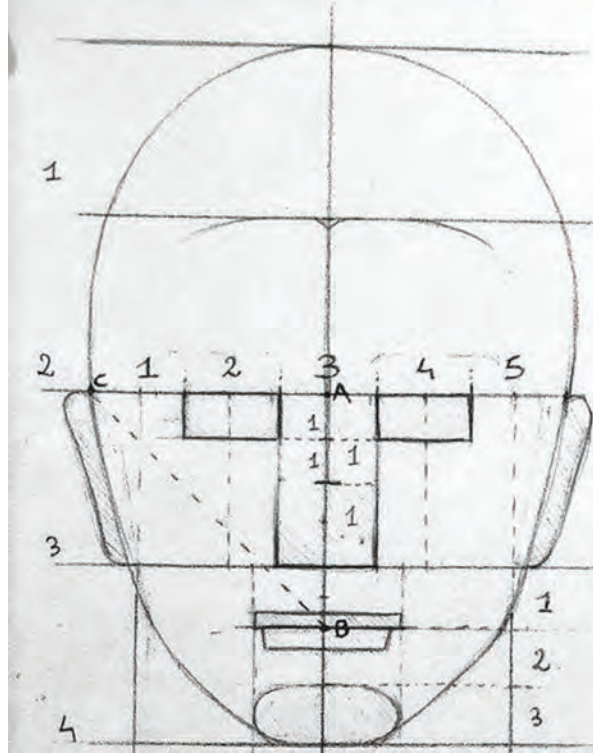
3. Etkinlik

- İki farklı yüz tipine sahip öğrenci tahtaya çıkarılarak cetvel yardımıyla yüzün oranları tespit edilir. İki öğrencinin de yüzündeki oranların aynı olmasına dikkat çekilir.
- Yüz ölçümleri yapılırken Görsel:3.12'den faydalanılır. Cetvel kullanarak önce başın uzunluğunu ölçüp gözlerin yeri belirlenir (A).
- Başın en geniş görüldüğü noktalar yani kulakların hemen üstü, arasındaki genişliği ve sonra gözlerin genişliği ve gözler arasındaki mesafe ölçülür (B).
- Ayrıca gözün iç köşesi ile başın kenarı arasında kalan mesafe de ölçülür.
- Ardından, başın en üst kısmı ile saç çizgisi arasındaki mesafe, saç çizgisi ile kaşlar arasındaki mesafe, kaşlar ile burnun en alt kısmı arasındaki mesafe ve burnun alt kısmı ile çenenin altı arasındaki mesafe ölçülür. Bunlar kâğıt üzerinde işaretlenir.
- Sonra cetvel yüzün ortasına konularak yüz ikiye bölünür. Bu iki parça arasında ne gibi farklılıklar olduğu tespit edilir. Çünkü hiç kimsenin yüz hatları simetrik değildir. Böylece yüzün özellikleri daha etkili bir şekilde resmedilebilir (A).

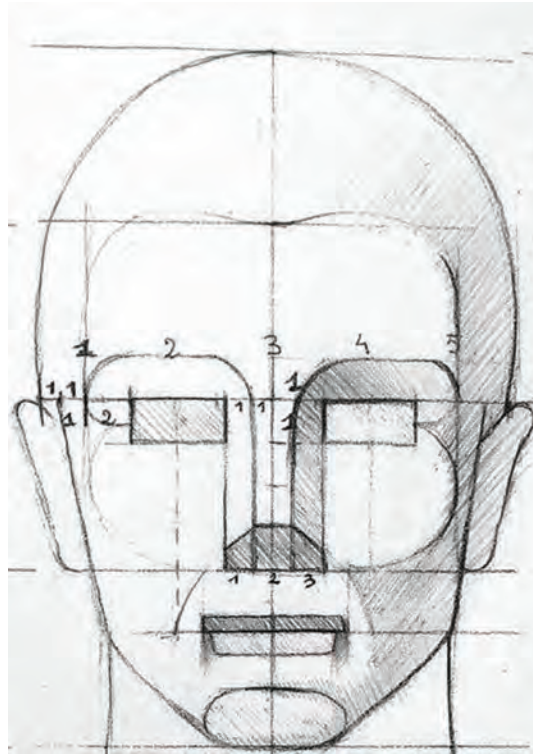

Görsel 3.12: Yüzden ölçü alma

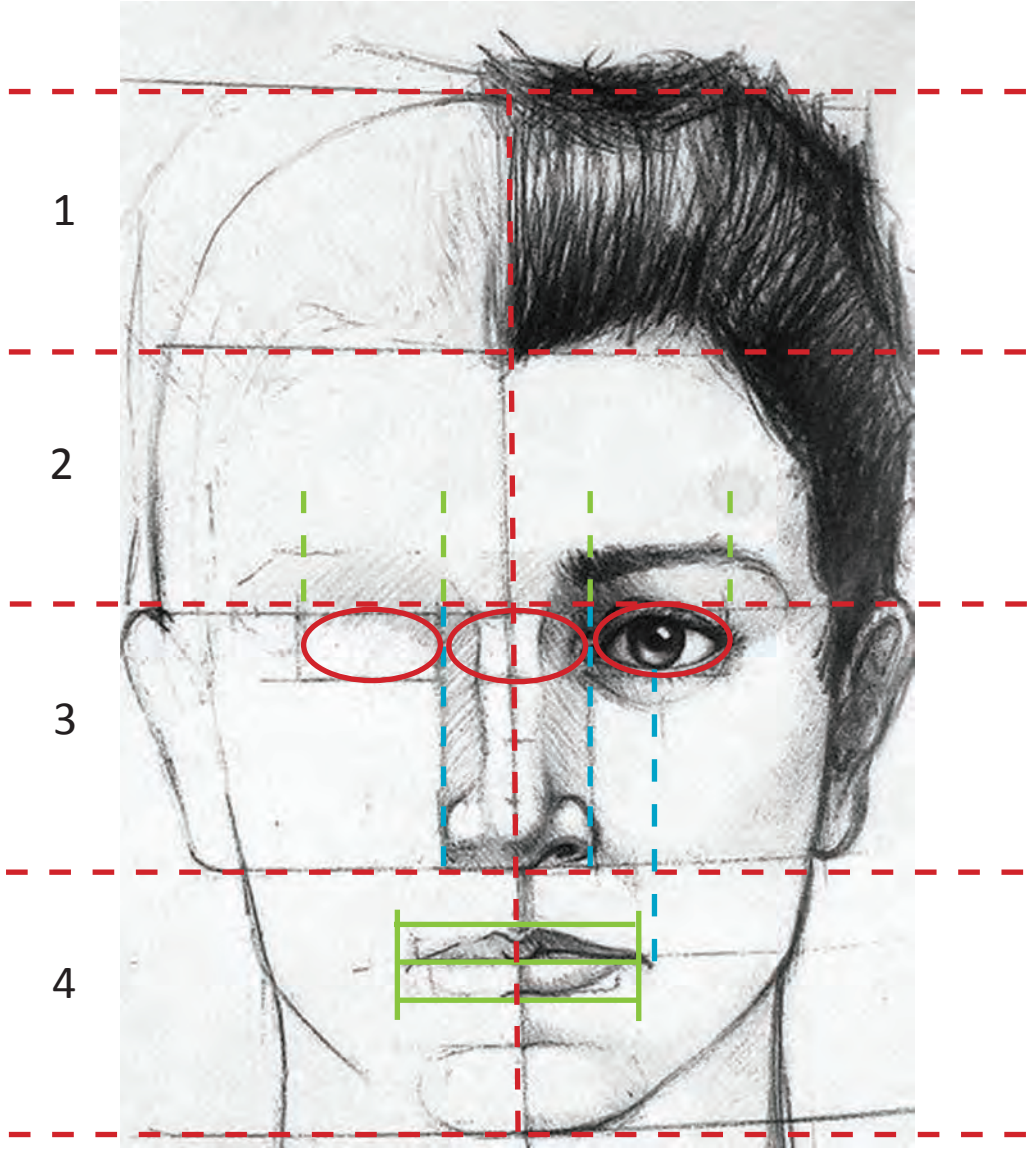
Porte çizilirken ilk olarak yapılması gereken portresi çizilecek kişinin yüz ölçülerinin alınmasıdır. Göz, burun, dudak, kulak, alın ve saçların yüzümüzde kapladıkları alanın ve birbirlerine olan uzaklıklarının belirli oranları doğru bir şekilde yerleştirildiğinde portre çiziminin ilk adımı gerçekleştirilir (Görsel 3.13, 3.14).

Görsel 3.13: Yüzün ölçü oranları 1

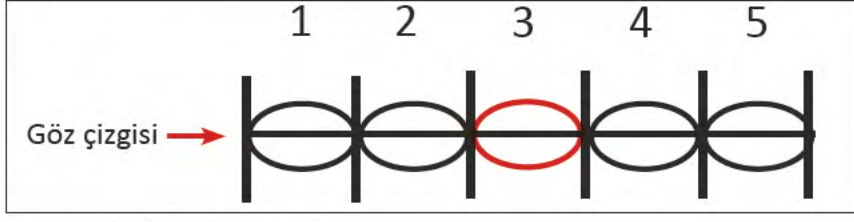
Görsel 3.14: Yüzün ölçü oranları 2

Görsel 3.15: Yüzün ölçü oranları 3

- Saç, alın, burun ve çene birbirleriyle eşit uzaklıktadır.
- Bu oranların ve bakış yönünün de belirlendiği yardımcı çizim yapılır. Yardımcı çizgiler ile hacim oluşturulur.
- Portre çizimlerinde hacim, ölçü ve şekiller arası bağıntılar hakkında bilgi verilir.
- Oranlar belirlendikten sonra detay araştırması yapılır.
- Gözler başın tam ortasında yer alır.
- İki göz arasındaki uzaklık bir göz kadardır.
- Burun genişliği, iki göz arasındaki mesafeye eşittir.
- Karşıdan bakıldığında göz ile kulak arası mesafe bir göz kadardır.
- Kulak, burun hizasında ve burun büyüklüğündedir.
- Ağız genişliği iki göz bebeği arası kadardır.
- Alın, burun ve burunla çene arası aynı uzunluktadır.
- Ağız, burunla alt çene arasındaki uzunluk üç parçaya bölündüğünde, burundan itibaren ilk parçanın bitişi yerdedir. Başın farklı yönlerden görünüşü, yukarıdaki ölçüleri değiştirebilir (Görsel 3.15).

- Göz birim olarak alınmış ve beş göz genişliği bir doğru üzerinde işaretlenmiştir. İki göz arası, bir göz genişliği kadardır (Görsel 3.16).

Görsel 3.16: Gözün birim olarak alınışı

Kadın ve Erkek Portre Özellikleri: Kadın ve erkek baş oranları genelde aynıdır. Kadın başının hatları erkeğinkine oranla daha yuvarlaktır. Erkeklerde hatlar daha köşelidir. Gözler kadında daha büyük, kaşlar daha yukarıda ve kavislidir. Burun ve ağız daha küçüktür (Görsel 3.17, 3.18, 3.19, 3.20).

Görsel 3.17: Bir Kadın Portresi, 1910, Edgar Degas (Edgar Degas), Rijks Müzesi, Hollanda

Görsel 3.18: Ressamdan Hendrik Verschuring'in Portresi, Anonim, 1700-1800, Rijks Müzesi

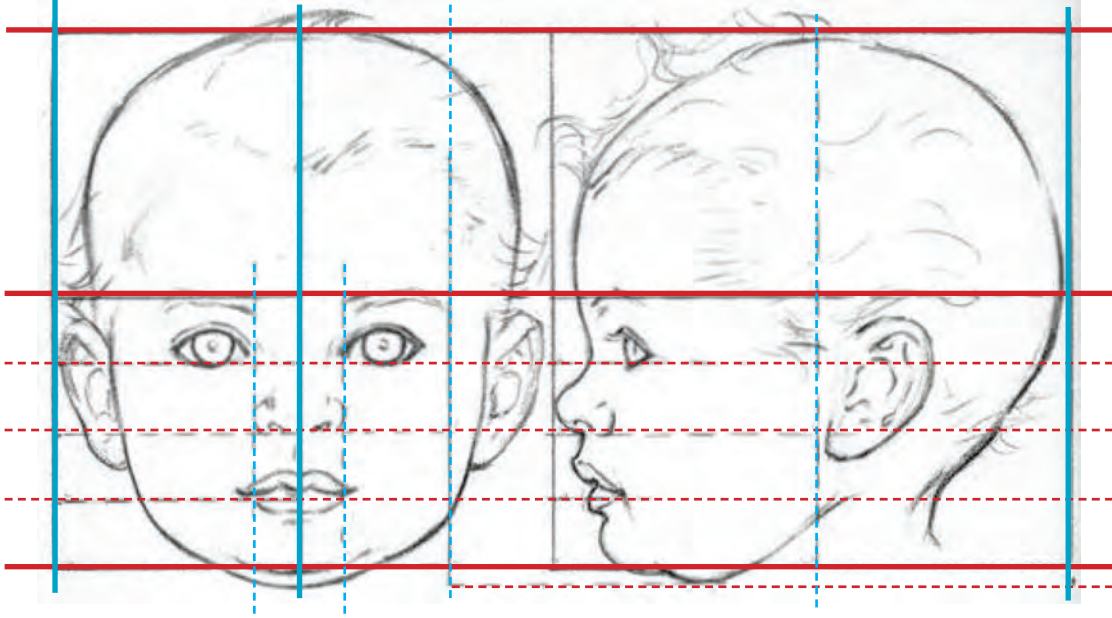

Görsel 3.19: Genç Kız Baş, George Hendrik Breitner (Corc Hendrik Bretnır), 1867-1923, Rijks Müzesi

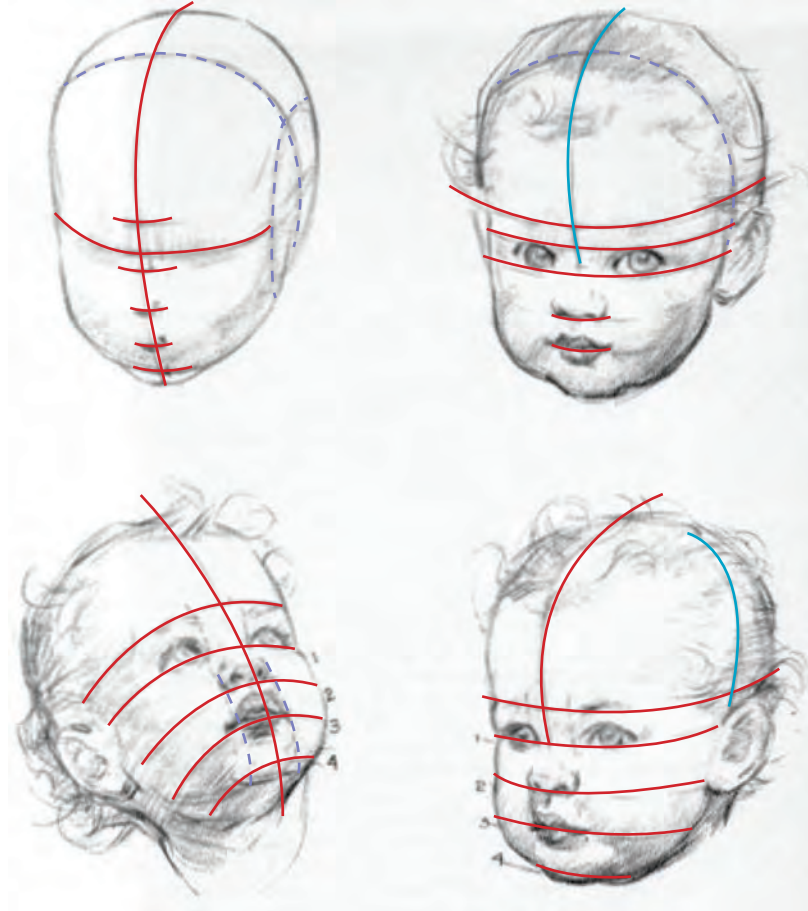

Görsel 3.20: Çift portre, Dick Ket (Diik Ket), 1938, Rijks Müzesi, Hollanda

Çocuklarda baş çizimi yetişkinlerde kullanılan ölçülere göre farklılık gösterir. İkisi arasındaki en büyük fark ise kafatası ile alt çenenin boyutları arasındadır. Başın genel yapısı büyük ve karşından görünüşü kare biçimindedir. Çene kısmı yuvarlaktır. Gözler iri, alın açık, iki göz arası bir gözden daha geniştir. Yanaklar genelde daha yuvarlak şekillidir. Görsellerdeki portre ölçü ve oranları incelenir (Görsel 3.21, 3.22).

Görsel 3.21: Çocuk portre ölçüleri

Görsel 3.22: Çocuk portresi oranlar ve yönler

Yaşlılarda alın kısmı daha açık ve kemik yapısı daha belirgindir. Gözün alt ve üst kapaklarındaki kırışıklıklar daha belirginleşir. Elmacık kemikleri ortaya çıkar. Dudaklar inceler. Yanakta, çenede ve boyunda sarkmalar daha belirgin hâle gelir (Görsel 3.23, 3.24, 3.25, 3.26).

Görsel 3.23: Kendi Portresi, Leonardo da Vinci, 1514, Kraliyet Kütüphanesi, Torino, İtalya

Görsel 3.24: Yaşlı Adam Portresi, Albrecht Dürer (Albirt Dürer), 1521, Albertina, Viyana, Avusturya

Görsel 3.25: Sakallı Yaşlı Adam, Albrecht Dürer, 1516, Albertina, Viyana, Avusturya

Görsel 3.26: Barbara Dürer'in Portresi, Albrecht Dürer, 1514, Nürnberg, Almanya

Portre çalışırken farklı açılardan bakıldığında başın sadece yüz hatlarından ve saçlardan ibaret olmadığı görülür. İncelendiğinde başın yönleri de dikkat çeker. Arkaya uzanmış baş, normalde nadiren gözümüze çarpan burnun ve çenenin altındaki bölge net bir şekilde görülür. Ayrıca alnın kaybolması ve saçların çoğunun başın arkasında kalmasıyla kişinin hemen tanınması zorlaşır (Görsel 3.27, 3.28).

Görsel 3.27: Çeşitli Yönlerden Portreler, Frederick Bloemaert, (Fredrik Blumart), Abraham Bloemaert, (Abraham Blumart), 1650-1656, Rijks Müzesi, Hollanda

Görsel 3.28: Çeşitli Yönlerden Portreler, Frederick Bloemaert, naar Abraham Bloemaert, 1650-1656, Rijks Müzesi, Hollanda

Görsel 3.29: Kadın Başı, Wilhelm Schadow, 1800-1862, Metropolitan Sanat Müzesi

Konu ile ilgili aşağıdaki etkinlikler gerçekleştirilir.

4. Etkinlik:

Sınıf içinde bir öğrencinin model olması sağlanır ve aşağıdaki yönergelere göre portre desen çalışmaları yaptırılır. Çalışma sırasında öğrencilere yüzün oranlarını, anatomik yapısını, sa ve kaşların dokusal yapısını dikkatle incelemeleri söylenir. Işığın türüne, şiddetine ve yönüne dikkat ederek yüzde açık-orta-koyu lekeleri belirlenir.

- Öğrencilerin, çizimlerini yaparken oranları ve göz, kaş, burun, ağız, kulak ayrıntılarını kâğıt yüzeyine doğru aktarmalarına zen gösterilir.
- Modelin cepheden, profilden ve yarı cepheden görülebilecek biçimde oturma konumları oluşturulur ve modelin portresi yüzeye aktarılır.

5. Etkinlik:

Müzelerde eğitim konusu ile ilişkilendirilip müzelerdeki portre ve otoportre eserlerinden faydalanıp öğrencilerin röprodüksiyon çalışmaları yapmaları sağlanır (Görsel 3.29). Yüz oranları, yüzün anatomik yapısı, sa kütleleri, sa ve kaşların dokusal yapısı dikkatle incelenir. Işığın konumuna dikkat ederek açık-orta-koyu lekeleri geometrik formları ve desen elemanlarını kullanarak fiziksel ve karakteristik özellikleri kâğıt yüzeyine aktarmaları ve bu çalışmayı farklı tekniklerde uygulamaları sağlanır.

6. Etkinlik

Okulda bulunan Atatürk bstlerinden biri model olarak kullanılır. Öğrencilerin oturma konumu, bst cepheden ya da yarı cepheden görülebilecek biçimde düzenlenir. Çalışma sürecinde öğrencilerin; bstn yüzdeki oranları dikkatle gözlemleyip işığın yüzde oluşturduğu tonal değerleri, dokusal yapıyı desen elemanlarını kullanarak kâğıda aktarmaları istenir. Yapılan alışmalar sergilenmeye hazır hâle getirilir.

AÇIKLAMALAR

1. İçeriği aynı kalmak koşuluyla örnek ders planı, biçimsel olarak değiştirilebilir.
2. Bu ders planı, ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak daha fazla ders saati için de yapılabilir.
3. Bu plan dersin kapsamı, MEB'in Genel Amaçları ve ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınmak kaydıyla ğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin seviye ve zevkleri, okulun ve çevrenin kaynakları göz önünde bulundurulur her ders için yeniden yapılandırılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Adı-Soyadı	:
Sınıf	:
Numarası	:

Bu form, "Desen Çalışmaları III" konusunda kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı en doğru yansıtacak şekilde boşlukları doldurunuz.

<p>1. Bu çalışmada neler öğrendim?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. Portre çalışmalarında nerelerde, neden zorlandım?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>3. Portre çalışmalarında nerelerde yardıma ihtiyaç duydum?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>4. Portre çalışmalarında hangi alanda kendimi daha çok geliştirmeliyim?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>5. Daha sonraki çalışmalarında neleri farklı yapabilirim?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Öğrencilerin Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanının, “Desen Çalışmaları III” konusu ile ilgili göstermiş oldukları performans düzeyi aşağıdaki formda yer alan ölçütlere göre değerlendirilir.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Adı-Soyadı	:
Sınıfı	:
Numarası	:

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		Çok iyi	İyi	Orta	Kabul	Çok zayıf
		5	4	3	2	1
1	Çalışmaya karşı istekli olması	✓				
2	Ders araç gereçlerini getirmesi		✓			
3	Çeşitli kaynaklardan yararlanarak portre konusuyla ilgili araştırma yapması ve portre örnekleri getirmesi	✓				
4	Portrenin özelliklerini açıklaması		✓			
5	Karakteristik özellikleri vurgulayarak portre çizimi yapması	✓				
6	Portre çizimlerinde ölçü ve oran kullanması	✓				
7	Verilen sürede çalışmasını tamamlaması			✓		
8	Paspartulayarak sergiye hazır hale getirmesi	✓				
TOPLAM		20	8	3		
GENEL TOPLAM		31				

$$\begin{array}{r} 40 \quad 31 \\ 100 \quad X \\ \hline \end{array}$$

$$X = \frac{100 \times 31}{40} = 77,5 = 78 \text{ puan alabilir.}$$

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme sonunda 27 ve 27'nin altında puan alan her bir öğrenciye ilgili öğrenmeleri, tekrar etmeleri yönünde dönüt verilmelidir.

NOT: Bu form ve formda yer alan ölçütler örnek olarak hazırlanmıştır. Ders işleyiş şekline, sınıf mevcuduna, verilen süreye vb. koşullara bağlı olarak form ve ölçütler yeniden düzenlenebilir.

Bu form, “Desen Çalışmaları III” konusunda yapılan çalışmayı ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

	ÖLÇÜTLER	Potrede oranları belirlemeyi öğrenir	Portrede anatomik ve karakteristik özellikleri çizimlerde gösterir	Desenin elemanlarını kullanır	Kompozisyon ilkelerini uygular	Paspartu yaparak çalışmalarını hazır hâle getirir	Toplam puan
	Öğrencinin Adı ve Soyadı	20	20	20	20	20	100
1							
2							
3							
4							
...							

Bu ölçek “Desen Çalışmaları III” konusuyla ilgili öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarını ölçmek için hazırlanmıştır.

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

ÖLÇÜTLER		Konuya ilişkin özgün yaklaşımlar ve yaratıcılık	Kompozisyon	Tekniğe uygunluk	Temiz ve düzenli çalışma	Süreyi iyi kullanma	Toplam puan
	Öğrencinin Adı ve Soyadı	30	35	15	10	10	100
1							
2							
3							
4							
...							

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler veya İleri Düzeyde Öğrenme Hızına Sahip Olan Öğrenciler için Ek Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri

Öğrenme güçlüğü olan ve hızlı öğrenen öğrencilerin öğrenme grafikleri dikkate alınarak öğrenciler motive edilir. Çalışma sürecinde öğrencilerin performansları kendi içlerinde değerlendirilir.

3.2. GRAFİK SANATLAR

DERS İŞLENİŞ ÖRNEĞİ

DERS : GÖRSEL SANATLAR

SINIF : 11

ÖĞRENME ALANI : 3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

KAZANIMLAR : 3.2.1. Grafik sanatların çeşitlerini açıklar.

3.2.2. Grafik tasarımların günlük hayattaki etkilerini açıklar.

3.2.3. Tanıtım amaçlı grafik uygulamaları yapar.

SÜRE : 14 ders saati

ARAÇ VE GEREÇ : Etkileşimli tahta ya da projeksiyon, kaynak kitaplar, eskiz defteri, çeşitli renk ve dokularda kağıt ve kartonlar, çizim, boya, kesme ve yapıştırma malzemeleri

YÖNTEM VE TEKNİK : Anlatım, soru-cevap, uygulama, sergi

KAYNAKLAR : Emre Becer, *İletişim ve Grafik Tasarım*; Alice Twemlow, *Grafik Tasarım Ne İçindir?*

DERSE HAZIRLIK

- Grafik sanatların çeşitlerinin ve uygulama alanlarının gösterildiği bir sunum hazırlanır.
- İçinde silikon yapıştırıcı, el kremi, diş macunu, gıda gibi birbirinden çok farklı amaçlarla kullanılan ürünlerin bulunduğu tüp şeklindeki ambalajlar toplanır. Bu ambalajların üzerindeki etiketler, uyarılar tamamen sökülerek ya da kâğıtla kaplanarak kapatılır.
- Öğrencilerden uygulama için çizim, boyama, kesme ve yapıştırma araç gereçleri getirmeleri istenir.
- Öğrencilerden adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik değerlerinden bazıları ile ilgili yazılı ve görsel doküman toplamaları, imkânı olanların da fotoğraf çekmeleri istenir.

ETKİNLİK SÜRECİ

Grafik tasarımın günlük hayattaki etkileri açıklanır ve iletişim aracı olan yazının grafik sanatının temel bir ögesi olduğu vurgulanır.

- Ebat ve biçim açısından birbirine benzeyen etiketsiz ürün ambalajları öğrencilere gösterilerek derse dikkatleri çekilir. Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilerek etiketsiz ürünlerin hayatımızda çok ciddi problemlere yol açabileceği fark ettirilir:
 1. Bu ambalajlar size tanıdık geliyor mu?
 2. Sizce ambalajların içinde ne var?
 3. Bu ürünler hangi amaçlarla (temizlik, gıda, ilaç, kozmetik vb.) kullanılıyor olabilir?
 4. Ürünlerin sadece amblemlerinin olduğu kısımları görmüş olsak içlerinde ne tür madde bulunduğunu ya da kullanım amacını tahmin edebilir miyiz?
 5. Satın almak istediğimiz bir ürünün üzerinde yabancı dilde bir etiket olsa da bazı işaretler yardımıyla o ürünün kullanımı ile ilgili bilgi sahibi olabilir miyiz?
 6. Sizce ürünlerin üzerinde etiket yoksa ne tür olaylar başımıza gelebilir?
- Gıdadan temizlik ürünlerine, kimyasallardan teknolojik ürünlere günlük hayatımızda kullandığımız ürünlerin satıcıdan alıcıya kaliteli bir ambalajla bozulmadan ulaşmasında ambalaj tasarımının önemi vurgulanır. Ambalaj tasarımının grafik sanatların özel uzmanlık bilgisi de gerektiren önemli bir alanı olduğu belirtilir.

Grafik sanatların çeşitleri uygulama alanlarındaki örneklerle açıklanarak gösterilir.

- Grafik tasarımın yazıları ve resimleri sınırlı iki boyutlu bir yüzey üzerinde olabildiğince ekonomik ve görünür şekilde organize ederek iletişimin sağlandığı görsel sanat alanlarından biri olduğu anlatılır. Grafik tasarımın bir mesajı ve bu mesajın iletilmesi gereken hedef kitlesi olduğu belirtilir. Tüm grafiksel tasarımlarda temel sanat öğelerinin (çizgi, ton, doku, biçim, ölçü, yön, renk) ve ilkelerinin (ritim, armoni, denge, orantı ve görsel hiyerarşi, görsel devamlılık, bütünlük, vurgulama) kullanıldığı belirtilir.

Afiş Tasarımı

- Grafik tasarımın en önemli alanlarından birinin afiş tasarımı olduğu söylenerek afiş görselleri etkileşimli tahtaya yansıtılır (Görsel 3.30, 3.31).
- Afişlerin içerik ve biçimleriyle ilgili öğrencilere sorular yöneltilerek öğrencilerin afişleri karşılaştırmaları istenir. Afiş tasarımının türleri ve özellikleri anlatılır.

Afişler içerikleri bakımından üç ana gruba ayrılırlar:

- Reklam afişleri
- Kültürel afişler
- Sosyal afişler

Afişler sözel, görsel ve hem sözel hem görsel öğelerden oluşur. Kullanılan sözel ifadeler ne kadar az sayıda sözcükle karşılanırsa o kadar etkili olacaktır. Sözel ifadeler için sade, okunaklı yazı karakterleri seçilir. Yazıların koyu ve büyük puntolu olması uzak mesafeden okunması için önemlidir.

Görsel imgeler olabildiğince sınırlı sayıda tutulur. İster fotoğraf ister illüstrasyon olsun görsel imgeler büyük verilmelidir. Parlak ve geniş renk yüzeyleri kullanılmalı, sözel ve görsel ifadeler birbirini tekrar eden değil tamamlayan nitelikte olmalıdır.

Görsel 3.30: Afiş, Henri de Toulouse Lautrec (Hanri dö Tilus Lotrek), 1892, Los Angeles Sanat Müzesi

Görsel 3.31: Afiş, İhap Hulusi

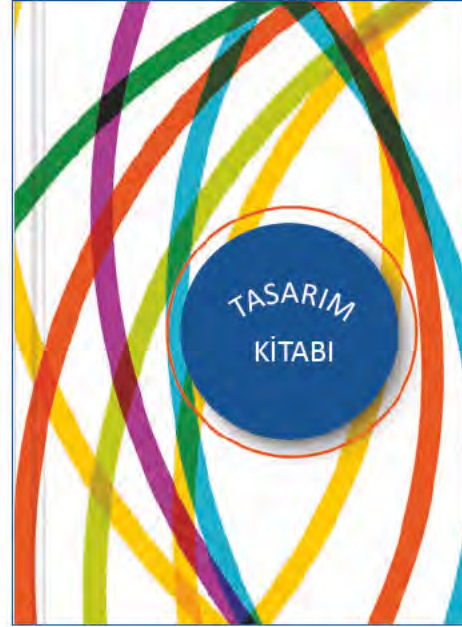
Kitap Tasarımı

- Kitap tasarımının hitap ettiği kitleye, içeriğine göre çeşitlilik gösterdiği belirtilerek kitap kapağı tasarımları gösterilir (Görsel 3.32, 3.33, 3.34, 3.35). Öğrencilere, kitap kapaklarının üzerindeki yazı ve görsellerden kitapların ne tür bir içeriğe sahip olduğunun anlaşılıp anlaşılmadığı sorulur. Kitap tasarımı ile ilgili özellikler anlatılır.

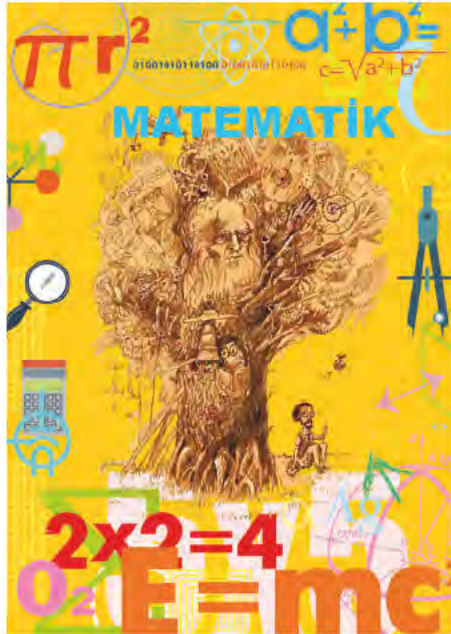
Ön kapak tasarımında afiş tasarımındaki kriterlere dikkat edilmelidir. Kitabın ön kapağı içeriğine uygun nitelikte olmalıdır. Kitap yan yüzeyi, kütüphaneye yerleştirildiğinde görünür olacağı için kitapla ilgili temel bilgileri vermelidir. Kitap tasarımında kitabın ebatları ve biçimi her zaman için elde tutulabilir, taşınabilir ve kütüphanede saklanabilir özellikte olmalıdır. Bir kitap tasarımında yazılı bölümler hedef kitesine göre kolay okunabilir şekilde olmalıdır. Kitap, yazı puntolarına, satır aralıklarına, başlık ve alt başlık büyüklüklerine göre düzenlenmelidir. Görseller yerleştirildikleri bölümlerde yazılı metinleri bölmeyecek şekilde ve ilgili metinle ilişkili bir şekilde yerleştirilmelidir.

Görsel 3.32: Kitap kapağı örneği

Görsel 3.33: Kitap kapağı örneği

Görsel 3.34: Kitap kapağı örneği

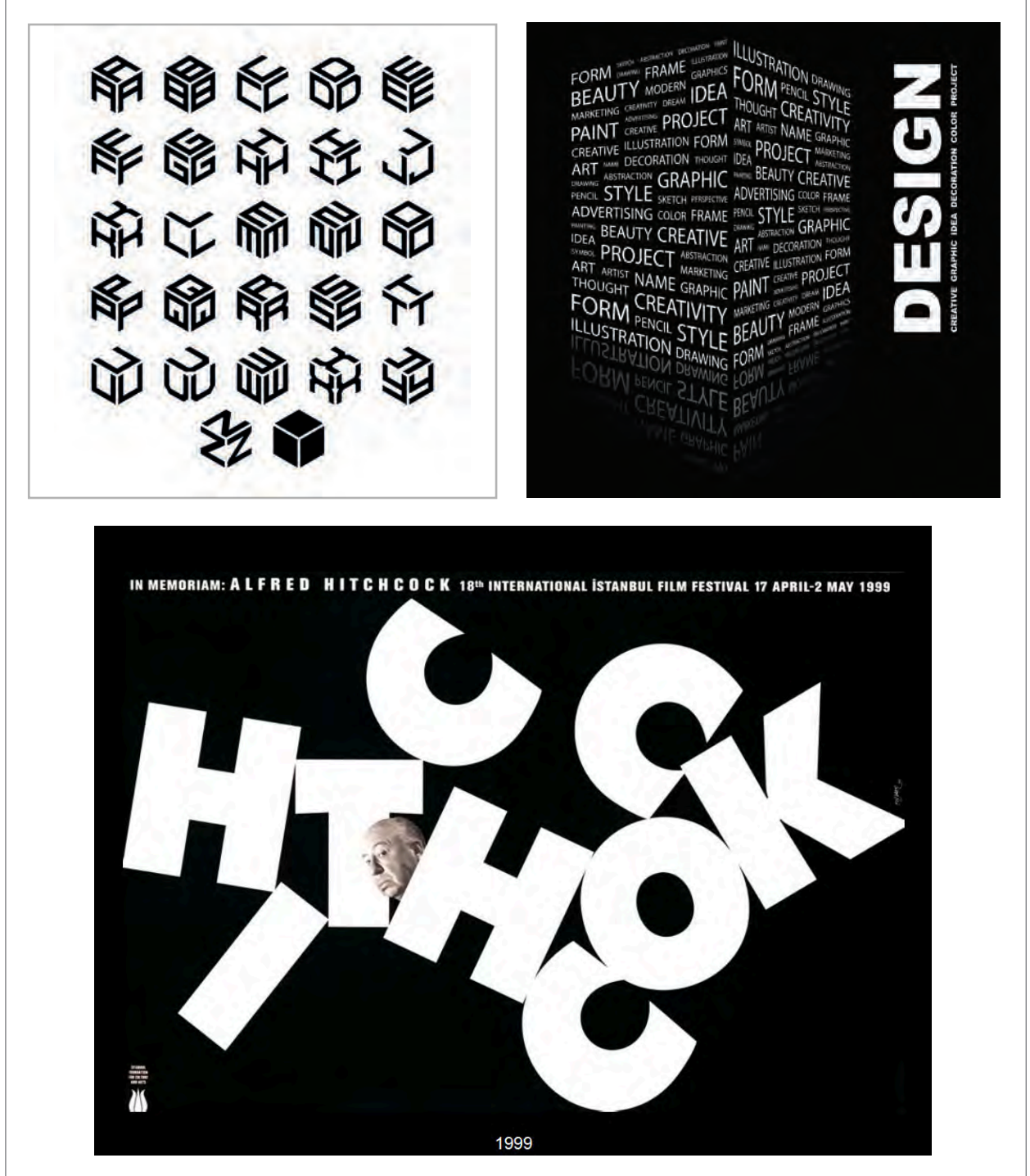
Görsel 3.35: Dergi kapağı örneği

Tipografik Tasarım

- Yazıya biçim verme sanatı olduğu söylenerek tipografi örnekleri gösterilir (Görsel 3.36). Tipografinin özellikleri anlatılır.

Tipografi kitap, dergi, gazete, televizyon, Genel Ağ sayfası gibi yazılı tüm alanlarda kullanılan harf karakterlerinin oluşturulması; punto, satır boşluğu gibi özelliklerin kullanılarak ilgi çekici tasarımların gerçekleştirilmesidir.

Tipografide öncelikli amaç "okunmak"dır. Tipografik tasarım biçim ve anlamın uyumlu bir ilişki içinde sunulmalıdır. Tipografik bir mesaj hem işitsel hem de görsel nitelikte olabilir.

Görsel 3.36: Tipografi çalışmaları

Grafik Simgeler

- Günümüzde pek çok resmî, gayriresmî yazışmaların yapıldığı elektronik postaların bulunduğu adreslerin yazımında yer alan, kullanıcı adı ile servis sağlayıcısının arasına konan “@” işareti üzerinde durulur.
- Öğrencilere Türkçede “kuyruklu a” olarak da ifade edilen “@” (et) işareti gösterilerek (Görsel 3.37) şu sorular yöneltilir:

1. Bu işaret nerede kullanılmaktadır?
2. Bu işaretin anlamı nedir?
3. Dünyanın başka bir yerinde de bu işaretin anlamı, kullanıldığı yer aynı mıdır?
4. Bu işaretin nasıl ortaya çıktığını biliyor musunuz?

Bu işaretin yaklaşık 500 yıllık bir geçmişinin bulunduğu, geçmişte belli bir ağırlığa karşılık ödenecek para miktarını ifade etmek için kullanıldığına dair söylenceler vardır. Fakat bugün kullanılan şekliyle Amerikalı bir bilgisayar programcısı olan Ray Tamlinson’un (Rey Temlinsin) ilk kez 1971’de yan masadaki bilgisayara e-posta gönderme işlemi için kullandığı görülür. Çok yaygın olarak kullanılan bu tip sembol ve işaretlerin evrensel düzeyde iletişim özelliği bulunur.

- Grafik simgelerin kullanıldığı başlıca alanlar anlatılır.

Amblemler, soyut ya da somut biçimlerle bir kurumu düşüncüyü çağrıştıran simgelerdir (Görsel 3.38).

Logolar; söz ya da sözcüklerden oluşan bir kurumu, hizmeti, ürünü ifade eden tipografik simgelerdir.

Ticari markalar herhangi bir nesneyi tanıtmaya, benzerinden ayırmaya yarayan özel ad ya da simgelerdir.

Görsel 3.37: @ işareti

Görsel 3.38: Amblem örnekleri

Simgesel işaretler; ürün, hizmet, düşünce ya da nesneyi gösteren işaretlerdir. Eczane, hastane, uyarı, trafik işaretleri gibi işaretlerdir (Görsel 3.40, 3.41, 3.42).

Hayati öneme sahip oldukları için resimsel bir dille ifade edilerek evrensel bir dil oluştururlar. Bu tip simgelere **piktogram** (Görsel 3.39) denir.

Görsel 3.39: Piktogram örnekleri

Görsel 3.40: Akıllı işaretler

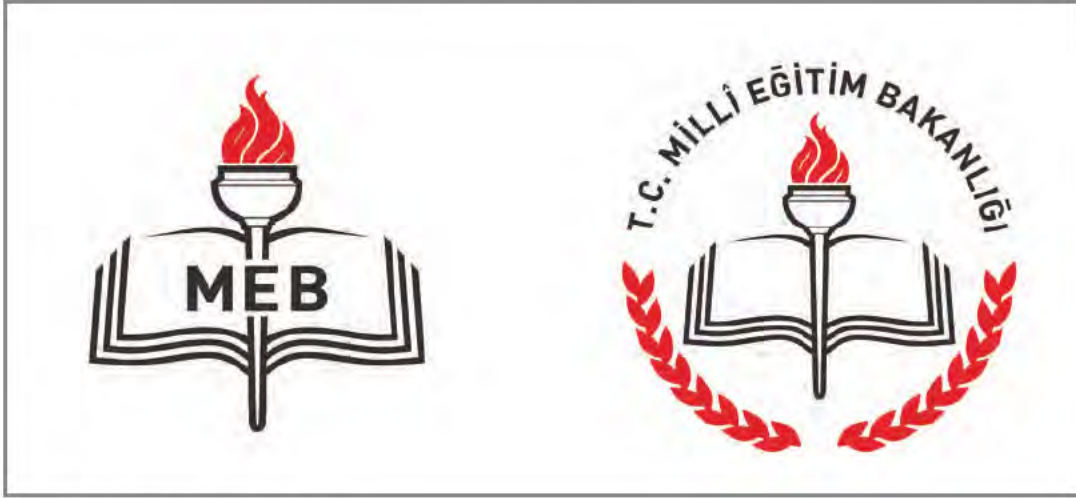
Görsel 3.41: Trafik işaretleri

Görsel 3.42: Bilgilendirme işaretleri

- Millî Eğitim Bakanlığının logosu örnek gösterilerek (Görsel 3.43) incelenir.

Logoda kullanılan siyah renk ciddiyet ve otoriteyi; meşalenin ateşinde kullanılan bayrak kırmızısı canlılığı, azmi ve dinamizmi simgeler. Stilize edilmiş yanan meşale üç kıvılcımdan oluşmaktadır. Üç kıvılcım okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim olmak üzere bitmeyen bir süreç olarak eğitim sürekliliğini simgelemektedir. Bayrağımızın renginden esinlenen kırmızı renk millîliği, defne yaprakları mükemmelliği, açılmış kitap bilgiyi, yanan meşale de aydınlık ve uygarlığı sembolize etmektedir.

Görsel 3.43: MEB amblem ve logo

İllüstrasyon

- İllüstrasyonun bir metni, mesajı, sloganı, hikâyeyi resimleyerek tasvir etme olduğu anlatılarak örnekler gösterilir (Görsel 3.44, 3.45).

İllüstrasyonda, resimden farklı olarak abartılı bir anlatıma ağırlık verilerek teknik açıdan resimde kullanılan tüm boyama teknikleri kullanılabilir. İllüstrasyonlar kitap kapaklarında, çocuk kitaplarında, eğitimle ilgili yayınlarda etkili olarak kullanılır. Çizerin ilgili içerik hakkında yeterli bilgiye sahip olması da önem taşımaktadır.

Görsel 3.44: İllüstrasyon örnekleri

Görsel 3.45: İllüstrasyon örnekleri

Grafik tasarım uygulaması yaptırılır.

- Araştırmak üzere verilen kavramlardan (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) en çok ilgilerini çeken bir tanesiyle grafiksel tasarım çalışması yapılacağı söylenir. Öğrenciler afiş tasarımı, masa takvimi, ambalaj tasarımı, kitap tasarımı, dergi çalışması, amblem gibi farklı uygulama alanlarında ele aldığı konuyu yansıtabilirler.

Grafik tasarımın uygulama aşamaları anlatılır.

- Öğrencilerden önce konuyla ilgili yazılı metinleri okuyarak sloganlar üretmeleri istenir.
- Sloganların, mesaj içeren kısa sözler olduğu belirtilerek konuyla ilgili vurgulamak istedikleri noktayı bu yöntemle ifade etmeleri gerektiği belirtilir.
- Öğrenciler, yapacakları çalışmanın türüne göre bir ya da daha çok sayıda slogan seçerek bu sloganları destekleyen görsellerin araştırılmasına yönlendirilir.
- Seçtikleri konuyu grafik tasarımın hangi uygulama alanında yansıtmak istediklerine karar vermeleri istenir.
- Sunum sırasında vurgulanan düzenleme ilkelerine dikkat etmeleri gerektiği ifade edilir.
- Seçtikleri konu ve grafiksel uygulama alanına uygun slogan ve görselleri seçmeleri, yazının ve resmin yüzey üzerinde nasıl ve hangi büyüklüklerde yer alacağını gösteren taslak çalışmaları yapmaları istenir.
- Bu çalışmayı, isteyen öğrencilerin elle çizerek, boyayarak, kesip yapıştırarak ya da bilgisayar programlarını kullanarak gerçekleştirebilecekleri söylenir.
- Öğrenciler, yapacakları çalışmalarda ölçü ve teknik bakımından serbest bırakılırken iletmeye çalıştıkları mesajın en etkili şekilde verilmesi için motive edilirler.

Yapılan grafik tasarım ürünleri okulun farklı yerlerinde sergilenir.

- Değerlerimiz konusunda farkındalık yaratacak kavramlarla ilgili yapılmış olan bu çalışmalar, okul idaresi ile işbirliği yapılarak okulun uygun bölümlerinde sergilenir.
- Sergi düzeni, çalışmaların türüne ve büyüklüklerine göre planlanır. Öğrencilere kendi yaptıkları grafik tasarım ürünlerinin tıpkı reklam afişlerinde olduğu gibi bu konuda en çok dikkat çekecek noktalara yerleştirileceği söylenir.
- Öğrencilerden hem kendi çalışmaları hem de arkadaşlarının çalışmalarının sergilenmesi için okul binası ve bahçesi kapsamında uygun yerleri tespit etmeleri istenir.
- Grafiksel ürünlerin yerleştirilmesinde öncelikle önemli olanın ürünün mesajını iletebilmesi olduğu vurgulanarak hangi ürünün hangi noktaya yerleştirilmesinin uygun olacağı konusunda öğrencilerin kendi aralarında iletişim kurmaları sağlanır.
- Ürünlerin sergilenecekleri yerlere yerleştirilmesi ve toplanmasında iş bölümü ve yardımlaşmaya önem verilir.

AÇIKLAMALAR

1. İçeriği aynı kalmak koşuluyla örnek ders planı, biçimsel olarak değiştirilebilir.
2. Bu ders planı, ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak daha fazla ders saati için de yapılabilir.
3. Bu plan dersin kapsamı, MEB'in Genel Amaçları ve ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınmak kaydıyla öğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin seviyeleri ve zevkleri, okulun ve çevrenin kaynakları göz önünde bulundurularak her ders için yeniden yapılandırılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Bu ölçek “Grafik Sanatlar” konusuyla ilgili öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarını ölçmek için hazırlanmıştır.

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

	ÖLÇÜTLER	Konuya ilişkin özgün yaklaşımlar ve yaratıcılık	Kompozisyon	Tekniğe uygunluk	Temiz ve düzenli çalışma	Süreyi iyi kullanma	Toplam puan
	Öğrencinin Adı ve Soyadı	30	35	15	10	10	100
1							
2							
3							
4							
...							

Öğrencilerin Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanının, “Grafik Sanatlar” konusu ile ilgili göstermiş oldukları performans düzeyi aşağıdaki formda yer alan ölçütlere göre değerlendirilir.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Adı-Soyadı	:
Sınıfı	:
Numarası	:

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		Çok iyi	İyi	Orta	Kabul	Çok zayıf
		5	4	3	2	1
1	Grafik sanatların çeşitlerinin açıklanması	✓				
2	Grafik sanatların günlük hayattaki etkilerini açıklaması		✓			
3	Verilen konularla ilgili araştırma yapması	✓				
4	Seçtiği konuya uygun grafiksel bir çalışma yapması		✓			
5	Çalışmasını sergilenebilir duruma getirmesi	✓				
6	Sergi sürecinde arkadaşlarıyla işbirliği yapması ve uyum içinde çalışması	✓				
TOPLAM		20	8			
GENEL TOPLAM		28				

$$\frac{30}{100} = \frac{28}{X}$$

$$X = \frac{100 \times 28}{30} = 84 = 84 \text{ puan alabilir.}$$

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme sonunda 20 ve 20'nin altında puan alan her bir öğrenciye ilgili öğrenmeleri, tekrar etmeleri yönünde dönüt verilmelidir.

NOT: Bu form ve formda yer alan ölçütler örnek olarak hazırlanmıştır. Ders işleyiş şekline, sınıf mevcuduna, verilen süreye vb. koşullara bağlı olarak form ve ölçütler yeniden düzenlenebilir.

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler veya İleri Düzeyde Öğrenme Hızına Sahip Olan Öğrenciler için Ek Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri

Öğrenme güçlüğü olan ve hızlı öğrenen öğrencilerin öğrenme grafikleri dikkate alınarak öğrenciler motive edilir. Çalışma sürecinde öğrencilerin performansları kendi içlerinde değerlendirilir.

3.3. ÖZGÜN BASKI RESİM ÇALIŞMALARI

DERS İŞLENİŞ ÖRNEĞİ

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 11
ÖĞRENİM ALANI	: 3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME
KAZANIMLAR	: 3.3.1. Özgün baskı resim tekniklerini tanır. 3.3.2. Özgün baskı resim malzemelerini tanır. 3.3.3. Özgün baskı resim tekniklerini çalışmalarında uygular.
SÜRE	: 16 ders saati
ARAÇ VE GEREÇ	: Etkileşimli tahta ya da projeksiyon, baskı resim malzemeleri (linol, merdane, oyma uçları, su bazlı baskı boya, karbon kâğıdı, temizlik bezleri), çizim malzemeleri
YÖNTEM VE TEKNİK	: Anlatım, gösterip yaptırma, uygulama
KAYNAKLAR	: Genel Ağ, imoga.org (İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi); B. Grabowski, B. Fick <i>Baskıresim Kapsamlı Materyaller & Teknikler Rehberi</i>

DERSE HAZIRLIK

- Etkileşimli tahta ya da projeksiyon yoluyla yansıtılmak üzere derste kullanılacak tüm görseller, anlatım sırasına uygun bir şekilde Genel Ağ kullanılarak sunu programıyla hazırlanır.
- Öğrencilere göstermek üzere exlibris (ekslibris) için örnek eskiz çalışması hazırlanır.
- Öğrencilere gösterilecek özgün baskı resim tekniği için gerekli malzemeler hazırlanır.
- Öğrencilerden yapacakları linol baskı resim tekniği için gerekli olan malzemeleri hazırlamaları istenir.
- Öğrencilerden mühür tarihçesi ile ilgili araştırma yapmaları ve bulabildikleri eski dönemlere ait mühür görsellerini getirmeleri istenir.

ETKİNLİK SÜRECİ

Özgün baskı resim tekniklerinin ortaya çıkışında mühürlerin etkisi anlatılarak konuya dikkat çekilir.

- Öğrencilere yaptıkları araştırmalara dayanarak yanıtlamaları için aşağıdaki sorular yöneltilerek konuyla ilgili kendilerini ifade etmeleri sağlanır:
 1. Mühür, ilk olarak hangi toplumlarda ve hangi dönemde kullanılmaya başlanmıştır?
 2. Ne tip mühürler kullanılmıştır?
 3. Mührün işlevi, anlamı nedir?
 4. Mühür nasıl yapılır ve mühür yapımında hangi malzemeler kullanılır?
- Tarih öncesi dönemlerden günümüze mühürlerden oluşan görseller yansıtılır (Görsel 3.46).

Mühürler, tarih öncesi çağlardan günümüze kadar bir şeyin sahibinin kim olduğunu gösterme amacıyla ahşap, metal, taş, plastik gibi farklı malzemeler kullanılarak yapılmış, üzerinde yazı ve şekillerden oluşan kabartmaların bulunduğu küçük boyutlu baskı aletleridir. Özgün baskı resim teknikleri, Mısır ve Mezopotamya'daki mühürlerden yola çıkarak Çin'in baskı tekniklerini geliştirmesi ve bu tekniklerin Avrupa'ya ulaşım yaygınlaşmasıyla günümüze kadar gelmiştir.

Görsel 3.46: Tarih öncesi çağlardan mühür örnekleri

Görsel 3.47: Baskı atölyesi genel görünüm

Özgün baskı resim eserlerinin özgünlüğü ve etik kuralların önemi anlatılır.

Özgün baskı resim teknikleri yağlı boya, sulu boya, pastel boya vb. diğer resim tekniklerinde olduğu gibi tasarlanan biçimlerin iki boyutlu yüzeylere farklı malzemelerle aktarılmasıdır. Farklı olan yönü aynı eserden birden fazla sayıda üretilabiliyor olmasıdır. Özgün baskı tekniklerinde bir kalıp hazırlanır ve bu kalıptan baskı yöntemiyle çok sayıda aynı eserden üretilir (Görsel 3.47, 3.48).

- Öğrencilere “Bu durumda sanat eserinin biricikliği, özgünlüğü söz konusu mudur?” sorusu yöneltilerek bu konuyu tartışmaları sağlanır.

Baskı resimlerin özgünlüğü tartışmaları 1900’lü yıllarda da yapılmıştır. Buna bağlı olarak 1960’da Viyana’da toplanan Uluslararası Güzel Sanatlar Kongresi’nde baskı teknikleriyle yapılan eserlerin özgün sayılabilmeleri için kararlar alınmıştır. Bu kararlar doğrultusunda yapılan baskı resimler, sanatçısı tarafından imzalanmış; yapılış sırasına uygun numaralandırılmış ve resmin çoğaltıldığı kalıbın imha edilmiş olması gereklidir.

- Bir sanatçının bu karara uymasının etik açıdan önemi vurgulanır.

Görsel 3.48: Renkli Linol Baskı, Hasan İlday, 1978, Mimar Sinan Üniversitesi GSF Arşivi

Özgün baskı resim teknikleri ve malzemeleri tanıtılır.

Özgün baskı resim teknikleri, kullanılan kalıpların boyayı kâğıda aktarma yöntemine göre üç gruba ayrılır:

1. Çukur baskı (gravür)
2. Düz baskı (litografi, şablon, serigrafi)
3. Yüksek baskı (linol ve ağaç)

Çukur Baskı Teknikleri

- Gravür eser örnekleri (Görsel 3.49, 3.50, 3.51, 3.52) yansıtılarak tekniğin özellikleri ve kullanılan araç gereçler anlatılır. Gravür tekniğiyle yapılan resimlerde kullanılmış olan ince çizgilere dikkat çekilir.

Çukur baskı tekniğinde yapılmış bir çizim bazı işlemlerden geçirilmiş bakır, çinko, çelik gibi metal levhaların yüzeylerine aşındırılarak, oyularak aktarılır. Çizgi olarak kâğıt yüzeyine aktarılmak iste-

Görsel 3.49: Gravür (Asitli Kazı), Mari,
Mimar Sinan Üniversitesi GSF Arşivi

Görsel 3.50: Gravür (Asitli Kazı), Neşet Günel, Mimar Sinan Üniversitesi GSF Arşivi

Görsel 3.51: Gravür (Asitli Kazı), Sabri Berkel, 1934, Mimar Sinan Üniversitesi GSF Arşivi

nen her görüntünün karşılığı metal levha üzerinde oyulur. Oyma işlemi sonucunda çukur hâle gelen bölümlere boya yedirilerek diğer düz kısımlar temizlenir. Kalıp baskıya hazır hâle getirilir. Metal kalıp kâğıdın üzerine yerleştirilir. Kâğıdın etrafında boşluklar kalmasına dikkat edilir. Bu işlemden sonra özenle üst üste konmuş olan kâğıt ve kalıp baskı presine (Görsel 3.53, 3.54) yerleştirilir. Presin gücüne bağlı olarak kâğıdın zedelenmemesi için kâğıt ve kalıp iki keçenin arasına yerleştirilerek geçirilir.

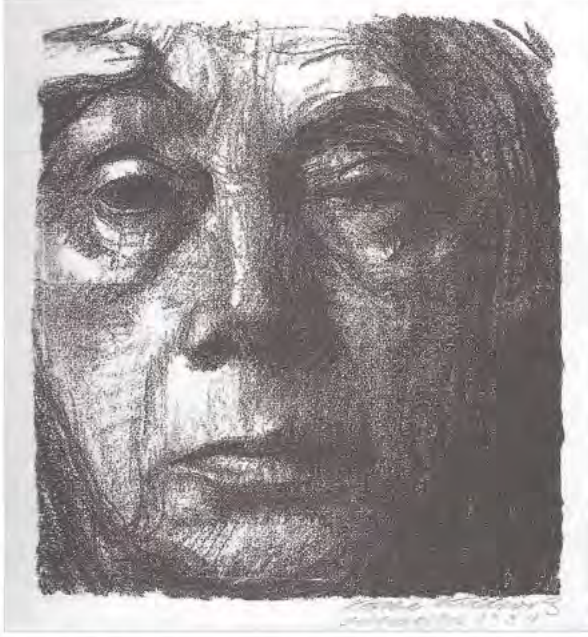
Görsel 3.52: Gravür, Sevda S. Ümit, 1986, Mimar Sinan Üniversitesi GSF Arşivi

Görsel 3.53: Gravür baskı presi

Görsel 3.54: Gravür presinden baskı alma

Görsel 3.55: Taş Baskı (Litografi), Kathe Kollwizt (Keti Kolvitz), 1934, Berlin

Görsel 3.56: Taş Baskı (Litografi), Nuri İyem, Mimar Sinan Üniversitesi GSF Arşivi

Düz Baskı Teknikleri

- Litografi tekniğiyle yapılmış resimler (Görsel 3.55, 3.56) yansıtılarak öğrencilere “Sizce bu teknikte kalıp olarak hangi malzeme kullanılmış olabilir?” sorusu yöneltilir. Düz baskı teknikleri ve bu tekniklerde kullanılan araç gereçler anlatılır.

Litografi (taş baskı) diğer tekniklerden farklı olarak herhangi bir oyma işlemi yapılmadan düz yüzey kullanılarak gerçekleşen bir işlem olduğu için düz baskı teknikleri arasında yer alır. Litografi kalıbı olarak binlerce yılda mikroskobik deniz canlılarının kabuklarından oluşmuş kireç taşları kullanılır. Grenli bir yüzeye sahip olan taşın üzerine resim, bu baskı tekniğine özel yağlı kalem ve boya ile aktarılır. Görüntü aktarımı bittikten sonra taşın yüzeyine Arap zıncı ve asit gibi kimyasal malzemelerle bir dizi kimyasal işlem uygulanır. Bu kimyasal işlemlerin sırasında taşın yüzeyi suyla temizlenir. Tüm bu işlemler sonunda taşın yüzeyine aktarılmış olan resim hayali bir görüntüye dönüşür fakat kaybolmaz. Temel mantığı yağ ve suyun birbirini itmesi olan bu teknikte mürekkep merdaneyle basılmaya hazır kalıbın üzerine yedirilir. Kalıp gravürde olduğu gibi kâğıdın etrafında biraz boşluk kalacak şekilde yerleştirilir ve baskı presinden geçirilir (Görsel 3.57).

Görsel 3.57: Taş baskı uygulaması (litografi)

Şablon baskı ilkel insanların el izlerini mağara duvarlarına yapma yöntemiyle benzer şekilde yapılır. Şablon baskıda karton, kesilebilir sertlikte plastik vb. malzemeler kalıp hazırlamak için kullanılabilir. Bu teknikte kalıp üzerine çizilen şekilde boyanın kâğıda geçmesi istenen bölümler kesilerek çıkarılır. Üzerinde şekilli deliklerin bulunduğu kalıp, baskı yapılacak kâğıdın üzerine yerleştirilerek boşluk olan kısımlara merdane veya fırçayla boya sürülür. Bu yöntemde kalıplar çabuk bozulduğu için çok sayıda baskı almak mümkün değildir.

- **Serigrafi** baskı resim örneği gösterilir ve (Görsel 3.58) matbaa ürünleriyle benzer yönleri vurgulanır.

Serigrafi kasmağa gerilmiş (ipek, naylon, polyester gibi malzemelerden oluşan) elek üzerine yerleştirilen şablonların baskı yapılacak kısımlarının açıkta bırakılmasıyla gerçekleşen bir tekniktir.

Görsel 3.58: Serigrafi, Müjde Ayan, İstanbul

Serigrafi için hazırlanan eskiz, şeffaf asetata geçirilerek ışık almayacak kısımları kapatılır (Görsel 3.59). Daha sonra kasmağa gerilip hazırlanmış ipeğin üzerine karanlık odada emülsiyon sürülür. Esetat, kasnak kalıbın üzerine yerleştirilerek pozlandırılır. Pozlama işlemi biten kasnak yıkanarak kurutma makinesi ile kurutulur (Görsel 3.60). Serigrafi kalıbı menteşelerle tezgaha sabitlenek kenarlarından boya akmaması için bantlanır (Görsel 2.61). Üst kenarından serigrafi boyası dökülerek ragle ile hızlıca çekilir (Görsel 3.62).

Görsel 3.59: Asetat kalıp

Görsel 3.60: İpeğin kurutulması

Görsel 3.61: Kenarların bantlanması

Görsel 3.62: Ragle ile boyanın çekilmesi

Yüksek Baskı Teknikleri

Ağaç ve linol baskı teknikleri yüksekte kalan kısımların boyayı aktarması, resmi ortaya çıkarması sebebiyle yüksek baskı teknikleri olarak ifade edilir.

- **Ağaç baskı** eser örnekleri yansıtılarak öğrencilere resimlerin dokusuyla ilgili düşünceleri sorulur. Örnekler üzerinde konuşularak (Görsel 3.65, 3.66) yüksek baskı tekniklerinin özellikleri ve araç gereçleri anlatılır.

En eski baskı yöntemlerinden biri olan ağaç baskı tekniğinde kalıp hazırlanırken ağaç yüzeyine oyularak şekil verilir (Görsel 3.63, 3.64). Yumuşak bir yapıya sahip şimşir, ıhlamur, kiraz, elma gibi ağaç türleri oyma sü-

Görsel 3.63: Yüksek baskıda çizilen resimlerin oyularak kalıpların oluşturulması

Görsel 3.64: Yüksek baskıda kullanılan malzemeler ve kalıp örnekleri

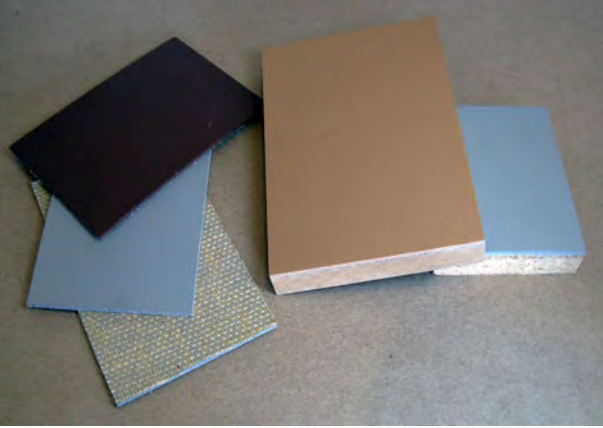
Görsel 3.65: Kuşlarla Dans, Hasan Kıran, 2005, Hacettepe Sanat Müzesi Koleksiyonu, Ankara

Görsel 3.66: Renkli Ağaç Baskı, Işıl Önür, 1969, Mimar Sinan Üniversitesi GSF Arşivi

recini kolaylaştırır. Bu yöntemde çıkması istenen sonucun tersi ağaç yüzeyine çizilir, beyaz kalması gereken yerler oyularak çukurlaştırılır. Baskı kalıbının yüksekte kalan yüzeyine merdane yardımıyla boya sürülerek yedirilir. Boyayı almış olan kalıbın üzerine kâğıt yerleştirilir. Kâğıt yerleştirilirken etrafında boşluklar kalacak şekilde yerleştirmeye dikkat edilir. Kâğıdın arkasından baskı uygulanarak görüntünün kâğıt yüzeyine geçmesi sağlanır.

Ağaç ve linol baskı tekniklerini birbirinden ayıran temel özellik kalıp olarak kullanılan malzemenin farklı olmasıdır (Görsel 3.67). Bu da kâğıt üzerinde farklı dokuların oluşmasına yol açar. Ağaç ve linol baskı tekniklerinde desenin kalıba aktarılmasında kullanılan oyma kalemleri, baskı boya ları, boyanın kalıba sürülmesini sağlayan merdaneler vb. araç gereçler ortaktır (Görsel 3.68, 3.69, 3.70, 3.71, 3.72).

Görsel 3.67: Linolyum ve ahşap örnekleri

Görsel 3.68: Merdaneler

Görsel 3.69: Oyma ve kazıma uçları

Görsel 3.70: Linol ve ahşap baskıda boyanın kâğıda aktarılmasında kullanılan yardımcı malzemeler

Görsel 3.71: Baskı boya ları

Görsel 3.72: Çalışmaların kurutulduğu sergen

- Linol baskı tekniği ile yapılmış eser örnekleri (Görsel 3.73, 3.74) yansıtılarak özellikle doku açısından ağaç baskı ile farklılıkları sorulur. Tekniği anlatılır.

Linolyum adı verilen, kalın muşambaya benzeyen malzeme yüzeyine ağaç baskı tekniğinde olduğu gibi yansıtılmak istenen görüntünün ters çizimi yapılır. Açık kalması istenen bölgeler oyma kalemleri ile oyulur,

Görsel 3.73: Linol Baskı,
Oktay Dikmen,
1955, Mimar
Sinan Üniversitesi
GSF Arşivi

Görsel 3.74: Linol Baskı, Elif Yağcıoğlu, 1952, Mimar Sinan Üniversitesi GSF Arşivi

yüksekte kalan yerler görüntünün aktarımını sağlar. Çoğunlukla matbaa mürekkebi ile baskı yapılır. Boyalar cam veya mermer bir yüzeye alınır ve spatula yardımıyla yayılarak ezilir (Görsel 3.75, 3.76). Hazırlanmış kalıbın yüzeyine merdane yardımıyla boyalar yayılarak kalıbın yüzeyi renklendirilir (Görsel 3.77). Boyanan kalıp baskı alınacak alana koyularak kâğıt kalıbın üzerine yerleştirilir (Görsel 3.78). Diğer baskı yöntemlerinde olduğu gibi kâğıdın kenarlarında boşluk kalacak şekilde yerleştirme yapmaya dikkat edilir. Kâğıdın arkasından bastırarak boyanın düzgün bir şekilde kalıp yüzeyinden kâğıda geçirilmesi sağlanır (Görsel 3.79).

Görsel 3.75: Linol baskı kalıbı ve kâğıda basılmış örneği

Görsel 3.76: Boyaların hazırlanışı.

Görsel 3.77: Kalıbın boyanması

Görsel 3.78: Baskıya hazırlama

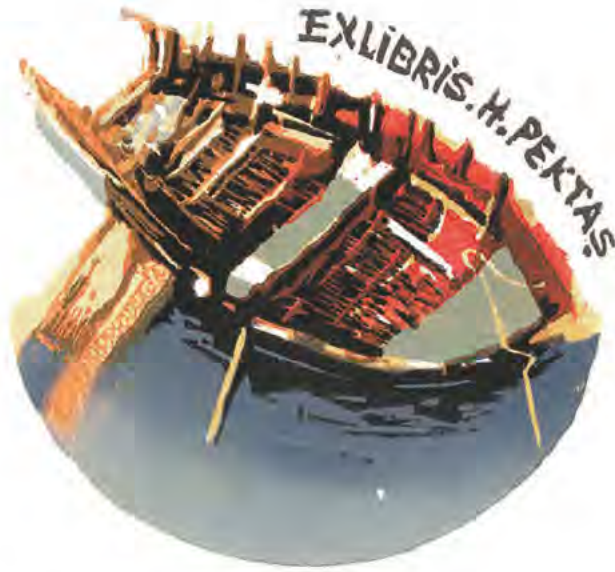
Görsel 3.79: Kalıp ve kâğıda basılmış hâli

Özgün baskı resim teknikleri ile ilgili yapılacak uygulamanın konusu anlatılır.

- Exlibris örnekleri gösterilerek (Görsel 3.80, 3.81) üzerlerindeki “exlibris” ifadesine ve özel isim yazılı bölümlere dikkat çekilir. Exlibrisin anlamı ve işlevi anlatılır.

Baskı sisteminin olmadığı dönemlerde kitaplar sınırlı sayıda çoğaltılabiliyordu. Bu durum kitapseverlerin kütüphanelerini kıymetli kılıyordu. Kütüphanesini korumak isteyen kitapseverler, “...’nın kitaplığından”, “...’nın kütüphanesinden” anlamına gelen exlibris baskısı ve baskı sahibinin adının bulunduğu baskıları kitapların iç kapaklarına bastırarak bir çeşit mühürleme işlemi yapıyorlardı.

Başlangıçta ödünç alan ya da çalan kişiye hitap eden metinlerin de yer aldığı exlibrisler zaman içerisinde görsel öğelerin de içine girmesiyle estetik nitelik kazanmıştır. Bazı sanatçılar günümüzde de exlibris yarışmaları düzenleyerek ve dernekler kurarak bu alanda çalışmalarını sürdürmektedir.

Görsel 3.80: Exlibris, Müjde Ayan

Görsel 3.81: Exlibris, Müjde Ayan

Exlibris konusu ile ilgili ağaç ya da linol baskı tekniği kullanılarak yapılacak olan çalışmanın eskiz aşamaları anlatılır.

- Öğrencilere kendi isimleriyle linol ya da ağaç baskı tekniğini kullanarak exlibris çalışması yapacakları söylenir. Öğrencilere eskiz aşamasında dikkat etmeleri gereken noktalar anlatılır.

Çok sayıda eskiz yapılmalıdır ki bunların arasından baskı tekniğine en uygun olanı seçilebilsin.

Çalışmanın sınırları yuvarlak, kare, altıgen ya da girintili çıkıntılı biçimlerde olabilir. Çalışmanın ölçüleri ise küçük boy bir kitaba basılacak şekilde ayarlanmalıdır. Bu ölçüler aynı zaman da tekniğe de uygun olmalıdır.

Özellikle yazılar eskiz aşamasında ters yöne bakar şekilde yazılmalıdır. Yazı ya da şekillerin sola dayalı olması isteniyorsa eskizde sağa dayalı şekilde yapılmalıdır ki baskıda istenen görüntü elde edilebilsin.

Yazı ve şekiller ince çizgilerle değil kalın alanlarla yansıtılmalıdır. Linolde ya da ağaç üzerinde küçük bir alanda oyma kalemleriyle ince çizgiler elde etmek zordur.

Tekniğe uygun seçilmiş olan bir eskizin linol ya da ağaç üzerine nasıl aktarılacağı uygulamalı olarak gösterilir.

- Tekniğin uygulanmasına en uygun olan eskiz seçilir. Eskizin fotokopisi alınır.
- Çalışılan ortamın düzenli olması ve aşamalarının dikkatlice izlenmesi gerektiği vurgulanarak olası kazalardan kaçınma konusunda öğrenciler uyarılır.

- Linol/ağaç üzerine karbon kâğıdı, onun üzerine de fotokopi sabitlenir. Eskiz linol/ağaç yüzeyine geçirilir.
- Öğrencilere linol/ağaç yüzeyinde oyma işlemi yaparken sadece açık kalmasını istedikleri alanları oyacakları hatırlatılarak örnek üzerinde oyulacak kısımlar gösterilir.
- Oyma işlemi sırasında oyma kaleminin sivri kısmının önünde el olmaması gerektiği uyarısı yapılır ve oyma kalemlerini nasıl kullanacakları gösterilir. Oyma işleminden sonra baskı aşamasına geçilir.

Baskı, imzalama ve numaralandırma işlemleri uygulamalı olarak gösterildikten sonra öğrencilerin uygulamaları istenir.

- Baskı yapılacak kâğıtlar kitap kapağı ölçülerine uygun olarak kesilerek hazırlanır. Baskı sırasında kalıpların bu kâğıtlara ortalanarak basılacağı söylenir.
- Baskı boyası cam, metal gibi düz ve silinebilir bir yüzey üzerinde hafif suyla inceltilerek yüzeye merdane genişliğine uygun olarak yayılır.
- Boyalı yüzey üzerinde merdane birkaç kez gezdirilerek boyanın merdane üzerine düzgün yayılması sağlanır. Merdane üzerindeki boya kalıba sürülür.
- Boya ile sıvanmış kalıbın üzerine baskı yapılacak kâğıt ya da kitap kapağı getirilir. Kâğıdın arkasından bastırarak kalıptaki şeklin kâğıda geçirilmesi sağlanır.
- Baskı uygulanan kâğıtlar üzerlerindeki boya kuruyuncaya kadar açıkta bekletilir.
- Kuruduktan sonra baskı sırasına göre üst üste sıralanırlar. Sıralama, tüm işlemler bittikten sonra numaralandırmak için önemlidir.
- Düzgün baskı alınıncaya kadar işleme devam edilir.
- İşlemler bittikten sonra tüm malzemeler ve kalıp su ile temizlenerek kaldırılır.
- Baskısı yapılan çalışmaların alt kısmına çalışmayı yapanın adı soyadı, baskı tekniği, baskının kaçınıcı baskı olduğu ve tarih yazılır.
- Kâğıt üzerine yapılmış olan çalışmalar paspartulanarak sergilenmeye hazır hâle getirilir.

- Aşağıda verilen Genel Ağ linklerinden “Özgün Baskı Resim Çalışmaları” konusu ile ilgili videolara ulaşabilirsiniz.

Gravür tekniği ile ilgili

[https://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/modern-sanat-muzesi-\(moma\)/baski-resim/tas-baski,-oymacilik-ve-rolyefler/cukur-baski-sureci/10527](https://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/modern-sanat-muzesi-(moma)/baski-resim/tas-baski,-oymacilik-ve-rolyefler/cukur-baski-sureci/10527)

Litografi tekniği ile ilgili

[https://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/modern-sanat-muzesi-\(moma\)/baski-resim/tas-baski,-oymacilik-ve-rolyefler/tas-baski-sureci/10529](https://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/modern-sanat-muzesi-(moma)/baski-resim/tas-baski,-oymacilik-ve-rolyefler/tas-baski-sureci/10529)

Linol tekniği ile ilgili

[https://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/modern-sanat-muzesi-\(moma\)/baski-resim/tas-baski,-oymacilik-ve-rolyefler/cukur-baski-sureci/10527](https://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/modern-sanat-muzesi-(moma)/baski-resim/tas-baski,-oymacilik-ve-rolyefler/cukur-baski-sureci/10527)

AÇIKLAMALAR

1. İçeriği aynı kalmak koşuluyla örnek ders planı, biçimsel olarak değiştirilebilir.
2. Bu ders planı, ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak daha fazla ders saati için de yapılabilir.
3. Bu plan dersin kapsamı, MEB’in Genel Amaçları ve ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınmak kaydıyla öğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin seviyeleri ve zevkleri, okulun ve çevrenin kaynakları göz önünde bulundurularak her ders için yeniden yapılandırılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Bu ölçek “Özgün Baskı Resim Çalışmaları” konusuyla ilgili öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarını ölçmek için hazırlanmıştır.

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

	ÖLÇÜTLER	Konuya ilişkin özgün yaklaşımlar ve yaratıcılık	Kompozisyon	Tekniğe uygunluk	Temiz ve düzenli çalışma	Süreyi iyi kullanma	Toplam puan
	Öğrencinin Adı ve Soyadı	30	35	15	10	10	100
1							
2							
3							
4							
...							

Öğrencilerin Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanının, "Özgün Baskı Resim Çalışmaları" konusu ile ilgili göstermiş oldukları performans düzeyi aşağıdaki formda yer alan ölçütlere göre değerlendirilir.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Adı-Soyadı	:
Sınıfı	:
Numarası	:

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		Çok iyi	İyi	Orta	Kabul	Çok zayıf
		5	4	3	2	1
1	Mühürlerle ilgili araştırmaları yaparak derse hazırlıklı gelmesi	✓				
2	Özgün baskı resim tekniklerini tanınması		✓			
3	Özgün baskı resim tekniklerinde kullanılan araç gereçleri tanınması	✓				
4	Özgün baskı resim ile ilgili etik kuralları bilmesi		✓			
5	Exlibris için çok sayıda eskiz yapması	✓				
6	Linol ya da ağaç baskı teknikleriyle baskı çalışması yapması	✓				
7	Çalışmalarını numaralandırarak paspartulaması			✓		
TOPLAM		20	8	3		
GENEL TOPLAM		31				

$$\frac{35}{100} = \frac{31}{X}$$

$$X = \frac{100 \times 31}{35} = 88,5 = 89 \text{ puan alabilir.}$$

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme sonunda 24 ve 24'ün altında puan alan her bir öğrenciye ilgili öğrenmeleri tekrar etmeleri yönünde dönüt verilmelidir.

NOT: Bu form ve formda yer alan ölçütler örnek olarak hazırlanmıştır. Ders işleyiş şekline, sınıf mevcuduna, verilen süreye vb. koşullara bağlı olarak form ve ölçütler yeniden düzenlenebilir.

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler veya İleri Düzeyde Öğrenme Hızına Sahip Olan Öğrenciler için Ek Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri

Öğrenme güçlüğü olan ve hızlı öğrenen öğrencilerin öğrenme grafikleri dikkate alınarak öğrenciler motive edilir. Çalışma sürecinde öğrencilerin performansları kendi içlerinde değerlendirilir.

2. 4. RENKLİ RESİM UYGULAMALARI III

DERİŞ İŞLENİŞ ÖRNEĞİ

DERS	: GÖRSEL SANATLAR
SINIF	: 11
ÖĞRENME ALANI	: 3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME
KAZANIMLAR	: 3.4.1. Akrilik boya resim tekniğinde kullanılan araç gereçleri tanıır. 3.4.2. Çalışmalarında akrilik boya tekniğini uygular. 3.4.3. Akrilik boya tekniği ile geleneksel Türk minyatür sanatının renk ve biçim özelliklerinden yararlanarak özgün çalışmalar yapar.
SÜRE	: 14 ders saati
ARAÇ VE GEREÇ	: Resim kâğıdı, kurşun kalem, akrilik boya, fırça, spatula, su kabı, palet, cetvel, konuya ait tıpkıbasım görseller ve dokümanlar, çeşitli objeler (yaprak, ağaç dalı, kozalak, meyvalar vb.)
YÖNTEM VE TEKNİK	: Anlatım, sanat eseri inceleme, uygulama
KAYNAKLAR	: MEB MEGEP Genel Ağ sayfası, görüntü web adresleri, Alwyn Crawshaw (Olvin Kraşa), <i>Akrilik Boya Resim Tekniği</i>

DERSE HAZIRLIK

- Öğrencilere sınıfa veya atölyeye getirecekleri akrilik boyama tekniği ile ilgili araç gereç ve materyaller hakkında açıklama yapılır.
- Sınıfa veya atölyeye getirilen resim örnekleri öğrencilerle birlikte incelenerek öğrencilerin görüşlerini açıklamalarına fırsat verilir.
- Öğrencilerden resim kâğıdının yatay olarak 1/4'ü üzerindeki alanda her biri 4x2 cm boyutlu 7, 9 veya 14 adet bitişik dikdörtgenler çizmeleri istenerek öğrencilerin sürece hazır hâle gelmeleri sağlanır.

ETKİNLİK SÜRECİ

Renkli resim uygulamalarından biri olan akrilik boyama tekniği hakkında bilgi verilir.

Akrilik boyalar, zemin kapatıcı ve örtücü bir özelliğe sahiptir. Su ile inceltilen akrilik boyalar çabuk kurur ve kurduğunda sudan etkilenmezler. Bu nedenle üzerine başka bir su bazlı boya ile çalışılabilir. Sulu boya gibi saydam, guaj gibi örtücü ya da yağlı boya gibi kalın tabakalar hâlinde kullanılabilir.

Akrilik boyalar; fırça, spatula ya da doğrudan doğruya tüpten, her türlü yağsız yüzeye uygulanabilir. Akrilik boyalar tüpte, plastik veya cam kavanozda bulunur (Görsel 3.82). Boya paletine alındıktan sonra kurumaması için tüp veya kavanozun kapakları kapatılmalıdır.

Görsel 3.82 : Akrilik boyamada kullanılan araç gereçler

Sulu boya fırçaları ve uçları yassı, kesik, küt vb. olan sentetik fırçalar kullanılır. Fırça su dolu kaptan çıkarıldıktan sonra fırçayı kurulamadan kullanmamak gerekir. Fırçanın nemli olması yeterlidir. Kullanılan fırçalar, çalışmanın bitiminde bekletilmeden yıkanmalıdır. Fırça üzerinde kuruyan akrilik boyayı temizlemek güçtür. Fırçalar kurumaması için suda bekletilebilir (Görsel 3.83).

Görsel 3.83: Akrilik boyamada kullanılan bazı fırça tipleri

Çalışırken palettteki boyalar kurumaya başladığı için palete sadece kullanılacak kadar boya aktarılmalıdır.

Renklerin karışımı palet üzerinde yapılır (Görsel 3.84). Fazla renk karışımları grileşmeye yol açmayacak şekilde ayarlanmalıdır. Açık renk tonlamaları için genellikle beyaz kullanılır.

Akrilik boyamada renk ve renk karışımları için boyaları kullanmadan önce başka bir kâğıt üzerinde denemeler yapılmalıdır.

Spatula, metalden veya plastikten yapılmış ince levhalardır (Görsel 3.85). Spatulanın sap kısımları genellikle ahşaptan yapılır. Boya hazırlanırken boyayı ezmeye veya resmin üzerine sürmeye yarar. Ayrıca doku ve yüzey çizimleri için de kullanılır.

Sadece spatula ile de akrilik tekniğinde resim yapılabilir.

Boya istenmeyen bir görüntü aldığı anda spatula ile yüzeyden kazınabilir. İleri aşamalarda boyanmış herhangi bir yüzey spatula ile kazınarak yüzey üzerine değişik dokular verilebilir.

- Fırçaların çeşitliliğinin akrilik boya uygulamalarında alternatif doku zenginliği kazandırdığı uygulamalı olarak gösterilir.

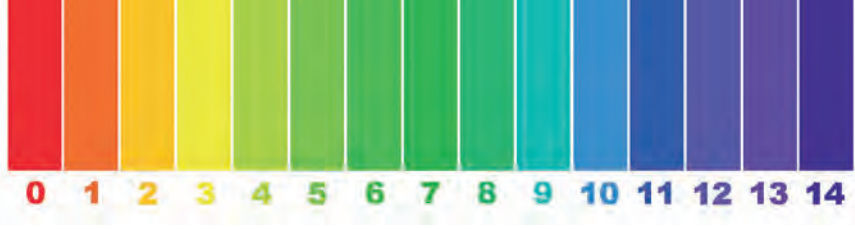

Görsel 3.84: Palet

Görsel 3.85: Spatula

- Öğrenciler basit bir renk skalası oluşturmak için daha önce resim kâğıdına çizdikleri yan yana dikdörtgenlerin içini fırça ile akrilik tekniğinde boyarlar (Görsel 3.86).
- Renk karışımlarında, birbirleri ile karışacak renklerin miktarı ve oranının önemli rol oynadığı akrilik boyama tekniğinde uygulamalı olarak gösterilir.

Görsel 3.86: Renk skalası

- Öğrencilere, fırçayı kontrol etmeyi öğrenmeleri için akrilik tekniği uygulamalarında kısa süreli serbest alıştırmalar da yaptırılır (Görsel 3.87).

Görsel 3.87: Akrilik boya ile serbest alıştırmalar

- Sınıfa veya atölyeye getirilen örnek resimler incelenir (Görsel 3.88, 3.89, 3.90, 3.91, 3.92, 3.93, 3.94).

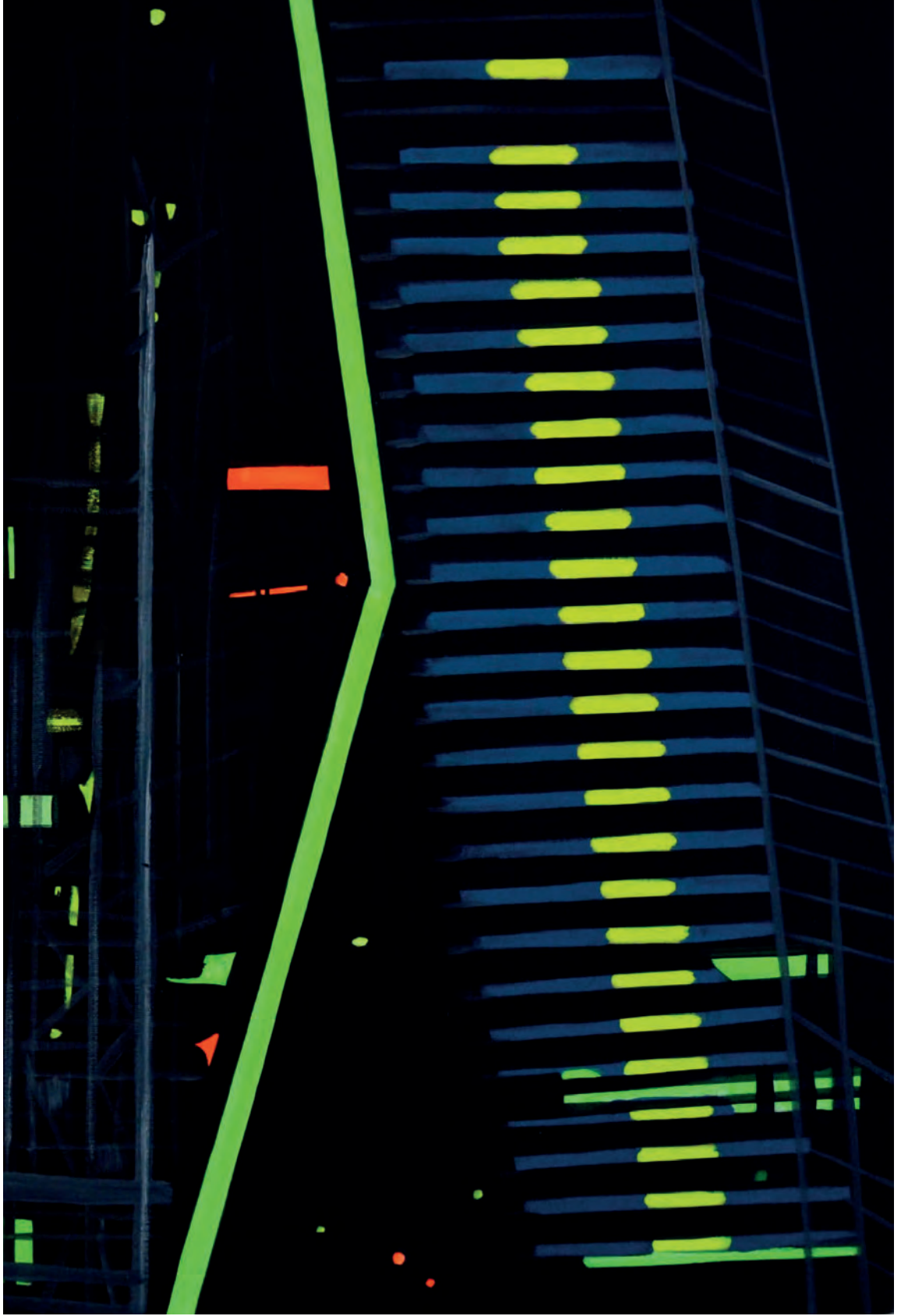
Görsel 3.88: Balıkçı Kayıkları, Ivailo Nikolov (Ivaylo Nikolov), 2017

Görsel 3.89: Mavi Sandalye, Nadide Akdeniz, 1993-94, Hacettepe Sanat Müzesi Koleksiyonu, Ankara

Görsel 3.90: Menekşe ve Narlı Natürmort, Raciye Sukuşu, 2014, Özel Koleksiyon

Görsel 3.91: Ateş Böceği IX, Mustafa Duymaz, Tuval Üzerine Akriлик, ebat: 40x65 cm, 2017

Görsel 3.92: Komşunu Tanıyor musun, Mustafa Duymaz, Tuval Üzerine Akriлик, 200X90 cm, 2017, Ömer Özyürek Koleksiyonu, İstanbul

Görsel 3.93: Annem, Raciye Sukuşu, Tuval Üzerine Akrilik, Özel Koleksyon, İstanbul

Görsel 3.94: Ada ve Kedi , Oya Büyükkarabacak, Tuval Üzerine Akrilik, 100X80 cm, 2017, Özel Koleksiyon, İstanbul

11. sınıf düzeyinde akrilik boyama tekniği uygulaması için aşağıdaki konular verilebilir:

- a) Natürmort
- b) Peyzaj
- c) Portre
- ç) Figür
- d) Soyut

1. Etkinlik

- Öğrencilerden **natürmort** çalışması için sınıfa getirdikleri objelerden kompozisyon düzenlemeleri istenir.
- Düzenleme, öğrencinin kendi çalışma alanından en az 1 metre uzakta olmalıdır. Hazırlanan bu düzenleme, kâğıda aktarılırken kompozisyonun en ve boyunun ölçüleri alınıp çizime başlanması gerektiği hatırlatılır.
- Objeler çizilirken objeler arasında ilişki kurmak için basit geometrik formlardan yararlanılacağı öğrencilere uygulamalı olarak gösterilir.
- Hazırlanan düzenlemede bulunan objelerin birbirine olan oranına, açık-orta-koyu değerlerine dikkat edilmesi sağlanır.
- Akrilik boyamaya açık renklerden başlanmasının avantajları uygulamada gösterilir.
- Daha önce uygulaması yapılan akrilik boya renk karışımlarının konu çalışılırken dikkate alınmasının gerekliliği uygulamalarda vurgulanır.
- Öğrencilere akrilik boyama tekniğini uygularken aşamalı bir yol izleyerek çalışmalarını daha kontrollü yapabilecekleri söylenir(Görsel 3.95).

Görsel 3.95: Akrilik boyama tekniği ile natürmort aşamaları

2. Etkinlik

- Okulda uygun bir yüzeye yapılacak “Kültürel Değerlerimiz” konulu duvar resmi için sınıftaki öğrencilerden akrilik boyama tekniğinde çalışma yapmaları istenerek aşağıdaki uygulama süreçleri takip edilir.
- Her öğrencinin resim kâğıdına yapılacak uygulama için bir kültürel değer veya değeri sembolize eden bir kompozisyon hazırlanır.
- Konuya uygun olarak hazırlanan kompozisyonların akrilik tekniği ile boyanır.
- Öğrencilerin çalıştıkları kompozisyonlardan yararlanarak duvar resmi için ortak yeni bir tasarım oluşturulur.
- Sınıftaki tüm öğrencilerin ortak katılımıyla hazırlanan tasarımın akrilik boya tekniği ile duvardaki yüzeye uygulanır.
- Öğrencilerin konu ile ilgili kompozisyon hazırlarken sayfadaki görsellerden veya benzer görsellerden yararlanmaları sağlanır (Görsel 3.96, 3.97).

Görsel 3.96: Keles Kıyafeti Detay, Ömer Faruk Atabey

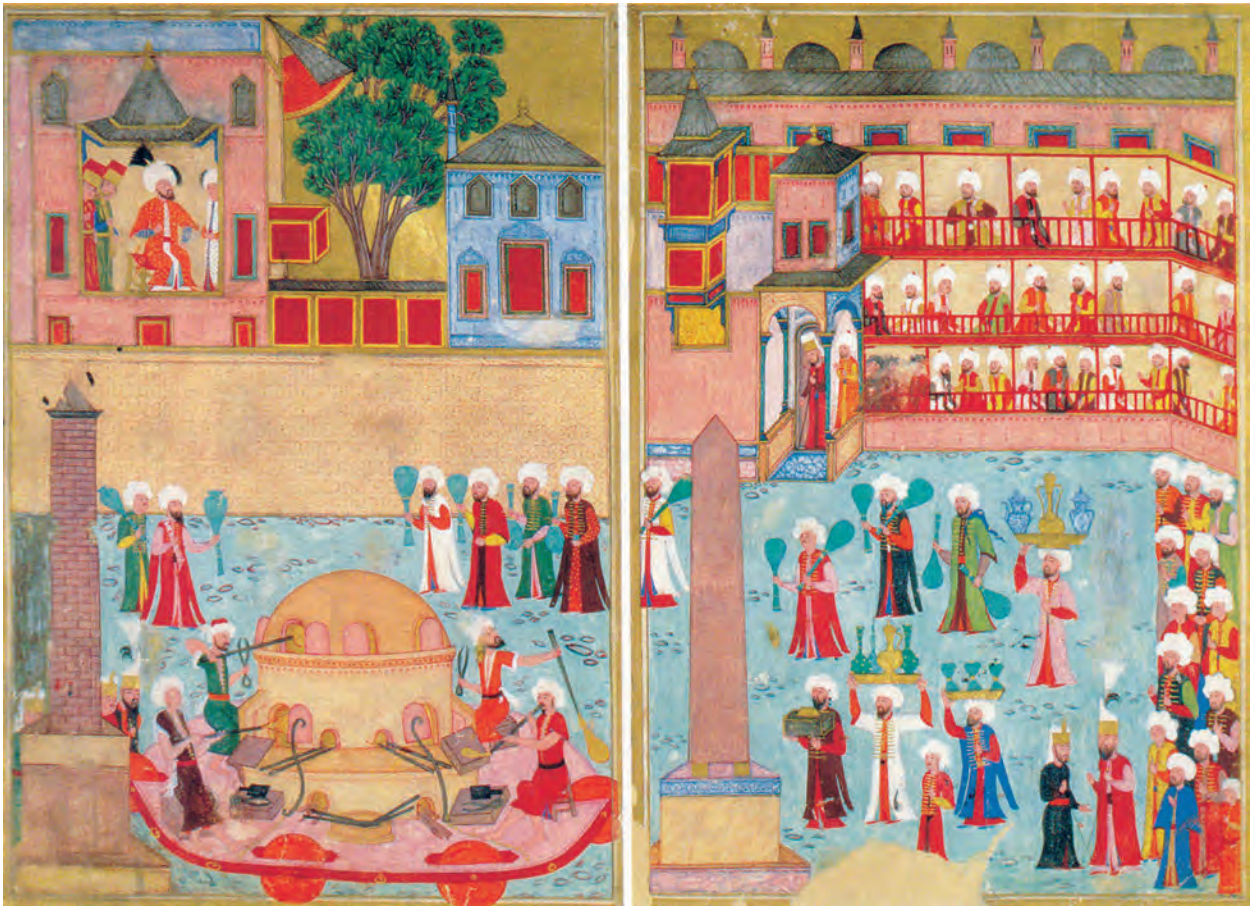

Görsel 3.97: İstanbul, Nusret Çolpan, Minyatür

- Öğrencilerden minyatür sanatı ile ilgili görsel doküman araştırarak sınıfa/atölyeye getirmeleri istenir.
- Öğrencilere minyatüre başlamadan önce resimlendirilecek olan manzara, portre veya olay hakkında bilgi toplamaları gerektiği söylenir.
- Öğretmen ve öğrencilerin getirdiği görseller, sınıfta veya atölyede öğrenciler tarafından incelenir. Geleneksel sanatlarımızın içinde yer alan minyatürlerin tarihî ve kültürel önemi konusunda öğrenci görüşleri alınarak işleyiş süreci başlatılır.
- Sınıfa veya atölyeye getirilen minyatür örneklerinden biri öğrencilere gösterilerek eserde renk ve biçim olarak ne gibi özellikler gördükleri sorulur.
- Minyatür sanatının renk ve biçim özellikleri örnekler üzerinden açıklanır.

Geleneksel Türk sanatlarından biri olan minyatür sanatı hakkında kısa bilgi verilir.

Türk sanatında önemli bir yere sahip olan minyatürler, yapıldığı döneme ait olayları görsel olarak anlatan ve belge niteliği taşıyan resimlerdir. El yazması kitaplardaki metinleri açıklamak amacıyla kitap sayfalarına veya tek sayfalara yapılır.

Görsel 3.98: Camcıların Geçşi ,Nakkaş Osman, 1583-1588, Surname-i Hümayun

Minyatürlerin konularını çoğunlukla sultanların yaptığı seferler, kazanılan zaferler, tarihî olaylar, edebî metinler ve önemli şahsiyetlere ait portreler ve şenlikler oluşturur. Nakkaş Osman, Osmanlı Dönemi'nde 1582 yılı şenliği için yazılan "Surname-i Hümayun" da yer alan ve zamanın gösteri sanatları uygulamalarını tasvir etmiştir (Görsel 3.98).

Görsel 3.99: Kız Kulesi ve Galata, Taner Alakuş

Görsel 3.100: Anne ve Çocuk, Cahide Keskiner

Minyatürler ışık, gölge, duygu ve bilimsel perspektifi olmayan resimlerdir. Nesne veya figürler arasındaki uzak yakın ilişkisi boy, renk veya gölgelerle belirtilmez. Minyatürlerin en önemli özelliği; derinlik algısının olmaması, ışık-gölge oyunlarının kullanılmaması ve canlı renklere yer verilmesidir. Konuların uzak yakın farkı gözetmeksizin en ince ayrıntılarına kadar işlendiği görülür (Görsel 3.99, 3.100).

Görsel 3.101: Tekirdağ, Nasuhi Hasan Çolpan, 2011, İstanbul

Minyatür çalışmalarında mimari yapıya ve manzaralara da yer verilecekse büyüklük küçüklük farkı gözetmeden kompozisyon oluşturulur (Görsel 3.101).

Akrilik boya tekniği ile geleneksel Türk minyatür sanatının renk ve biçim özelliklerinden yararlanarak özgün çalışmalar yapılır.

Görsel 3.102: Kır Gezisi, Serap Derinkök

- Öğrenciler kağıt üzerine minyatür uygulamaları yapar.
- Minyatür çalışırken figürlerin birbirlerini kapatmayacak şekilde düzenlenmesine dikkat edilmesi; en öndeki nesnenin en altta, en arkadaki nesnenin ise en üstte olacak şekilde kompozisyonun tasarlanması gerektiği vurgulanır.
- Minyatürde kullanılan stilize bulutlar varsa diğer süslemelerden bağımsız olarak kompozisyona yerleştirilir.
- Minyatürde yapılacak konu, önce eskiz olarak bir kâğıt üzerine çizilir, gerçek şeklini aldıktan sonra da asıl sayfaya ince çizgilerle çizilip boyama aşamasına geçilir.
- Minyatürde en çok kullanılan renklerin; sarı, kırmızı (gül, nar çiçeği kırmızısı, kiremit kırmızısı), mavi yeşil ve siyah olduğu belirtilir. Altın ve gümüş yaldızlı renkler de kullanılır.
- Çalışmada yaldızlı boya kullanılacaksa önce bu bölümler boyanır. Yaldız, diğer boyaların üzerine sürülürse parlaklığının azalmasına yol açacağı vurgulanır.
- Çizgiler, ince şekiller tüy kalem denilen çok ince bir fırça ile işlenir. Figürlerdeki elbiselerin detayları (süslemeler ve işlemeler) yapılır. Ağaçlar, çiçekler vb. boyanarak çalışmaların tamamlanması sağlanır (Görsel 3.102).
- Her öğrenci, yapılan çalışmalar ile bir ürün dosyası (portfolyo) oluşturur.
- Yapılan çalışmalar konu bitiminde atölye veya okul panosunda sergilenir. Öğrencilerin birbirlerinin çalışmalarını incelemeleri, eleştirmeleri ve bu çalışmalara önerilerde bulunmaları sağlanır.
- Yapıcı ve yönlendirici değerlendirmelerle uygulamaların olumlu yönlerini pekiştirilir.

AÇIKLAMALAR

1. İçeriği aynı kalmak koşuluyla örnek ders planı, biçimsel olarak değiştirilebilir.
2. Bu ders planı, ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak daha fazla ders saati içinde yapılabilir.
3. Bu plan dersin kapsamı, MEB'in Genel Amaçları ve ilgili ders programında yer alan kazanımlar dikkate alınmak kaydıyla öğrenci hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin seviyeleri ve zevkleri, okulun ve çevrenin kaynakları göz önünde bulundurularak her ders için yeniden yapılandırılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

Öğrencilerin Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanının, “Renkli Resim Uygulamaları III ” konusu ile ilgili göstermiş oldukları performans düzeyi aşağıdaki formda yer alan ölçütlere göre değerlendirilir.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI FORMU

Adı-Soyadı	:
Sınıf	:
Numarası	:

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		Çok iyi	İyi	Orta	Kabul	Çok zayıf
		5	4	3	2	1
1	İstenen araştırmaları yaparak derse hazırlıklı gelmesi	✓				
2	Akrilik boyama resim tekniğini uygulayabilmesi		✓			
3	Akrilik boyama resim teknikleri ile ilgili malzemeleri tanıması	✓				
4	Ders araç gereçlerini düzenli getirmesi	✓				
5	Ders araç gereçlerini güvenli ve temiz bir şekilde kullanması	✓				
6	Minyatür çalışması için gerekli eskiz çalışmalarını yapması	✓				
7	Eskizi düzgün bir şekilde özgün çalışmaya dönüştürmesi	✓				
8	Minyatür çalışmasını kurallarına göre uygulaması	✓				
9	Çalışmalarını zamanında bitirmesi		✓			
10	Çalıştığı ortamı temiz bırakması		✓			
TOPLAM		35	12			
GENEL TOPLAM		47				

$$\begin{array}{r} 50 \quad 47 \\ 100 \quad X \\ \hline X = \frac{100 \times 47}{50} = 94 \end{array}$$

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme sonunda 31 ve 31'in altında puan alan her bir öğrenciye ilgili öğrenmeleri tekrar etmeleri yönünde dönüt verilmelidir.

NOT: Bu form ve formda yer alan ölçütler örnek olarak hazırlanmıştır. Ders işleyiş şekline, sınıf mevcuduna, verilen süreye vb. koşullara bağlı olarak form ve ölçütler yeniden düzenlenebilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ FORMU

Adı-Soyadı	:
Sınıf	:
Numarası	:

Bu form, "Renkli Resim Çalışmaları III" konusunda kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı en doğru yansıtacak şekilde boşlukları doldurunuz.

<p>1. Bu çalışmada neler yaptım?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. Bu çalışmada neler öğrendim?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>3. Bu çalışmada başarılı olduğum bölümler:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>4. Bu çalışmada en çok zorlandığım bölümler:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>5. Çalışmamı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>6. Bu çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Bu ölçek "Renkli Resim Uygulamaları III" konusuyla ilgili öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarını ölçmek için hazırlanmıştır.

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

ÖLÇÜTLER		Konuya ilişkin özgün yaklaşımlar ve yaratıcılık	Kompozisyon	Tekniğe uygunluk	Temiz ve düzenli çalışma	Süreyi iyi kullanma	Toplam puan
	Öğrencinin Adı ve Soyadı	30	35	15	10	10	100
1							
2							
3							
4							
...							

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler veya İleri Düzeyde Öğrenme Hızına Sahip Olan Öğrenciler için Ek Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri

Öğrenme güçlüğü olan ve hızlı öğrenen öğrencilerin öğrenme grafikleri dikkate alınarak öğrenciler motive edilir. Çalışma sürecinde öğrencilerin performansları kendi içlerinde değerlendirilir.

EKLER

ÖZ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ FORMU

Adı-Soyadı	:
Sınıf	:
Numarası	:

Bu form, “.....” konusunda kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı en doğru yansıtacak şekilde boşlukları doldurunuz.

1. Bu çalışmada neler yaptım?

.....
.....
.....

2. Bu çalışmada neler öğrendim?

.....
.....
.....

3. Bu çalışmada başarılı olduğum bölümler:

.....
.....
.....

4. Bu çalışmada en çok zorlandığım bölümler:

.....
.....
.....

5. Çalışmamı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım?

.....
.....
.....

6. Bu çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:

.....
.....
.....

Öğrencilerin öğrenme alanının, “.....” konusu ile ilgili göstermiş oldukları performans düzeyi aşağıdaki formda yer alan ölçütlere göre değerlendirilir.

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI FORMU

Adı-Soyadı	:
Sınıf	:
Numarası	:

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		Çok iyi	İyi	Orta	Kabul	Çok zayıf
		5	4	3	2	1
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
TOPLAM						
GENEL TOPLAM						

ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ FORMU

	ÖLÇÜTLER	Konuya ilişkin özgün yaklaşımlar ve yaratıcılık	Kompozisyon	Tekniğe uygunluk	Temiz ve düzenli çalışma	Süreyi iyi kullanma	Toplam puan
	Öğrencinin Adı ve Soyadı	30	35	15	10	10	100
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							

Grup öz değerlendirme formu, öğrencilerin grup çalışmaları sürecinde ait oldukları grubu değerlendirmeleri amacıyla hazırlanmıştır.

GRUP ÖZ DEğERLENDİRME FORMU

Bu form, grup çalışma sürecinde ait olduğunuz grubunuzu değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneği işaretleyiniz. 1, 2, 3 ve 4. alanlarla ilgili yorumlarınızı noktalı yerlere yazınız.

Grup adı	:
Adı-Soyadı	:
Sınıfı	:
Numarası	:

ÖLÇÜTLER	Daha iyi yapabildik.	Yeterince iyi yaptık.	Çok iyi yaptık.
..... konusunda planlama ve araştırma yaptık.			
Birbirimizin fikirlerini ve tavsiyelerini dinledik.			
Problemlerimizi beraber özdük.			
1. Grubumuzdaki en büyük problem (sıkıntı) şuydu:			
2. Grubumuzun araştırma konusu olarak aldığı konusunda en iyi olduğu bölüm:			
3. Grubumuz araştırması ve sunumunda şunları daha iyi yapabildi:			
4. Grubumuz konusu içinde yer alan şu bölüm ile ilgili daha fazla bilgi öğrenmek istiyor:			

Bu form konusyla ilgili grubun çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun sunduğu konunun adı	:
Grubun bulunduğu sınıf	:
Grup üyelerinin adı-soyadı-numarası	:

ÖLÇÜTLER	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
Grup üyelerinin birbirlerinin düşüncelerini dinlemesi			
Grup üyelerinin birbirine saygı göstermesi			
Grubun kendi içindeki çatışmaları grup içinde çözmesi			
Grup üyelerinin görüşlerini rahatlıkla ifade etmesi			
Grup üyelerinin bilgileri birbirleriyle paylaşması			
Grubun samimi, rahat ve dostça bir hava oluşturması			
Grup üyelerinin birbirini takdir etmesi			
Grup üyelerinin birbirinin hakkını koruması			
Grubun ortak kullanılan araçlara dikkat etmesi ve onlardan kendilerini sorumlu hissetmesi			

GEZİ PLANI	
Eğitim Kurumunun Adı	
Gezi Tarihi	.../.../20....
Gezi Yeri	
Geziye Çıkış Saati	
Geziden Dönüş Saati	
Gezi Kafile Başkanı	
Takip Edilecek Yol	
Gezinin Amacı	
Gezinin Konusu	
Gezi için Öğrencilere Verilecek İnceleme-Araştırma Görevi	
Değerlendirme	

Veli Bilgilendirme ve İzin Alama Dilekçe Örneği:

Sayın Veli,

Aşağıda belirtilen gün ve saatlerde öğrencilerimizi arkeoloji müzesine götürmek istiyorum. Müze ziyareti ile ilgili bilgilendirme yazısının altında yer alan izin dilekçesini doldurarak en geç /..... /2017 tarihine kadar göndermenizi rica ediyorum. Saygılarımla

İmza

Gidiş yeri ve saati:

Dönüş yeri ve saati:

Müze ziyaretimizin amacı:

Gezi giderleri:

Müze ziyaretinde öğrencinin yanında bulundurabileceği malzemeler:

Siz de müze ziyaretine katılmak ister misiniz? Evet () Hayır ()

.....

.....LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Okulunuz sınıfı no'lu öğrencisi'ın
gezisine katılmasını istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Tarih

İmza

Veli Adı Soyadı

Gidilecek Müze Idaresini Bilgilendirme Dilekçe Örneği:

..... MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

..... Lisesinde görsel sanatlar öğretmeniyim. Dersimizin amaçları doğrultusunda müzenizde aşağıda belirtilen gün ve saatlerde öğrencilerimle araştırma, inceleme ve bilgilenme ziyareti yapmak istiyoruz. Bize rehberlik edebilecek eğitim uzmanlarınızdan faydalanmak istiyoruz.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

İmza

Gezi tarihi :

Saati:

Öğrenci gurubu:

.....
Kurum Bilgilendirme Dilekçe Örneği:

..... LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Okulumuzda sınıfındaki öğrencilerimizi aşağıda belirtilen gün ve saatlerde araştırma, inceleme ve bilgilenme amaçlı Müzesine götürmek istiyorum.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

İmza

Gezi tarihi :

Saat:

Öğrenci gurubu:

SÖZLÜK

A

açık kompozisyon : Tasarımın tüm olarak tablo sınırı içine sığmadığı kompozisyon türü.

açık-koyu : Klasik Dönem resimlerinde belirtilecek önemli yerlerin koyu-açık lekeler zıtlığı içinde anlatımı. Işık-gölge sözcüğü de aynı anlamda kullanılır.

afiş : Önemli bir olayı, günü, özel durumu ya da yeni çıkan bir ürünü tanıtmak için fotoğraf ve baskı tekniklerinin olanaklarından yararlanılarak yapılan yazılı ve resimli görsel bir (grafik) sanat ürünü.

ahenk : Uyum.

analiz : Bir resmin oluşmasını sağlayan birimlerin (renk, çizgi, doku, boşluk-doluluk vb.) fark edilmesine yönelik yapılacak çalışmaları içerir.

anatomi : 1. İnsan ve hayvan vücudunu oluşturan öğeleri inceleyen bilim dalı. 2. Kas ve kemik sisteminin araştırılmasıyla, etüdüyle uğraşan bilimsel bir disiplin alanı.

asetat : Levha hâlinde, şeffaf, nem, sıcaklık ve ışıktan etkilenmeyen ve grafik işlerinde kullanılan plastik madde.

B

Barok : MS 1600-1750 yılları arasındaki klasik sanatı izleyen, dengeden çok harekete, düşünceden çok duyuma, biçimlerin serbestçe yaratılmasından duyulan coşkuya önem veren, abartmalı, etkileyici, çelişkiden çekinmeyen resim ve mimarlık üslubu.

betimleme : Yorum ve yargı getirmeden sanatsal elemanların renk, çizgi, boşluk, doku, biçim özellikleri bakımından tanımlanması. Tasvir.

D

Dadaizm : 1916'da dil ve estetik kurallarını tanımayan, kelimelerin anlamlarına değer vermeyen, anlatımda başıboş ve alabildiğine çağrışımlara dayanan bir yol izleyen, bile bile kapalılığa sapan bir çığır.

deformasyon : Olağan biçimlerin görüntülerini abartarak sunma, normal görüntülerini yok etmeden formlarını bozarak değiştirme.

E-F

eskiz : Bir proje, tasarım ya da sanat yapıtını ortaya koymadan önce yapılan ön hazırlık çizimi. Taslak.

etüt : Bir kompozisyon ya da figürün, bir kısmının ya da tamamının ayrıntılı betimlenmesi.

form : Biçim, üç boyutlu nesnenin yapısal özelliği, boşlukta kapladığı alan.

fütürizm : 1910'lu yıllarda İtalya'da doğmuş sanat akımıdır. "Her şey hareket hâlinindedir." düşüncesi -

sini savunur. Sanatçılar, cisimleri sürekli bir hareket ve değişme içinde düşünmekte ve bir anlık görünüşün değil hatırlananın yorumunu yapmaktadırlar. V. Boccioni (V. Baccinay), C. Carra (C. Keri), G. Balla (G. Balla) temsilcileri arasında sayılabilir.

grafik sanatlar : Çeşitli basım ve çoğaltma teknikleri ile gerçekleştirilecek resimsel ya da yüzeysel malzemenin tasarımı konusunu ele alan sanat dalları grubu. Afiş, tekstil tasarımı, tipografi vb. grafik sanatlar kapsamına girer.

Gotik : Yaklaşık olarak 1140 dolaylarında gelişmeye başlayarak 13. yy.da tüm Avrupa'ya yayılan bir üslup. Tüm sanatlara yayıldığı hâlde en önemli başarısını mimarlık alanında göstermiştir.

gravür : Fransızca "gravure" sözcüğünden alınan gravür, kazıma resim sanatı demektir. Ağaç, metal ve muşamba gibi çeşitli materyal üzerine kazınarak ya da taş üzerine yağlı kalem ile işlenerek ve baskı ile elde edilen resim ya da yazı.

H-K

hacim : Bir cismin uzayda doldurduğu boşluk.

hat sanatı : Arap harflerini malzeme olarak kullanan yüzey sanatı.

katedral : Bir şehrin büyük kilisesi.

L

linol baskı : Düz baskı grafik tekniklerindedir. Oyulan kısımların dışına, düz kalan yüzeye mürekkep sürülerek tek tek basılır.

litografi : Kireçtaşı bloklarının levha olarak kullanıldığı düz baskı çeşidi. Taş baskı tekniği.

M-N

mitoloji : Bir ulusa, özellikle Yunan, Latin uygarlığına ait mitlerin, efsanelerin bütünü.

Modernizm : Sanatta geleneksel olanı günün anlayışına uydurma.

Neo-Klasik : Eski Yunan ve Roma tarzını yeniden canlandıran anlayış.

O-Ö

obje : Nesne.

oran-orantı : Bir şeyi oluşturan parçaların kendi aralarında ve parçalarla bütün arasında bulunan uygunluk, oran, tenasüp.

öyküleme : Yaşanmış ya da yaşanması mümkün olayların resimlenerek anlatım yoludur.

R

röprodüksiyon : Tıpkıbasım. 1. Bir sanat eserinin orijinal formuna ve elemanlarına sadık kalarak kopyasının üretilmesi. 2. Bir sanat ürününün gerçek boyutları ve tekniği göz önünde bulundurulmadan üretilen kopyası.

restorasyon : Eski bir yapıda bozulmuş, yıkılmış olan yerleri, bölümleri aslını bozmayacak bir biçimde onarma.

S

Sfumato : Tonların birbiri içinde eritilmesiyle yumuşak etki yaratmayı amaçlayan bir boyama tekniğidir.

stilizasyon : Objenin esas formu, biçimi, şekli çok fazla değişikliğe uğratılmadan sadeleştirilmiş bir şekilde görünüş kazanması.

KAYNAKÇA

- Ashton, D. (2001). *Picasso Konuşuyor*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Barber, B. (2013). *Herkes Çizim Yapabilir*. İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Barber, B. (2015). *Çizimin Sırları-2*. İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Başar, F. & Tiryaki, Y. (2006). *Türk Ebru Sanatı*. İstanbul: Gözen Kitap ve Yayınevi.
- Becer, E. (2015). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Yayınları.
- Buyurgan, S. & L. Mercin (2005). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları*. Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Cam, F. (2013). Modern-Post-modern Sanat Algısı Bağlamında Hat Sanatı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, S. 11, s. 29-49.
- Civardi, G. (1994). *Çizim Sanatı I: Portre Çizimi (Yüz ve Figür Çizim Metodları)*. İstanbul: Koleksiyon Yayınları.
- Crawshaw, A. (1994). *Akrilik Boya Resim Tekniği (Çev. İtircan Okaygün)*. Ankara: İnkılap Kitabevi.
- Çoktan, A. (1992). *Türk Ebru Sanatı*. İstanbul: Bilginer Yayın Organizasyonu.
- Dengiz, İ. B. & Çobankent, D. (2011). *Karakalem & Çizginin Yolculuğu*. İstanbul: Say Yayınları.
- Durul, Y. (1985). *Anadolu Kilimlerinden Örnekler*. İstanbul: Ak Yayınları.
- Erden, O. (2012). *Modern Sanat Hakkında Bilmeniz Gereken Her Şey*. İstanbul: Burda Dergi Yayıncılık.
- Gombrich, E. H. (2009). *Sanatın Öyküsü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gökaydın, N. (2002). *Temel Sanat Eğitimi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Grabowski, B. & Fick, B. (2012). *Baskıresim Kapsamlı Materyaller & Teknikler Rehberi*. İzmir: Karakalem Kitabevi.
- Hogarth, B. (1999). *Sanatsal Anatomi*. Ankara: Engin Yayıncılık.
- Kınay, C. (1993). *Sanat Tarihi*. Ankara: Gaye Matbaacılık.
- Krausse, A. C. (2005). *Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü*. İstanbul : Literatür Yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (1992). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Lyton, N. (1991). *Modern Sanatın Öyküsü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (2018). *Görsel Sanatlar Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Özsezgin, K. (1998). *Cumhuriyet'in 75. Yılında Türk Resmi*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergi Kataloğu* (1995). İstanbul.
- Sözen, M. & Tanyeli, U. (1986). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tan, Ş. (2009). *Öğretimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Taşpınar, M. (2012). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Tarcan Matbaacılık.

Turani, A. (2011). *Dünya Sanat Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Türkçe Sözlük (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türkdoğan, G. (1984). *Sanat Eğitimi Yöntemleri (Resim-İş Öğretimi)*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi (2005). İstanbul Arkeoloji Müzeleri Okul-Müze Günleri Öğretmen ve Öğrenci Eğitim Paketi. İstanbul: İl Millî Eğitim Müdürlüğü Hizmet İçi Eğitimi.

Yazım Kılavuzu (2012). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Batı Resim Sanatına Genel Bakış

- Görsel 1.1: <https://www.dreamstime.com/stock-photo-notre-dame-de-paris-ipa-n%C3%A9-t%C3%AA-dam-d%C3%A9E2%84%A2-pa%C3%AA-i-french-our-lady-paris-also-known-as-notre-dame-cathedral-simply-image30179480> 09.02.2018, 10:20
- Görsel 1.2: <http://www.leonardo-da-vinci.net/la-belle-ferronniere/tp://cdn2.all-art.org/Architecture/images5/450.jpg> 09.02.2018, 10:22
- Görsel 1.3: https://www.louvre.fr/sites/default/files/imagecache/940x768/medias/medias_images/images/louvre-portrait-de-lisa-gherardini-epouse-de-francesco-del-giocondo-dite-monna-lisa-la-gioconda-ou-la-jocon.jpg 21.04.2018
- Görsel 1.4: https://www.louvre.fr/sites/default/files/imagecache/940x768/medias/medias_images/images/louvre-portrait-de-lisa-gherardini-epouse-de-francesco-del-giocondo-dite-monna-lisa-la-gioconda-ou-la-jocon.jpg 09.02.2018 10:28
- Görsel 1.5: https://www.milan-museum.com/it/photos/cenacolo_vinciano_libro_biglietti_milano-3.jpg 09.02.2018, 10:33
- Görsel 1.6: https://www.wga.hu/art/m/michelan/3sistina/3prophet/09_1pr6a.jpg, 09.02.2018 10:38
- Görsel 1.7: <http://www.eba.gov.tr/dochplayer?id=3848bd92d4c7dbde44c33ab1bcd8a72e7c-909ce774001>
- Görsel 1.8: <http://www.liechtensteincollections.at/de/pages/showImage.asp?src=/assets/images/CF6CC.jpg&width=440> 09.02.2018, 10:46
- Görsel 1.9: <https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/5531/old-woman-cooking-eggs> 09.02.2018, 10:48
- Görsel 1.10: <https://www.museodelprado.es/coleccion/obra-de-arte/las-meninas/9fdc7800-9a-de-48b0-ab8b-edee94ea877f?searchid=dde096fe-8ece-82e8-70f2-bf880c73647d> 21.04.2018
- Görsel 1.11: <http://www.kpnrijksmuseum.nl/destaalmeesters> 09.02.2018, 10:58
- Görsel 1.12: <http://www.hautsdefrance.fr/versailles-arras-napoleon/> 21.04.2018
- Görsel 1.13: https://www.louvre.fr/sites/default/files/imagecache/940x768/medias/medias_images/images/louvre-serment-des-horaces.jpg 09.02.2018, 11:06
- Görsel 1.14: <http://www.tate.org.uk/art/artworks/turner-snow-storm-steam-boat-off-a-harbours-mouth-n00530> 09.02.2018, 11:09
- Görsel 1.15: <http://www.mfa.org/collections/object/slave-ship-slavers-throwing-overboard-the-dead-and-dying-typhoon-coming-on-31102> 21.04.2018

Modern Sanat Akımları

- Görsel 1.16: <http://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-g/gericault-jean-louis-theodore/jean-louis-theodore-gericault-epsom-derbisi337/> 21.04.2018
- Görsel 1.17: http://arthistoryunstuff.com/wp-content/uploads/2015/06/The_Horse_in_Motion.jpg 09.02.2018, 11:14

- Görsel 1.18: <http://blogs.longwood.edu/incite/files/2012/01/Monet-Impression-Sunrise1.png> 09.02.2018, 11:17
- Görsel 1.19: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/482510> 09.02.2018, 11:19
- Görsel 1.20: https://arthive.com/artists/1524~Andre_Derain/works/397666~Trees_at_Collioure 09.02.2018, 11:22
- Görsel 1.21: <http://otoram90.com/shop/?product=kirchner-ernst-ludwig-portrait-of-gerda&lang=en> 09.02.2018, 11:24
- Görsel 1.22: <http://www.museoreinasofia.es/en/collection/artwork/guernica> 09.02.2018, 11:28
- Görsel 1.23: <https://www.metmuseum.org/exhibitions/view?oid=500381> 09.02.2018, 11:33
- Görsel 1.24: <http://www.davidlevy.art/Hans-Jean-Arp-1887-1966-Etoile-Star-DesktopDefault.aspx?-tabid=6&tabindex=5&objectid=651832> 09.02.2018, 11:39
- Görsel 1.25: <https://www.albrightknox.org/artworks/196416-dinamismo-di-un-cane-al-guinaglio-dynamism-dog-leash> 09.02.2018, 11:41
- Görsel 1.26: https://www.salvador-dali.org/en/artwork/catalogue-raisonne/resized_imatge.php?obra=503&imatge=1 09.02.2018, 11:45
- Görsel 1.27: <http://www.max-ernst.com/the-nymph-echo.jsp> 09.02.2018, 11:46
- Görsel 1.28: <https://www.guggenheim.org/arts-curriculum/topic/vasily-kandinsky-composition-8> 09.02.2018, 11:52
- Görsel 1.29: <https://ilgiliforum.com/wassily-kandinsky-paintings-t110052.0.html> 09.02.2018, 11:57
- Görsel 1.30: <https://www.moma.org/collection/works/78386> 09.02.2018, 12:00

Geleneksel Türk El Sanatları III

- Görsel 1.31: <http://www.kalem-guzeli.org/hatteserleriayrinti.php?KNO=724&HKNO=20> 09.02.2018, 12:08
- Görsel 1.32: Topkapı Saray Müzesi Arşivi
- Görsel 1.33: Yazma Eserler Kütüphanesi Süleymaniye
- Görsel 1.34: <https://halikoy.com/urun-kategori/antik-yoruk-halilari/> 09.02.2018, 12:12
- Görsel 1.35: <http://www.artnet.com/artists/rudolf-ernst/5> 09.02.2018, 12:14
- Görsel 1.36: <http://www.the-athenaeum.org/art/full.php?ID=31391> 09.02.2018, 12:16
- Görsel 1.37: <https://www.henrimatisse.org/woman-with-a-hat.jsp> 09.02.2018, 12:19
- Görsel 1.38: <http://www.paul-klée.org/castle-and-sun/> 09.02.2018, 12:23
- Görsel 1.39: <https://artmuseum.mtholyoke.edu/object/untitled-drawing-diagram-17> 09.02.2018, 12:24
- Görsel 1.40: <https://www.guggenheim.org/artwork/3011> 09.02.2018, 12:28
- Görsel 1.41: <https://medium.com/@stevepatterson/postmodernism-is-anti-mind-literally-93ab004208f2> 09.02.2018, 12:31
- Görsel 1.42: <http://www.orientalist-art.org/index-art-xl.jpg> 09.02.2018, 12:34
- Görsel 1.43: <http://thebrooklynscribbler.blogspot.com.tr/2011/01/choose-that-cover-sultana.html> 09.02.2018, 12:37

- Görsel 1.44: http://www.imgrum.org/media/1177577044364696987_1693225198 09.02.2018, 12:40
- Görsel 1.45: <http://godbeautyperfectionlove.com/wp-content/uploads/2013/02/KLIMT-TREE-OF-LIFE1.jpg> 09.02.2018, 12:45
- Görsel 1.46: <https://lattelisa.blogspot.com.tr/2017/04/a-talk-with-textile-designer-lisa-fine.html> 09.02.2018, 12:47
- Görsel 1.47: <http://www.paulklee.net/insula-dulcamara.jsp> 09.02.2018, 12:49
- Görsel 1.48: <https://kandinskyblog.files.wordpress.com/2015/05/launelinie-by-wassily-kan-012.jpg> 09.02.2018, 12:52
- Görsel 1.49: <http://www.theartstory.org/artist-mondrian-piet-artworks.htm> 09.02.2018, 12:54
- Görsel 1.50: <https://www.jackson-pollock.org/silver-over-black-white-yellow-and-red.jsp#prettyPhoto%5Bimage1%5D/0/> 09.02.2018, 12:56

Müzelerde İnceleme ve Uygulama III

- Görsel 2.1: <https://www.isteaturk.com> 08.02.2018, 18:00
- Görsel 2.2: stock-photo-istanbul-turkey-may-the-istanbul-archaeology-museums-turkish-istanbul-archeoloji-380319544 10.02.2018, 01:14
- Görsel 2.3: httpswww.shutterstock.comtrdownloadconfirm54527095src=jEHpYQg5ZpM-t9PtdM-m4Mw-1-59&size=huge_jpg 06.02.2018, 12:21
- Görsel 2.4: httpswww.shutterstock.comtrdownloadconfirm772878952size=small_jpg 06.02.2018, 12:26
- Görsel 2.5: shutterstock_288407180.jpg 09.02.2018, 17:57

Desen Çalışmaları III

- Görsel 3.1: Civardi, G. (1994). Çizim Sanatı 1: Portre Çizimi (Yüz ve Figür Çizim Metodları). İstanbul: Koleksiyon yayınları.
- Görsel 3.2: <http://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/sergiler/feyhaman-duran-iki-dunya-arasin-da> 27.12.2017, 13:48
- Görsel 3.3: <http://mehmetbasbug.com.tr/08.02.2018> 08.02.2018, 19:00
- Görsel 3.4: <https://www.rijksmuseum.nl/nl/zoeken/objecten?q=Hendrik+Voogd+Portresi%2c+Jan+Simon+Voddigel&p=2&ps=12&st=Objects&ii=2#/RP-T-FM-371,14> 05.02.2018, 19:12
- Görsel 3.5: <https://www.rijksmuseum.nl/nl/zoeken/objecten?q=Portret+van+Carel+Vosmaer%2c+Lourens+Alma+Tadema&p=3&ps=12&st=Objects&ii=4#/RP-T-1986-4,28> 05.02.2018, 19:20
- Görsel 3.6: <https://www.rijksmuseum.nl/nl/rijksstudio-inspiratie> 09.02.2018,19:09
- Görsel 3.7: anatomi çizim kitabı 20 aralık 2017
- Görsel 3.8: Oya büyükkarabacak, özel koleksiyon
- Görsel 3.9: <https://www.mfa.org/give/gifts-art> 21.12.2017, 01:32
- Görsel 3.10: İsmail Avcı, özel koleksiyon
- Görsel 3.11: <https://www.vangoghgallery.com/catalog/image/1458/Portrait-of-the-Postman-Jo>

seph-Roulin.jpg 24.12.2017, 15:51

- Görsel 3.12: <http://www.guzelsanatlarfakultesi.com/tr/portre-cizim-olculeri> 06.02.2018, 05.02.2018, 13:28
- Görsel 3.13: <http://www.guzelsanatlarfakultesi.com/tr/portre-cizim-olculeri> 06.02.2018, 05.02.2018, 13:32
- Görsel 3.14: <http://www.guzelsanatlarfakultesi.com/tr/portre-cizim-olculeri> 06.02.2018, 05.02.2018, 13:36
- Görsel 3.15: <http://www.guzelsanatlarfakultesi.com/tr/portre-cizim-olculeri> 06.02.2018, 05.02.2018, 13:39
- Görsel 3.16: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.17: <https://www.rijksmuseum.nl/nl/mijn/verzamelingen/1817305--jkdvdl/portret/objecten#/RP-T-1953-355,12> 27.12.2017, 13:58
- Görsel 3.18: <https://www.rijksmuseum.nl/nl/zoeken/objecten?q=Portret+van+de+schilder+Hendrik+Verschuring&p=1&ps=12&st=Objects&ii=4#/RP-T-1954-296,4> 05.02.2018, 13:45
- Görsel 3.19: <https://www.rijksmuseum.nl/en/my/collections/1817305--jkdvdl/portret/objecten#/RP-T-1948-602> 21 27.12.2017, 14:39
- Görsel 3.20: <https://www.rijksmuseum.nl/nl/mijn/verzamelingen/15147--amy-poff/nos/objecten#/RP-T-1994-160,1> 28.12.2017, 0:53
- Görsel 3.21: <http://www.drawinghowtodraw.com/stepbystepdrawinglessons/2016/04/draw-baby-toddlers-heads-correct-proportions-drawing-babies/> 27.12.2017, 14:14
- Görsel 3.22: <http://www.drawinghowtodraw.com/stepbystepdrawinglessons/2016/04/draw-baby-toddlers-heads-correct-proportions-drawing-babies/> 27.12.2017, 14:17
- Görsel 3.23: <https://www.pivada.com/leonardo-da-vinci> 27.12.2017, 14:43
- Görsel 3.24: <https://tr.pinterest.com/pin/406238828864273620/> 10.02.2018, 14.52
- Görsel 3.25: <http://artvent-artventures.blogspot.com.tr/2013/04/durer-french-drawings-and-stages-of-life.html> 10.02.2018, 14.50
- Görsel 3.26: <http://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-d/durer-albrecht/albrecht-durer-sanatcinin-annesi-10650/> 10.02.2018, 14.48
- Görsel 3.27: <https://www.rijksmuseum.nl/nl/mijn/verzamelingen/1574765--toby-leon/humans/objecten#/RP-P-1907-4497,39> 26.12.2017, 00:57
- Görsel 3.28: [https://www.rijksmuseum.nl/nl/mijn/verzamelingen/98036--kadri/rubens/objecten#/RP-T-00-787\(R\),2](https://www.rijksmuseum.nl/nl/mijn/verzamelingen/98036--kadri/rubens/objecten#/RP-T-00-787(R),2), 28.12.2017, 01:57
- Görsel 3.29: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/368550> 10.12.2018, 17:20

Grafik Sanatlar

- Görsel 3.30: <https://collections.lacma.org/node/232738> 09.02.2018, 13:20
- Görsel 3.31: <http://www.muasir.org/2017/09/28/ihaphulusi/> 09.02.2018, 13:22
- Görsel 3.32: <https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/coast-guard-thin-line-brochure-cards-515349676> 09.02.2018, 13:24

- Görsel 3.33: <https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/abstract-composition-geometric-shapes-curve-lines-316581602>, 09.02.2018, 13:25
- Görsel 3.34: <https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/tree-knowledge-back-school-scientist-makes-688132969> 09.02.2018, 13:26
- Görsel 3.35: https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/cover-template-comic-book-vintage-vector-673322461?src=82GwhFZU_bOlu77WGhzn5g-1-29 09.02.2018, 13.28
- Görsel 3.36:
- : https://www.shutterstock.com/tr/download/confirm/73059247?src=whTnlfjQ08kLv11xZZ-77dA-1-82&size=vector_eps 09.02.2018, 13.37
- <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-14466606231874692112.pdf> 10.02.2018, 17:11
- Görsel 3.37: <https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/email-at-sign-around-globe-flies-representing-248194378> 09.02.2018, 13:45
- Görsel 3.38: amblemler
- Görsel 3.39: Piktogram
- Görsel 3.40: akıllı işaretler
- Görsel 3.41: trafik işaretleri
- Görsel 3.42: eczane hastane
- Görsel 3.43: meb amblem
- Görsel 3.44: <https://www.freepik.com/index.php?goto=74&idfoto=1215547&term=space%2520illustration> 10.02.2018, 16:55
- Görsel 3.45: <https://www.freepik.com/index.php?goto=74&idfoto=1215547&term=space%2520illustration> 10.02.2018, 16:55

Özgün Baskı Resim Çalışmaları

- Görsel 3.46: a) <http://arkeolojihaber.net/2016/09/11/adanadaki-tatarli-hoyukte-hitite-a-it-3-bin-500-yillik-muhur-bulundu/> 09.02.2018, 13:50
- b) <http://aktuelarkeoloji.com.tr/8-bin-yillik-lider-muhurleri> 09.02.2018, 13:52
- Görsel 3.47: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.48: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.49: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.50: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.51: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.52: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.53: Kitap yazım komisyonu

- Görsel 3.54: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.55: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.56: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.57: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.58: http://mujdeayan.com/HM/tr_TR/galeri/ozgun-baski-resim/ 09.02.2018, 13:55
- Görsel 3.59: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.60: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.61: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.62: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.63: <https://www.youtube.com/watch?v=Cc53ns9yJfo> 09.02.2018, 13:57
- Görsel 3.64: <https://www.youtube.com/watch?v=Cc53ns9yJfo> 09.02.2018, 13:59
- Görsel 3.65: <http://www.hasankiran.com/project/saman-samanez-soylenceler/>
- Görsel 3.66: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.67: <https://letterpresscommons.com/linoleum/> 09.02.2018, 14:05
- Görsel 3.68: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.69: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.70: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.71: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.72: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.73: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.74: Sabri Berkel Anısına, Mimar Sinan Üniversitesi Gravür Atölyesi Sergisi Kataloğu. (1995). İstanbul
- Görsel 3.75: <https://www.craftcourses.com/blog/a-beginners-guide-to-lino-printing> 09.02.2018, 14:10
- Görsel 3.76: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.77: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.78: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.79: Kitap yazım komisyonu
- Görsel 3.80: <http://www.mujdeayan.com/> 09.02.2018, 14:11
- Görsel 3.81: <http://www.mujdeayan.com/> 09.02.2018, 14:12

Renkli Resim Uygulamaları III

- Görsel 3.82: Malzemeler
- Görsel 3.83: Malzemeler
- Görsel 3.84: Malzemeler

- Görsel 3.85: Malzemeler
- Görsel 3.86: Malzemeler
- Görsel 3.87: Malzemeler
- Görsel 3.88: <https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/original-oil-painting-fishing-boats-modern-294962897> 09.02.2018, 14:18
- Görsel 3.89: Nadide Akdeniz
- Görsel 3.90: Raciye Sukuşu
- Görsel 3.91: Mustafa Duymaz
- Görsel 3.92: Mustafa Duymaz
- Görsel 3.93: Raciye Sukuşu
- Görsel 3.94: Oya Büyükkarabacak
- Görsel 3.95: Akrilik boya uygulamaları
- Görsel 3.96: <https://i.pinimg.com/originals/ba/47/40/ba474099b092e87eb9d81ef7b71ee475.jpg> 09.02.2018, 14:43
- Görsel 3.97: Nusret çolpan
- Görsel 3.98: Topkapı Sarayı Müzesi arşivi
- Görsel 3.99: Taner Alakuş
- Görsel 3.100: Cahide Keskiner
- Görsel 3.101: <http://hasancolpan.com/minyatur-calismalari/> 09.02.2018, 14:54
- Görsel 3.102: Serap Derinkök